www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

BIH	2.40 KM
Македонија	75.00 ДЕН
Slovenija	500.00 SIT (2.09 EUR)
Sverige	28.00 SEK
USA	3.50 USD
Hrvatska	12.00 KN
Црна Гора	1.20 EUR

ISSN 0032-339-x 02874

9 770032 339010

PRINTED IN SERBIA

9. 3. 2007 ... ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА ... • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2874

МАЈКА АТОМСКЕ БОМБЕ

КРАЉ ЈЕ МРТАВ!

ЈОШ МАЛО ПА НЕСТАЛЕ!

РУБЕНС + БРОЈГЕЛ

Веровали или не!

КАВЕЗ ЗА ХРЧКА ВЕЛИЧИНЕ КАО ЗА ОДРАСЛОГ ЧОВЕКА, ИСПУЊЕН ИСЦЕПАНИМ НОВИНАМА, С ПОСУДОМ ЗА ВОДУ И ТОЧКОМ ЗА ВЕЖБАЊЕ, НАПРАВИЛИ СУ ЗБОГ ШАЛЕ У СТАНУ ЛУКА ТРИРАЈСА ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ ИЗ ОЛИМПИЈЕ У ДРЖАВИ ВАШИНГТОН.

С ПРОТЕЗАМА НА ОБЕ НОГЕ ОСВОЈИО ЈЕ МАУНТ ЕВЕРЕСТ, ВИСОК 8850 МЕТАРА, 15. МАЈА 2006. ГОДИНЕ МАРК ИНГЛС С НОВОГ ЗЕЛАНДА.

ЗБИРКУ ОД ОКО 100.000 ФОТОГРАФИЈА ЛЕПИХ ЖЕНА КОЈЕ САКУПЉА ВЕЋ 20 ГОДИНА, ХУАН ЦУНУИ С ТАЈВАНА, СТАР 94 ГОДИНЕ, СМАТРА УЗРОКОМ СВОЈЕ ДУГОВЕЧНОСТИ.

© 2006 Ripley Entertainment Inc.

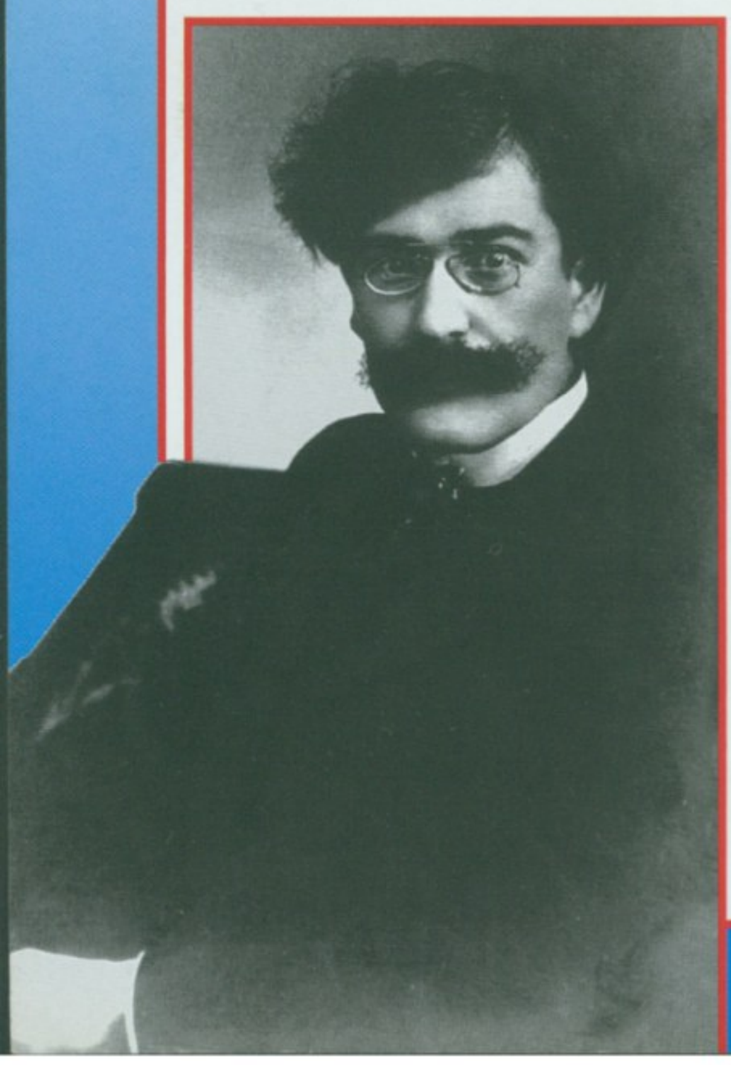
7-23

Dist. by United Feature Syndicate Inc.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

••• **дисајни** путеви гранају се између душника и алвеола 23 пута стварајући укупно 2400 километара дисајних путева ■

••• **недовољним** узимањем јода смањује се коефицијент интелигенције за 10 до 15 одсто ■

••• **тенисер** Роже Федерер наћи ће се на поштанској марки вредној један швајцарски франак. Биће то први пут у историји да швајцарска пошта марку посвети живој особи ■

••• **сперматозоид** је ћелија дугачка око 0,05 милиметара и може да се види само микроскопом ■

••• **седам** година пре смрти Владислав Петковић Дис објавио је збирку поезије „Утопљене душе". Маја 1916. године брод „Илирију" у Јонском мору потопила је немачка подморница, тело песника извукли су два дана доцније ■

••• **луда** јурњава улицама шпанског града Памплоне, где људи беже пред нескраћиваним роговима бикова, потиче још из 13. века и одржава се у данима кад се прославља Свети Фермин. Обичај је светски познатим учинио Ернест Хемингвеј у роману „Сунце се поново рађа" ■

••• **отац** Јохана Гутенберга, проналазача штампања покретним словима, све до женидбе презивао се Генсфлајш. Пре женидбе за ново презиме узео је име града из кога је потицала његова невеста – Гутенберг ■

••• **на међународној** листи заштићених мочварних подручја шест се налази у Србији. То су: Обедска бара, Лудашко језеро, Стари Бегеј-Царска бара, Слано Копово, Лабудово окно и Пештерско поље ■

••• **кад би** се сива маса мождане коре поравнала, добила би се површина величине једног канцеларијског стола ■

••• **сликар** Владимир Величковић једини је Србин члан француске Академије лепих уметности чија историја траје дуже од два века. У одељењу за сликарство налази се још само десет академика ■

••• **младунчад** лавова долази на свет отворених очију ■

••• неурони, ћелије које преносе поруке кроз нервни систем, најдуже су ћелије у људском телу. Неки су дугачки и до 1,2 метра ■

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

МЉАЦ!

ЊАМ! ЊАМ!

БАШ ВОЛИМ ОВЕ РОЛНИЦЕ ОД МЕСА!

ДРАГО МИ ЈЕ!

ТАКО И ЗВУЧИ!

ЊУП! МЉАЦ!

ДАЈ МИ ПИРЕ ОД КРОМПИРА!

ТРЕБАЛО БИ ДА КАЖЕШ...

МОЛИМ ТЕ, ДОДАЈ МИ ПИРЕ!

ДОБРО!

МОЛИМ ТЕ, ДАЈ МИ ПИРЕ ОД КРОМПИРА!

ЈЕСИ ЛИ МЕ ЧУЛА? РЕКАО САМ **МОЛИМ ТЕ!**

НЕМА ВИШЕ ПИРЕА!

ХТЕЛА САМ САМО ДА ТЕ ЧУЈЕМ ДА КАЖЕШ **МОЛИМ ТЕ!**

CHRIS BROWNE 3-11

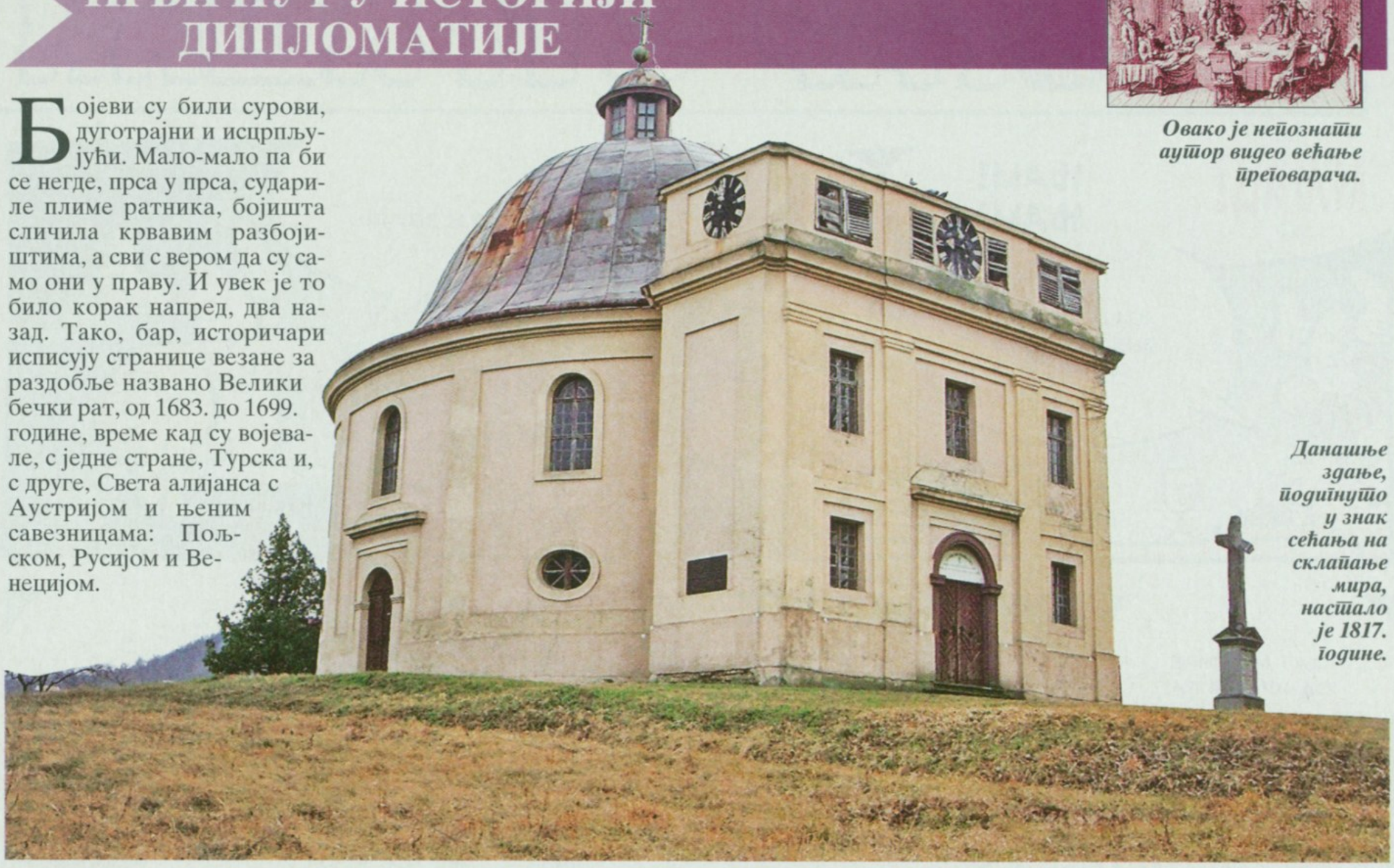
©2007 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ПРВИ ПУТ У ИСТОРИЈИ ДИПЛОМАТИЈЕ

Овако је непознати аутор видео већање преговарача.

Бојеви су били сурови, дуготрајни и исцрпљујући. Мало-мало па би се негде, прса у прса, сударile плиме ратника, бојишта сличила крвавим разбојиштима, а сви с вером да су само они у праву. И увек је то било корак напред, два назад. Тако, бар, историчари исписују странице везане за раздобље названо Велики бечки рат, од 1683. до 1699. године, време кад су војевале, с једне стране, Турска и, с друге, Света алијанса с Аустријом и њеним савезницама: Пољском, Русијом и Венецијом.

Данашње здање, подигнуто у знак сећања на склапање мира, настало је 1817. године.

ОКРУГЛИ СТО...

Капела мира, поизнад Сремских Карловаца, некад је била и те како важно место на мапи Европе и на много начина постала део њене повести. Данас је сетни сведок историје као (расејане) учитељице живота...

А све је почело турским нападом и опсадом Беча, кад је – 1683. године – велики везир Кара-Мустафа на ободима доцније музички гласовите Бечке шуме улогорио 250.000 војника. Одатле је побегао без чалме на глави, онда ни Будим више није био турски (1686), те су уследили страховити порази код Сланкамена (1691) и Сенте (1697). Турски сан о Европи све више је личио на кошмарно батргање.

И онда се, немајући куд осим тамо далеког Босфора, дошло на идеју да се закључи мир, да се сачува бар оно што се могло сачувати. Био је јануар 1698. године и Турци су, са све белим заставама, упутили своје изасланике нудећи мир. Основ је био да свако остане тамо где је дотад застао. Аустрија и Венеција, задовољне постигнутим, дале су пристанак, али Пољска је веровала да има могућности да још више прошири своју земљу а и Русија Петра Великог се колебала. И 'ајд поново на ратиште.

Ко зна колико би се још крварило бојиштима средњег дела Европе да се у целу причу нису умешале Енглеска и Холандија. Не што им је било жао (туђе) крви, измицала им је добит због угрожености трговачких путева. И решили су да посредују у склапању мира за који ће се показати да је први званични мир на Старом континенту. Ваљда су претходни били тајновити и не тако званични.

На врх Магарчевог брега

Брзо се показало да су Енглези и Холанђани заиста вешти у трговини, те су приволели супротстављене стране да ипак седну за преговарачки сто. Само, где и за који, односно какав сто? Прво су Турци захтевали да то буде у Београду, савезници су били за Петроварадин и ето невоље и пре почетка преговора. Посредници су предложили место између ових тада и те како важних утврда. Избор је пао на Сремске Карловце, односно оближње брдо знано и као Магарчев брег.

И тада је, разуме се, било важно ко ће кога намагарчити, па су се преговарачи сагласили да се и даље туку док трају преговори, односно да свако задржи онај део територије на коме се задеси кад се мир коначно потпише. Какав је ту, онда, настао крклјанац, с пуцањем без певања, кад су почетком октобра 1698. године почели преговори.

Кад звездочатац одлучује

Изасланици великих сила узјогунили су се и пре него што су почели преговори. И то махом сви. Од реисефендије Рамија, представника Турске, аустријског грофа Волфганга Етингена, Прокопија Богдановича Возницина из Русије, Пољака Станислава Малаховског до Карла Рацинија из Венеције. Холанђанин Јакоб Колијер и енглески сер Вилијам Пеџет само су немо, смишљајући шта даље, одмахивали главама. Јер, преговарачи прво нису могли да се договоре ко ће којим редом улазити у за ту прилику од балвана и дасака посебно изграђену кућу, односно већницу. Нека предања упућују да је

БЕЗ ВИТЕЗОВА

то заправо био огроман турски шатор, онакав у каквом су одседали велики везири кад су кретали у походе.

Решење су посредници нашли издајући налог да се на већници отворе четвора врата (Руси су ту били само формално, пошто су претходно с Турцима склопили сепаратни мир), да сваки од преговарача улази на једна, само своја врата. Пољаци су улазили на врата окренута истоку, представници Венеције на она са севера, Аустријанци кроз западна а Турци на она с југа. 'Ајде, и то је учињено, уз поштовање турског услова да састанци морају да почињу тачно у подне јер је, по причи, султан поверовао у тврдњу свог звездочаца да је то најповољније време за интересе „лава с Босфора".

Лепо, али недовољно. Јер, ко ће да седи у врх стола а ко са стране? Неће моћи тог поднева. И поновно чекање да се изнађе најбоље решење, нова крв по бојиштима овог дела Европе. Прича вели да се онда представник Енглеске сер Вилијам Пецет, за кога се мисли да је био близак рођак енглеског краља, сетио легенде из свог краја. Сетио се краља Артура и његових витезова округлог стола и недоумица на Магарчевом брегу је решена. Без обзира на то што је реисефендији било удобније да се завали на миндерлук, нешто даље од стола...

Тако су Сремски Карловци ушли у историју света као место на коме је први пут у дипломатији употребљен округли сто, данас неизоставан реквизит у свим озбиљнијим (политичким) договорима.

Натпис над вратима, памћење у камену.

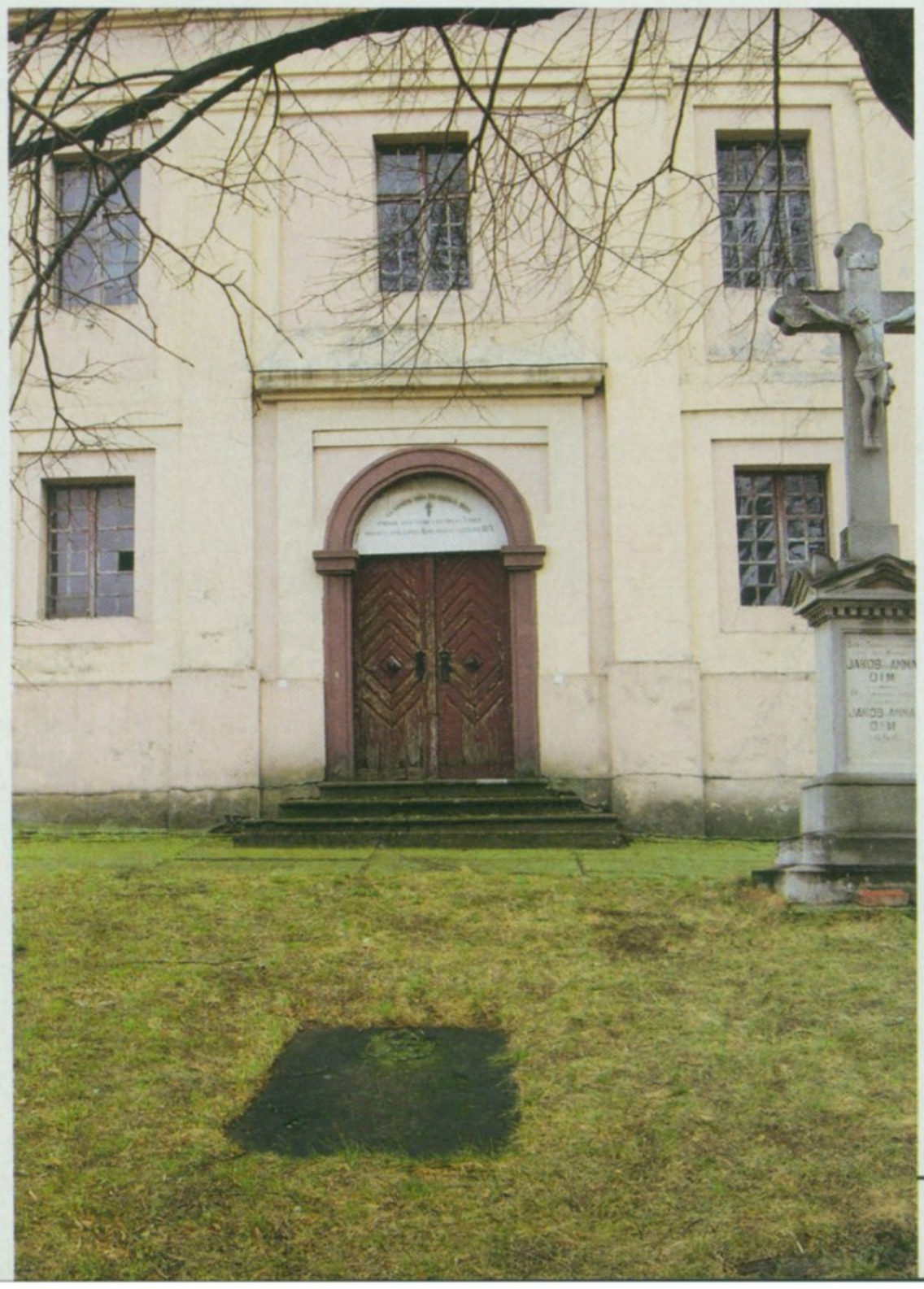
Смрт у дворишту

Преговори су трајали тачно 72 дана мада су се преговарачи састали 36 пута. Многи верују да би трајали бар толико месеци да зима није била неуобичајено оштра и да се већини није журило у топлије крајеве. Крај преговора није дочекао Карло Рацини, представник Венеције. Умро је и сахрањен одмах поред мада су трагови његовог имена на црној мермерној плочи данас посве нечитки, па се само наслућује да су ту покопани његови земни остаци.

Мир је коначно склопљен а папири потписани 26. јануара 1699. године. И то тачно у 23 сата и 45 минута, пошто је испуњена жеља реченог реисефендије „јер ће тада положај звезда бити погодан да се цела ствар добро заврши и мир буде успешан..." Звездочатац није, бар што се тиче даље судбине Турске, баш најбоље прочитао положај звезда. А Аустрија је, после Француске, овим Карловачким миром постала прва велесила континенталне Европе.

Да би се обележило место овог у историји ипак врло важног догађаја, гвардијан фрањевачког манастира у Петроварадину замолио је преговараче да се сала у којој је потписан мир, у знак сећања на тај догађај, препусти за богослужења, што је и учињено. Касније, 1710. године, неких 150 метара даље, на брежуљку, фрањевци су подигли капелу коју су шест година доцније, светећи се за пораз код Петроварадина, Турци спалили.

Данашње здање Капеле мира, како су је назвали, подигнуто је 1817. године. И данас је у прилично трошном стању: прокишњава, слике се не виде од влаге, нема струје, а и служба се врши само седам пута годишње. Како каже њен чувар Зденко Хорват, који о њој бесплатно брине пошто му се кућа граничи с двориштем капеле, чини се да наде у неку обнову и заштиту ипак има, с обзиром на то да су недавно, баш 26. јануара, долазили (први пут, колико он памти, а памти дуго) амбасадори земаља које су овде својевремено потписале Карловачки мир. Можда ће они пожелети да траг о (некадашњим) напорима да се невоље решавају за (округлим) столом потпуно не избледи ■

Испред западних врата сахрањен је један од преговарача.

По предању, на овом месту је био постављен округли сто.

Текст и снимци
Петар Милатовић

2006. У ИСКРИВЉЕНОМ ОГЛЕДАЛУ

СНЕГ ЦРВЕНЕ

Ако се година која је прошла сагледа као збир невероватних догађаја, могла би да се памти по човеку који кува у сну, слону који говори, папагају везиљи, чудаку званом Кртица, новчанику који је украо један јастог, младићу који је због љубави изазвао пожар, провалнику названом стокхолмски Ајнштајн...

НЕОБИЧНА ЗЛОДЕЛА

АЈНШТАЈН ПРОВАЛНИК

На позив директора, полиција је стигла у једну средњу школу у предграђу Стокхолма. У разговору с професорима и осталим запосленима инспектори су закључили да провалник због кога су позвани није ништа украо. Шта је онда уопште тражио у школи? Испоставило се да је стокхолмски Ајнштајн, како су га убрзо прозвали јер му никада нису ушли у траг, ставио главу у торбу да би решио математичке задатке који су се налазили у једном закључаном орману. Никоме није јасно зашто је „Ајнштајн" неовлашћено упао у школу, обио орман и решио задатке намењене тестирању средњошколаца? Што је најзанимљивије, сви задаци били су тачно решени. Овај догађај одиграо се у фебруару ■

ДУХОВИ ОКО НАС

ЗАЧАРАНИ WC

Роџера Фрогата, чувара у крчми „Вели армс" у Вумбвелу, у јужном Јоркширу, пробудио је необичан звук. Помислио је да се прикрао неки провалник и подробно је испитао сваки кутак крчме, а пошто никога није открио, ушао је и у ве-це. Полицајцима, који су на његов позив брзо стигли, узбуђеним гласом објаснио је да се у ве-цеу сударио с духом старије жене обучене у бело. Наравно, полицајци нису поверовали

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
9. 3. 2007.

БОЈЕ

ни у једну реч коју су чули од Роџера, али кад су и сами ушли у ве-це, збунили су се јер, иако у просторији никога нису затекли, одједном је из свих водокотлића потекла вода. Догађај је забележен у априлу ■

ДУХ У МУЗЕЈУ

Јун месец памтиће сви запослени у Природњачком музеју у Лондону. Из необјашњивих разлога, температура у просторијама смањивала се или нагло повећавала, светла су се сама палила и гасила, чуло се како неко звецка кључевима или отвара врата. Многи су посведочили да су имали чудан осећај да их неко посматра или додирује, али кад би се осврнули, нису видели никога ■

ЖИВОТИЊЕ ИЗВАН ПРИРОДНОГ СТАНИШТА

ТЕМЗА – АКВАРИЈУМ ЗА КИТОВЕ

Нико не може тачно да објасни како се младунче кита нашло у самом средишту Лондона. Овај водени сисар први пут је у Темзи примећен 19. јануара у близини Дагенхама, наредног дана већ је пливао поред Вестминстерског дворца и доспео чак до Алберт моста у Челзију. Наравно, догађај је на обале реке привукао мноштво радозналаца. Међутим, свима је било јасно да младунче кита треба што пре вратити у његово природно станиште. Иако су се у подухват спасавања укључили искусни стручњаци, ова прича није имала срећан исход ■

ЧЕТВОРОНОЖНИ ТУРИСТА

Бруно је из Италије, преко Аустрије доспео до северног дела немачке покрајине Баварије. Иако су му поставили многе замке, Бруно је све успео да их избегне крију̂ћи се данима од потере. Иначе, Бруно је био сури медвед кога су прозвали Непредвидиви Бруно. Овај необични четвороножни туриста залазио је на имања сељака, улазио у торове и за собом остављао штету на многим газдинствима. Долијао је тек после осам недеља упорне потраге. Догађај је забележен у мају ■

ВРЕМЕ ЧУДА

КОРЊАЧА ЈАЧА

Један камбоџански рибар сасвим случајно је уловио корњачу и донео је кући и ко зна шта би с њом било, можда би завршила и у лонцу, да исте ноћи рибар није уснио чудан сан. Наредног дана одлучио је да корњачу однесе у оближњу пагоду. Невероватно, али и други сељаци имали су сличне снове у којима им је корњача испричала да је обдарена посебним моћима. Сада о њој посебну бригу воде свештеници јер верују да ју је послао сам Буда да би помогла болеснима и нејакима ■

КАД БОГОВИ ОЖЕДНЕ

Масовна хистерија почела је 21. августа кад је једна жена из индијске покрајине Утар Прадеш обзнанила шта јој се догодило у једној богомољи. Тврдила је да је млеко које је понудила као дар небесима заиста попила једна од богиња у хинду храму. Вест се брзо прочула и одједном су из храмова широм Индије почеле да стижу сличне приче о жедним боговима. У области Чатапур цена за литар млека скочила је са четрнаест на тридесет рупија ■

ЗЛА СРЕЋА

ИСТОПИО ЈОЈ СРЦЕ

Желећи да изненади своју девојку, двадесетогодишњи младић, становник Берлина, купио је стотинак свећа и у стану који је изнајмио с девојком поређао их је на тепиху у облику срца и све их запалио. Изашао је само начас до аутобуске станице да сачека драгу која се враћала с посла. Кад су се вратили, пред кућом су затекли ватрогасце. Беспомоћно су гледали како из њиховог стана лижу пламени језици. Срећа је да су комшије одмах приметиле пожар и позвале ватрогасце. Девојка се вратила родитељима, а младић чека да му изрекну казну за немар и угрожавање безбедности ■

ХАЈДЕМО У ХАЈД

У манчестерском предграђу Хајду средином године двадесет двоје мештана окупило се у дрвеној бараци на састанку посвећеном сигурносним мерама које је требало обезбедити у граду. Седели су за округлим дрвеним столом, на галерији подигнутој у средишњем делу бараке. Одједном, сви су се нашли у приземљу – галерија се обрушила и сви учесници скупа пали су на под, а сто и греде попадали су по њима. Срећом, осим огреботина, ишчашења и неколико прелома, сви су прошли без већих повреда ■

СРЕЋА У НЕСРЕЋИ

НОВЧАНИК НА ДНУ МОРА

Неименовани ронилац уживао је у чарима мора надомак Плимута, лучког града у енглеској грофовији Девон, кад је на морском дну угледао новчаник за који се закачио повећи јастог. Извадио је новчаник и у њему потражио било шта што је могло да га одведе до власника. Нашао је кредитне картице, у

седам

именику име и број телефона, а потом је позвао Пола Вестлејка који није могао да верује да је новчаник, од кога се опростио три месеца пре тога, ипак нађен. Како је новчаник, у коме су и новац и све картице били на броју, доспео на дно мора? ■

СУДАР СПРЕЧИО УДАР

Седамдесетседмогодишњи Роналд Ман, уредник медицинског часописа који излази у Лондону, на једном предавању испричао је како му се насмешила луда срећа, а вероватноћа да се догоди била је један према милион. Кад се колима враћао кући доживео је срчани удар. У тренутку је остао без свести, изгубио контролу над воланом, скренуо с пута и свом силином ударио у дрво. Од јачине ударца одскочио је напред, а потом га је инерција повукла назад на седиште. Захваљујући том жестоком ударцу срце, које је на тренутак стало, поново је почело да ради ■

КРИПТОЗООЛОГИЈА

НОВИ НЕСИ?

Очигледно да Британцима никада није доста тајанствених чудовишта чим поред Несија из Лох Неса, чије постојање, наравно, никад није потврђено, сада трагају за новим. У августу Стив Бамп и његова супруга отишли су на одмор у Лејк Дистрикт и једног дана, седећи на обали језера Виндермир, тврде да се на површини воде појавило чудно биће дугачко између четири и по и шест метара, изузетно мале главе, које подсећа на змију. Не треба посебно наглашавати да постојање Виндија, како је назван овај нови тајанствени становник водених дубина, није потврђено (али ни оповргнуто) ■

ЈАСТОГ ЗВАНИ ЈЕТИ

Крајем 2005. и почетком 2006. године у јужном делу Тихог океана, на дубини од 2300 метара, откривен је необичан љускар. Француски научници у марту су обелоданили јавности изглед овог становника океана: по изгледу налик је јастогу, али је потпуно бео, дугачак је петнаест центиметара, а клешта су му прекривена дугачким, свиленкастим длачицама. Пошто се испоставило да се ради о сасвим новој врсти, овај јастог који личи на Јетија добио је латинско име Kiwa hirsute (по једној полинежанској богињи и необичним длачицама) ■

(НЕ)ВРЕМЕ

ЛЕТИ, ЛЕТИ... ЧОВЕК

Средином марта торнадо је на свом путу направио дармар и у Фордленду, граду у америчкој држави Мисури. Не обазирући се на ветар ураганске снаге, деветнаестогодишњи Мет Сатер остао је у својој кућици приколици гледајући телевизију. Али, ваздушна змија подигла га је увис и одбацила око петсто метара. Срећом, Мет је прошао без већих повреда. Један метеоролог рекао је да овакви случајеви обично немају срећан исход ■

СНЕГ ЦРВЕНЕ БОЈЕ

На хиљаде људи који живе на крајњем истоку Русије 13. марта изненадио је снег који је падао и покривао земљу јер – био је јаркоцрвене боје. Стручњаци су имали само једно објашњење: ветар је подигао ситан песак из оближње монголске пустиње, а мајка природа се побринула да се у ваздуху честице помешају и на земљу падне снег чудне боје. Истог дана слична појава забележена је и у Јужној Кореји – у овој земљи падао је жути снег, а после само месец дана необичне падавине изненадиле су и становнике руског острва Сахалин. Не зна се да ли су у питању вулканске честице или индустријски загађен ваздух ■

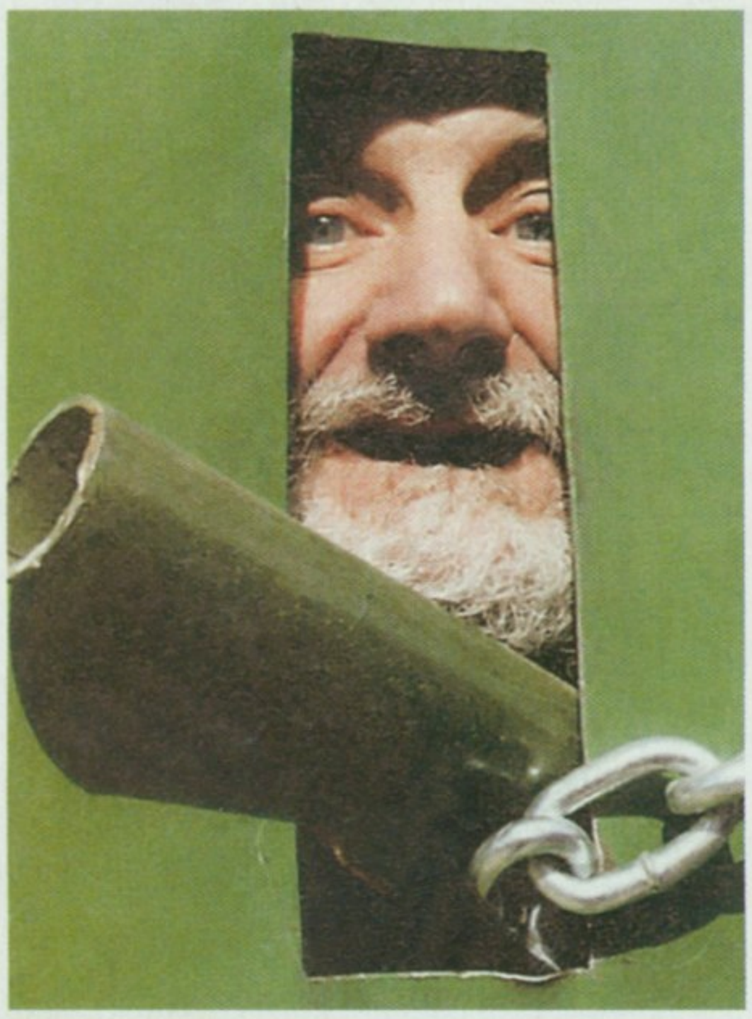

ЧУДАЦИ

УСНУЛИ КУВАР

Пре отприлике две године Роберт Вуд оболео је од чира на желуцу и, по савету лекара, изменио је исхрану, али и посао. Овај тридесетпетогодишњак из Гленротса, у Шкотској, престао је да ради као кувар у ресторану јер га је храна коју је припремао сувише мамила и, како каже, „гурала у порок". Очигледно и даље жељан масних и сласних јела, Вуд је почео да кува у сну. У почетку, био је изненађен што би ујутру, кад би се пробудио, на шпорету затицао кајгану са шунком, шпагете у црвеном или белом сосу, гулаш... Али, временом се навикао и схватио да је постао кувар месечар. „Вероватно огладним у сну и, као сваки месечар, устанем и спремам нешто што бих радо појео. За све ово вре-

ме нисам направио никакву штету у стану нити сам се озледио, што је велика срећа" ■

ЧОВЕК КРТИЦА

Сви су били помало тужни кад је Вилијам Лајтл изгубио судски спор и коначно морао да напусти кућу. Познатији као човек кртица, Лајтл још од шездесетих година прошлог века живи у једној викторијанској кући у североисточном делу Лондона. И, убрзо пошто се уселио, почео је да копа мрежу подземних тунела. Верује се да је за све те године ископао и извадио око сто кубних метара земље. Да ли је желео да направи склониште, или неку врсту подземног града? Кртица само слеже раменима и не жели ништа да објашњава. Градске власти спремају се да закопају све те тунеле јер страхују да, због уздрманих темеља, кућа може да се сруши ■

АРХЕОЛОГИЈА

БОСАНСКА ПИРАМИДА

Да ли има истине у тврдњи Семира Османагића да је брдо Височица, које се уздиже изнад града Високог у Босни, заправо источна страна пирамиде за коју Семир тврди да је већа и од Кеопсове у Гизи? Османагић остаје упоран и наглашава како ће ископавања потврдити да се испод земље крије мрежа тунела, а да је брдо заправо зид пирамиде направљен од камених блокова. Већина археолога сматра да је Османагићево „откриће" неозбиљно ■

СТОУНХЕНЦ, А У БРАЗИЛУ

Надомак Калжонеа, места на северу Бразила, археолози су открили необичну грађевину стару око две хиљаде година. У пречнику од тридесет метара постављено је 127 гранитних стубова од којих је сваки тежак неколико тона. Верује се да је у питању светилиште посвећено зимском солстицију, односно краткодневици, и да су се ту некада мештани окупљали због обреда. Пошто до сада није било мегалита из претколумбовског доба, ово откриће ново је у латиноамеричкој историји ■

НАДАРЕНЕ ЖИВОТИЊЕ

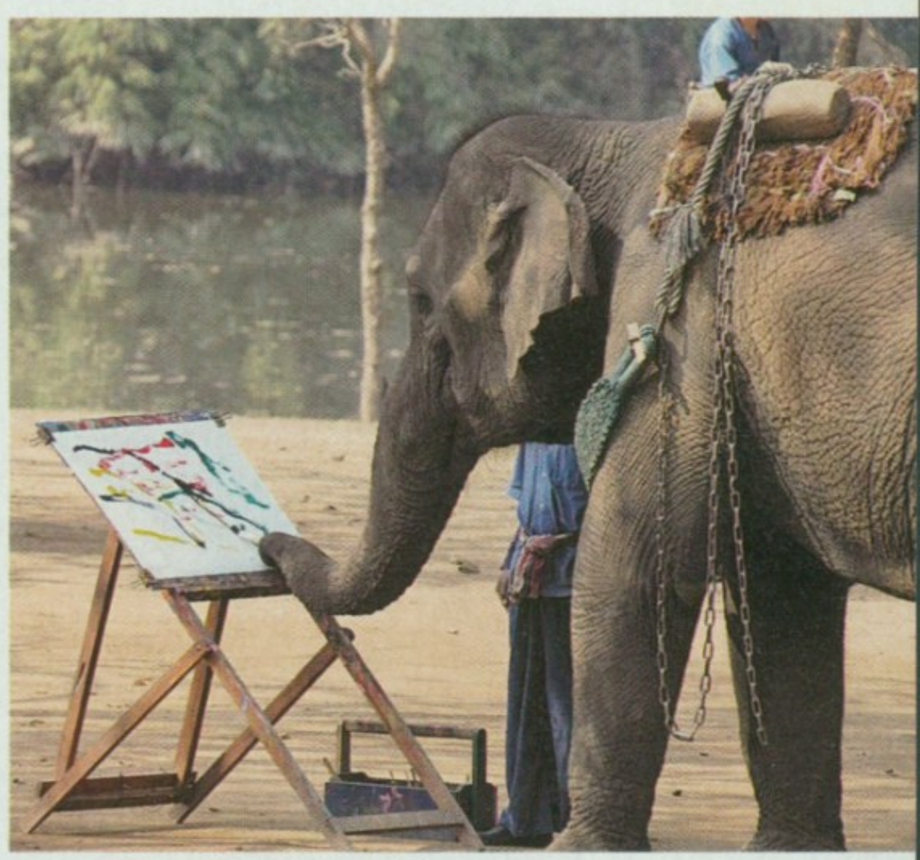
ПЕРНАТА ВЕЗИЉА

Британски часопис „Вез" прогласио је једног папагаја тигрицу победником године. Разлог је сасвим једноставан – тигрица Спајки већ месецима држи иглу у кљуну и провлачи конац кроз тканину. Додуше, не полази јој „за кљуном" да провлачи конац баш кроз одговарајуће шаре исцртане на тканини, али ипак неуморно наставља да везе. Све је почело тако што је Спајки данима посматрала своју власницу Сандру Батјај како разним концима по нацртаној шари на тканини везе столњаке, јастучиће, подметаче. Једног дана, на изненађење госпође Батјај, Спајки је у кљун ухватила иглу и наставила да везе тамо где је она стала. Ова перната везиља из Стивенеџа, градића надомак Лондона, нашла се на страницама свих часописа у Британији ■

СЛОН ПРИЧАЛИЦА

Шеснаестогодишњи Косик, слон из забавног парка Еверленд у Јужној Кореји, привлачи многе посетиоце јер је од свог чувара и дресера научио неколико речи које уме да понови: „седи", „не", „да", „лези". Косик увуче сурлу у уста и потом, машући главом лево-десно, испушта звуке који заиста подсећају на поменуте речи ■

СЛОНОВИ СЛИКАРИ

За оне који не знају, слонови умеју да сликају – сурлом ухвате четкицу с бојом и наносе је на платно које се пред њих постави. На Тајланду постоји чак шест ових огромних сисара који су проглашени уметницима. Када желе да нанесу нови тон, дресеру пруже четкицу и чекају да им он стави другу боју. Најпознатији је Паја, слон који је (наводно) урадио аутопортрет ■

В. С.

Илустровао Мартин Рос

БРАК КАО ДРЖАВНИ ПОСАО

СУЗА ЗА

Софија је имала само седам īодина кад су је 1139. īодине одвели из родиīељскоī дома да би је удали. Принцеза Софија била је кћи слеīоī уīарскоī краља Беле II Арīадовића и Јелене Срīске

Колико се девојачких уздаха заувек утопило у океану историје, а да нам не остави ни најмањи траг, колико је бледих ликова нестало у магли, а да им се нигде не упише ни име, ни родитељи, ни место боравка, ни стопа у земљи. Попут заблуделе душе из царства сенки, понекад долепрша из таме нека прилика, неко заборављено име, блесне неки покрет што се случајно задржао на нејасној слици, на пожутелој хартији, у сећању неког свештеника. Неки лик избледелих очију уз уздах провири из таме прошлости, док многе иза њега не видимо, али знамо да су ту, неизмерно, заборављено мноштво сенки. Понеко писмо, ко зна којим случајем спасено од заборава, посведочи да је некад, негде, постојала нека душа која је волела, ридала. Довољно за фусноту у књизи, или кратки излет у причи.

Српска Јелена, угарска Илона

Софија није плакала – или само мало – кад је одлазила од куће. Софија је принцеза, а принцезе не плачу, бар тако су јој рекли њени тутори, посебно кад царски пут лежи пред њима. Уосталом, принцезе у средњем веку и служе да би их слали негде у туђину, размењивали, венчавали с тренутним политичким пријатељима, да би њима, као неким живим печатима, потврдили државне уговоре, војне савезе, просторна разграничења.

Софија зна да су и њену мајку некад давно, као веома младу, послали на двор у туђу земљу, која је ипак постала њена, да је удају за њеног оца. Мајка јој је причала да је дошла из неких далеких брда и зелених шума у непознату равницу, да није знала језик и да је плакала све док јој очи нису избледеле и постале сиве као панонска магла. А онда је престала да плаче, и то заувек. И од српске Јелене постала је угарска краљица Илона. Њене некад плаве очи постале су и очи њеног слепог мужа, па је тим двоструким краљевским погледом могла јасније од било кога да препозна и одвоји пријатеља од непријатеља краљевског дома Арпада.

Софија је била принцеза, имала је седам година и била је поносна – удаће се за будућег немачког краља и римског цара. Бар су јој тако казали.

После дугог и неудобног путовања стигавши у Ахен, на нови двор, Софија је стрпљиво чекала. Године су пролазиле. Давно је већ за њом остао родитељски дом. Навикла се на други језик, обичаје, људе. Неколико дама које су је допратиле на царски двор временом је умрло или нестало на неком завијутку живота. Једном јавише да је и њен отац, краљ Бела Слепи, умро. На угарском двору у Острогону нови краљ постао је њен брат – Геза II – а стварни владари били су њена мајка Јелена и мајчин брат, а Софијин ујак, моћни палатин Белош, жупан српски.

Повремено, Софија би примила писмо од мајке, а и она је њој писала. Занимало је шта раде њена браћа краљ Геза, Стефан, Ладислав, Алмош. Да ли

Илустровао Андреј Војковић

ПРИНЦЕЗУ

ДЕЦА И УНУЦИ УГАРСКЕ КРАЉИЦЕ ЈЕЛЕНЕ СРПСКЕ

(2 – деца, 3 – унуци)

Краљица Јелена (мађарско Илона) Српска била је кћи рашког великог жупана Уроша I (рођен око 1080, умро након 1130). Удала се око 1129. године за Белу Слепог. Јеленини директни потомци били су владари: Угарске, Аустрије, Арагона, Кастиље, Француске, Византије, Немачког царства, Галиције, Баварске, Данске, Шведске, Норвешке...

1. **ЈЕЛЕНА**
(рођена око 1115, умрла око 1157)
удата за БЕЛУ II СЛЕПОГ, краља Угарске и Хрватске
(рођен 1108, умро 1141)

Јеленина и Белина деца:
2. **ЛАДИСЛАВ II** (ЛАСЛО)
(рођен 1132, умро 1162)
краљ Угарске
ожењен Јудитом Пољском
2. **СТЕФАН IV** (ИШТВАН)
(рођен 1133, умро 1164)
краљ Угарске
ожењен Маријом Комненом
2. **АЛМОШ**
(рођен 1134, умро 1141)
принц
2. **СОФИЈА**
(рођена око 1132, умрла 1150)
калуђерица
2. **ГЕРТРУДА** или Елизабета
(рођена 1140, умрла 1156)
принцеза
2. **ГЕЗА II**
(рођен 1130, умро 1161)
краљ Угарске и Хрватске
ожењен Еуфрозином Мстиславном од Кијева
(рођена 1130, умрла 1186)

Гезина и Еуфрозинина деца:
3. **СТЕФАН III**
(рођен 1147, умро 1172)
краљ Угарске и Хрватске
ожењен Аgénезом од Аустрије
3. **БЕЛА III**
(рођен 1148, умро 1196)
краљ Угарске и Хрватске
ожењен Аgénезом од Шатијона
ДАЉЕ ПОТОМСТВО
3. **ЕЛИЗАБЕТА**
(рођена око 1144, умрла након 1190)
краљица Чешке
удата за краља Фридриха Чешког
(умро 1189)
ДАЉЕ ПОТОМСТВО
3. **ГЕЗА**
(рођен 1152, умро пре 1210)
3. **АРПАД** (умро млад)
3. **АДЕЛА** (пом. 1164)
удата 1164. за Светоплука од Чешке (умро након 1169)
ДАЉЕ ПОТОМСТВО
3. **ЈЕЛЕНА** (ИЛОНА)
(рођена око 1158, умрла 1199)
удата за Леополда V Батенберга од Аустрије (умро 1194)
ДАЉЕ ПОТОМСТВО
3. **МАРГАРЕТА**
(рођена око 1162, пом. 1177)
удата за (1) Исака Макродукаса (2) Андрију од Сомођија
ДАЉЕ ПОТОМСТВО

је се понекад сете, мисле ли на њу? Где је њен страшни ујак, онај крупни човек густе косе и дубоког гласа пред којим је, као сасвим мала, од страха прекривала очи длановима?

Чекала је тако Софија и није плакала – или само мало. Само се молила. Године су пролазиле, она расте, постала је девојка. Понекад би је привели пред моћног немачког краља и цара Конрада III од Штауфена, њеног будућег свекра, грубог и сировог човека кога се плашила. Сусретала се и са својим будућим младожењом, млађим од ње пет година, који је јурцао по двору са својим дрвеним мачем и провлачио се између ногу оклопних стражара. Али, обећаног венчања и даље није било.

А онда, једног дана рекоше јој да ипак неће бити краљица, а још мање царица. Наиме, промениле су се политичке прилике, више није било пријатељства између цара и њеног брата краља – међусобно су ратовали. Уосталом, боље је да се венча с Христом. Цар Конрад јој се лажно осмехује, сева очима и заувек је удаљава из двора. Она тражи да је што пре одведу у манастир.

Краљици Јелени – Илони више нису стизала писма од кћерке, а вести са однедавно непријатељског двора биле су збркане и противречне. Да ли јој је кћи заробљеница, отета, добровољно постала монахиња или је на то присиљена?

Matre et domina

У јесен 1146. године висока угарска делегација на челу с палатином Белошем упутила се у Немачку да провери шта се догодило с принцезом Софијом. Белош је добио налог од сестре и од нећака – краља да лично разговара с принцезом и да се увери да ли се замонашила својом вољом или под присилом цара Конрада, како су кружиле приче. У овом другом случају има да је како зна врати кући, у Угарску, па макар опет ратовао.

Пролазили су месеци. Једнога дана узбуђени дворани у Острогону позвали су краљицу мајку – враћало се Белошево посланство. Без даха, Јелена је гледала у удаљену колону. Да ли ће међу коњаницима угледати бели девојачки вео? Прилази јој Белош без речи. Нема Софије. Палатин слеже раменима и пружа једно писмо, Софијино писмо мајци, које почиње са: *„Exelentissime matre et domina..."* (тј. *„пречасна мајко и госпођо"*). Нижу се речи, редови, фразе које Јелена више и не чита, осим онога *„matre et domina"* и онога на крају: *„писано у манастиру Адмонт, Штајерска, јесен 1146. године"*.

Касније тога дана, двором одјекује свирка и галама. Краљ Геза слави повратак свог ујака из Немачке и споразум с царем. Али, краљ Геза и његов ујак Белош помало су разочарани недоласком Софије. Баш су намеравали да новим браком учврсте неко ново савезништво...

Само краљица мајка не присуствује гозби у част свог брата. И даље стоји поред оног прозора са ког је чекала Софијин повратак, у руци држи писмо, а око ногу јој се врзма и умиљава мали син Стефан. Не примећује га, не чује ни галаму. Гледа у даљину, тамо негде је манастир, на месец путовања, тамо је Софија и сигурно сада, клечећи, шапуће неку молитву. Дубоко у себи краљица Јелена је задовољна што је Софија постала калуђерица. Осећа да је тиме и она добила директног породичног представника код Бога. Биће потребно Софијино залагање на небу имајући у виду све родитељске грехе, толике борбе, убиства, тровања, заверe, обмане... Ипак, једна суза полако се одваја с мајчиног образа и дуго пада. И као да клизи ваздухом, клизи дунавском водом, пада кроз време, носе је ветрови, спаја се са сузама других мајки раздвојених од кћерки, сузама родитеља одвојених од деце, спајају се сузе у поток, у реку, у океан, да би онда испариле у плавичасту маглу историје... *„Matre et domina..."*

Софија је умрла млада 15. септембра 1150. године, у манастиру Адмонт, у Штајерској, где је по обичајима и сахрањена. Имала је осамнаест година. Забележено је да је уживала велики углед међу монасима и околним верницима. Њене мошти биле су предмет месног култа. Један опат из манастира у својој хроници поменуо ју је као „блажену Софију" *(„beata Sophia")*.

Исте те године умро је пре свог оца и Хајнрих од Хоенштауфена – Софијин несуђени супруг. Није поживео да постане цар ■

Душко Лопандић

ЦАР КОНРАД III И ЦАРСКА ДИНАСТИЈА ХОЕНШТАУФЕН

Немачка царска породица Хоенштауфен (или Штауфен) добила је назив по истоименом замку у Швапској који је изградио родоначелник породице Фридрих *Стари* (1080. године). Он је постао војвода Швапске и Франконије. Његов млађи син *Конрад III* изабран је за немачког краља 1138. године. Конрад је водио ратове за власт над Немачким царством и Италијом с баварским војводама (ратови *Гвелфа и Гибелина*). Учествовао је у неуспешном Другом крсташком рату (1147–1148) у Светој земљи. Конрад је с Гертрудом од Сулзбаха имао два сина: Хајнриха (1136–1150) и Фридриха (1144–1167), војводу швапског. На царском и краљевском престолу Конрада III наследио је синовац, чувени *Фридрих I Барбароса*. Знаменити *чланови породице* били су и цареви Хајнрих VI, Фридрих II Сицилијански и Филип I Швапски. Породица се угасила по мушкој линији 1254. године погибијом њеног последњег мушког представника – *Конрадина* ■

СУБОТА

Дан пуноī Месеца

Пре но што започнемо причу о називима суботе у индоевропским језицима, треба да се подсетимо историјата настанка и ширења седмодневне недеље као јединице времена. Претпоставља се да њени корени сежу чак до древног Вавилона у ком се време мерило по лунарном календару, заснованом на циклусу Месечевих мена, од којих свака траје по седам дана. Вавилонци су имали развијену астрологију и астрономију, па су познавали седам небеских тела Сунчевог система. Због свега тога број 7 за њих је био магичан.

Продирању седмодневне недеље из Месопотамије ка Европи допринело је неколико чинилаца: преузимање седмице од стране Јевреја, ширење вавилонске културе након освајања Асирије, Сирије, Палестине и Египта, али и после покоравања самог Вавилона, најпре од стране Персијанаца, а затим и од стране Александра Великог. Распадом Александрове империје, чија су подручја запосели Римљани, седмица је допрла и до Римског царства, у великој мери захваљујући Јеврејима.

У 2. веку пре наше ере, у басену Средоземног мора, настала је планетарна седмица – спој елемената вавилонске астрологије, грчке митологије и египатске поделе дана на 24 сата. Њена суштина била је у подређивању и додељивању одређених дана астралним божанствима. Субота, дан Сатурна, првобитно је била први дан седмице. Стари Грци су је звали *hēméra Krónou* (генитив од *Krónos*) „Кронов дан", али тај назив, као ни остали планетарни називи, није био омиљен и никада није постао званичан.

Преузевши планетарну седмицу од Грка, Римљани су грчке називе планета заменили домаћим. Тако је у латинском субота названа *diēs Sāturnī* „Сатурнов дан". Затим су изменили и структуру седмице одредивши за први дан недељу, дан Сунца. Тиме је субота постала седми дан седмице, као јеврејски сабат. Римски Сатурн преузео је многе Кронове особине, па је зато у свести ширих друштвених слојева постепено спао на место злог демона. Сатурнов дан сматран је несрећним даном у недељи јер је о њему водио бригу ћутљиви и мрачни бог.

Латински назив брзо се проширио ван граница Римског царства, нарочито међу келтским (на пример, ирско и шкотско *dia sathuirn*) и западногерманским племенима (на пример, енглеско *Saturday*, или немачко дијалекатско *Saterdag*).

Занимљиво је да је староиндијски језик имао неколико назива за суботу, од којих су чак четири била у вези са Сатурном.

У индоевропским језицима најшире је распрострањен онај назив суботе који се изводи од хебрејског *šabbāt,* „прекид посла, одмор". Сама хебрејска реч нема јасно порекло. Једни је доводе у везу с вавилонском речју *šapattu* „дан пуног Месеца" и подсећају да су Вавилонци сваки 7, 14, 21. и 28. дан одређеног месеца сматрали несрећним, опасним даном, кад су многи послови били забрањени. Јеврејски сабат има много сличности са овим вавилонским „несрећним" данима, како с обзиром на седмодневни циклус, тако и на забрану рада (иако та забрана код Јевреја има сасвим други повод). У сваком случају, сабат као институција морао је настати под извесним утицајем вавилонске културе. Други доводе реч *šabbāt* у везу с хебрејским глаголом *šābat* „зауставити, престати" (у датом случају: „престати радити"), а трећи с бројем 7 (у хебрејском *šb*).

Хебрејска реч ушла је у грчки (данас *sabbato*) и латински (првобитно *săbbătā*, одакле се развио спој *diēs sabbati*), а затим се, заједно са ширењем хришћанства, проширила по Европи. Данас је присутна у свим романским језицима (француско *samedi*, италијанско *sàbato*, шпанско и португалско *sábado*, румунско *sîmbătă*), у немачком који се говори и Аустрији и Швајцарској, али и у западној и јужној Немачкој (*Samstag*), а такође и у свим словенским језицима. Старословенска реч *sabota* највероватније потиче од грчког народног облика **самбата*, а од ње су настали сви јужнословенски и источнословенски називи: српско и хрватско *субота*, македонско *сабота*, бугарско *сьбота*, словеначко *sobota*, руско *суббота*, украјинско и белоруско *субота*. Западнословенски језици преузели су латински облик *săbbătā*, који у пољском, чешком, словачком и лужичким језицима гласи *sobota*. И ирански језици су преузели хебрејску реч (на пример, персијско *šambe*), а ушла је и у јерменски.

У немачком језику, поред поменутих назива *Saterdag* и *Samstag*, јавља се и трећи – *Sonnabend*, што значи „дан уочи недеље".

У северногерманским језицима субота је „дан купања". Назив потиче од обичаја купања суботом, заправо прања косе лужином од пепела, после чега коса добија црвенкасто-златаст одсјај. У основи шведског *lördag*, данског и норвешког *lørdag* стоји старонордијски облик *laugardagr*, који се изводи од *laug* „лужина, цеђ (вода од прокуваног пепела која служи као замена за сапун)".

У балтским језицима субота је „шести дан седмице": литавско *šeštādienis* (*šẽštas* „шести" и *dienà* „дан"), летонско *sestdiena*.

У нашем народу субота се, као и уторак, сматра опасним и неповољним даном, што је нашло одраза и у стиховима народне песме:

Мајка сина свога сјетовала,
да се чува и да се сачува,
од ујамка и од урезника,
од суботе и од уторника.

Срби су настојали да у суботу, дан мртвих односно задушни дан, не отпочињу никакав озбиљан посао, а избегавали су и свадбе да праве, сматрајући суботу удовичким даном. Људе рођене у суботу звали су суботњацима и веровали да им не могу наштодити ни ала, ни чума, ни вампир јер их штити њихов дан рођења који је везан за култ мртвих, култ подземних сила.

Код Источних и Западних Словена субота се такође повезује с уторком и сматра срећним даном, повољним за почетак пољских радова, склапање брака и слично ■

**** Претпостављени прасловенски облик***

Марта Бјелетић

Илустровала Светлана Кнежевић

ЖЕНЕ У НАУЦИ

НЕВОЉНА МАЈКА АТОМСКЕ БОМБЕ

Упркос многим препрекама жене су дале значајан допринос откривању тајни природе. Можда право питање није зашто нема више жена у науци, већ зашто нисмо више чули о њима? Лиза Мајтнер добар је пример за то

Лиза Мајтнер пред упис на студије 1901. године

Тамни облаци надолазећег светског рата надвијали су се над Европом 1939. године, кад је један енглески физичар из Шведске примио телеграм чудне садржине. У њему се помињало неразумљиво име: Maud Ray Kent! Ко би то могао да буде?

Ипак, физичар је знао да је телеграм послала једна жена, угледна колегиница Лиза Мајтнер...

Лиза се уписала 1901. године на Универзитет у Бечу, на студије физике код чувеног Лудвига Болцмана. Он јој је усадио схватање физике као борбе за откривање крајње истине и она ће верно следити ово начело током целог свог радног века. С дипломом у руци и докторатом упутила се 1907. године у Берлин да настави рад с Максом Планком. Тамо је упознала хемичара Ота Хана, с којим је почела да изучава радиоактивне супстанце. Женама тада није било дозвољено да раде у лабораторијама, па су Хан и Мајтнерова направили властиту лабораторију у једној столарској радионици. Тамо су 1918. године успели да открију нови елемент који је добио име протактинијум. Тек након рата у коме је Немачка изгубила готово целу генерацију мушкараца, отворио се пут женама да се несметано баве науком. Лиза Мајтнер добија место руководиоца одељења за хемију на Кајзер Вилхелмовом институту, а потом прелази на Универзитет у Берлину, не прекидајући сарадњу с Ханом. Заједно су постигли значајне резултате на пољу нове, нуклеарне физике, такмичећи се са другим научницима у иностранству: Иреном Кири, Фредериком Жолиоом и Павлом Савићем у Француској, Чедвиком и Дарвином у Енглеској, Фермијем у Италији, Курчатовим и Алихановим у Русији, Лоренсом и Ендерсоном у Америци...

Апокалипса или благостање

Ови обдарени научници предосећали су да се у свету атома крију тајне које могу да преокрену људску историју. Али, било је и људи који су још 1913. године упозоравали да ће нова открића одвести човечанство у пропаст. У атмосфери наступајућег Првог светског рата енглески писац Х. Г. Велс написао је роман у коме је описао стварање атомске бомбе и рат вођен атомским бомбама. Апокалипсу је сместио у 1956. годину. (У време кубанске кризе 1962. године човечанство је заиста било на самој ивици нуклеарног рата.)

Године 1932. одиграо се један од кључних пробоја у нуклеарној физици. Тада су два научника Кокрофт и Волтон направили уређај који је могао да убрзава протоне до великих брзина. Они су затим, попут метака, усмеравани на металне мете. Ови судари не само да су претварали једне атоме у друге (трансмутација), већ се при том показало да се и један део атомских маса претвара у енергију. Тако је коначно, скоро три деценије од настанка, доказана Ајнштајнова хипотеза да су материја и енергија еквивалентне и да могу да се претварају једна у другу.

Новине су писале о благостању које може да донесе енергија која се крије закључана у атомима, да је човечанство на прагу да обезбеди неисцрпне резерве чисте енергије, да ће наука с лакоћом моћи да ствара до тада ретке и скупоцене метале попут злата... Али, у главама неких политичара и војника остала је неизбрисива слика „бомбе над бомбама" и премоћи која би могла да донесе њиховим нацијама. Ипак, већина научника уверавала је јавност да су написи у новинама само пука машта. Јер, у њиховим огледима увек је морало да се уложи више енергије него што се добијало.

Ипак, техника бомбардовања атома наелектрисаним честицама била је успешна само код лаких атома. Код тежих се показала бескорисна због јаке одбојне силе језгра. Откриће неутрона 1932. године премостило је ову тешкоћу. Италијански научник Енрико Ферми први је почео да користи неутроне за бомбардовање тешких елемената. Добијао је радиоактивне изотопе пошто су неутрони остајали заробљени у језгру. Међутим, кад је спорим неутронима напао најтежи познати елемент, уран, ствари су кренуле другим током. Атом урана делимично се разбијао, а међу производима били су и нешто тежи елементи од њега. Ферми их је зато назвао „трансурани". Ипак, то није било све. У многим случајевима добијени резултати никако нису могли да се протумаче на Фермијев начин.

Лиза Мајтнер одлучила је да реши ову загонетку позвавши у помоћ Ота Хана и Фрица Штрасмана. Али, до 1938. године загонетка разбијања урана само је постала већа, а после анексије Аустрије у марту 1938. године, Мајтнерова је одлучила да напусти Немачку. Пошто је била јеврејског порекла и осведочени борац

„Мора да је дивно командовати милионима људи у великим националним подухватима, водити у бици стотине хиљада до победе. Али, за мене је значајније кад се откривају основне истине у скромној соби с веома скромним средствима – истине које ће бити основа људског знања и кад је сећање на те битке брижљиво сачувано још само у архивама историчара."

Лудвиг Болцман

Лиза Мајтнер верно ће следити ово начело током целог свог радног века.

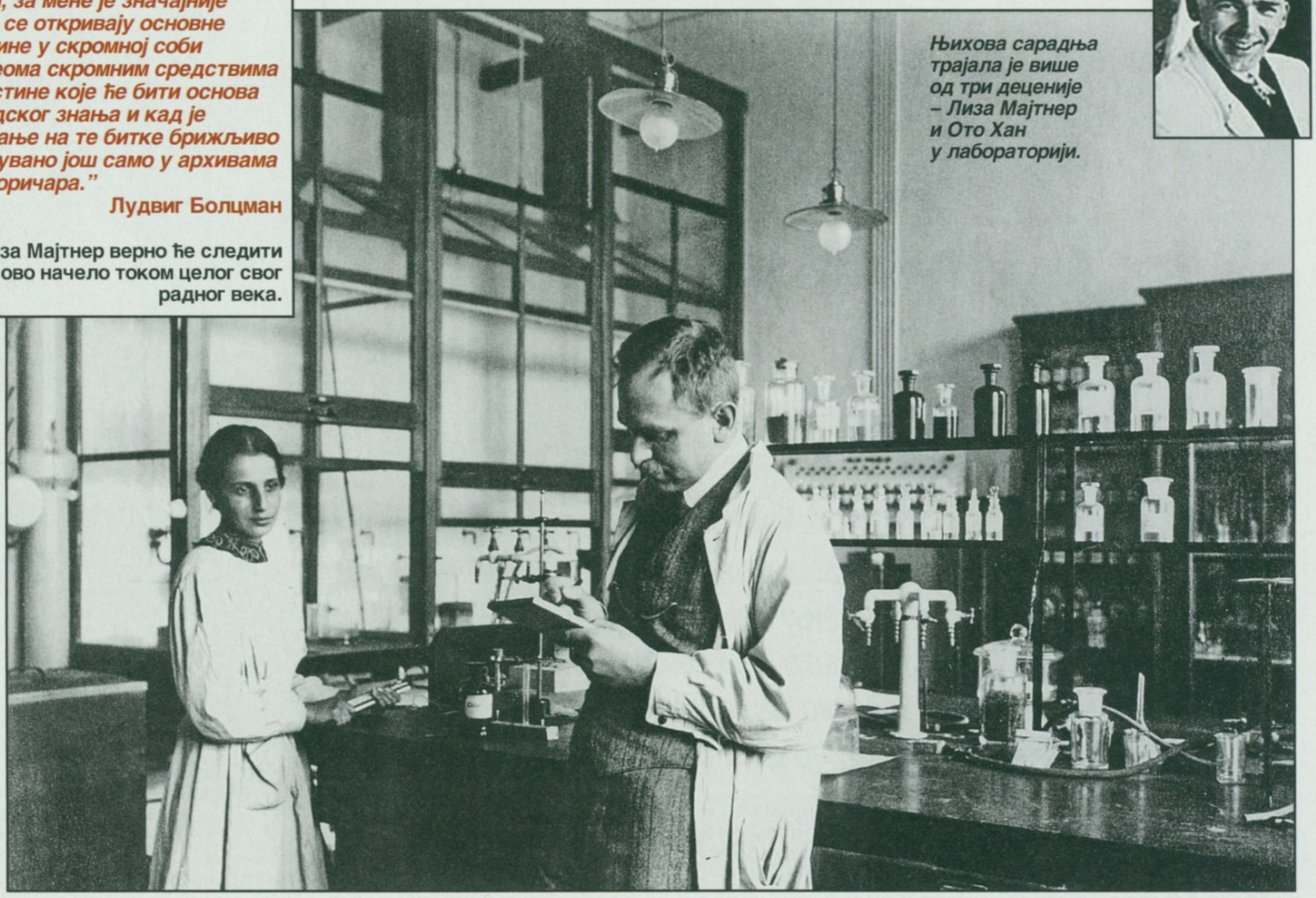
злоупотребљено. Хан и Штрасман нису имали таквих брига. Остали су у Немачкој и попут осталих научних екипа у свету наставили да бомбардују уран неутронима. Трудили су се да идентификују своје „трансуране", одржавајући повремену везу с Лизом. Међутим, супстанце које су добијали понајвише су личиле на радијум или баријум, два елемента сличних хемијских особина, али с веома различитим атомским масама. Који је од ових елемената био у питању? Могло је да се очекује да се од урановог језгра бомбардовањем откину четири протона и добије радијум, али да се добије баријум, никако. У том случају један неутрон требало је да откине чак 100 честица! Тешкоћа је била у томе што је Хану и Штрасману изгледало да се пре ради о баријуму. Али, не усудивши се да се супротставе мишљењу физичара да од тешког урана не може да се добије тако лак елемент као што је баријум, закључили су да се ради о радијуму. Ови несигурни хемичари углавном су сву своју пажњу усредсредили да открију где су направили грешку. У новембру 1938. године Хан се тајно састао са Мајтнеровом у Копенхагену описавши јој „чудне резултате". И сама изненађена, предложила му је даље опите који би помогли да се ова недоумица реши. У децембру Мајтнеровој у Шведску стиже писмо од Хана у коме је извештава да није постојала грешка у огледима и да се заиста ради о баријуму. Тек тада се Хан осмелио да објави резултате не упуштајући се у њихово објашњавање.

Велико откриће

Кад је крајем месеца Лизи у посету дошао нећак Ото Фриш, физичар који је радио код Нилса Бора, затекао ју је потпуно заокупљену Хановим писмом. Обоје су претурали писмо по рукама и чудили се: „Баријум, не могу да верујем! Мора да је нека грешка! Не можеш откинути стотину честица језгра једним ударцем! То је фантастично! Готово је немогуће да један неутрон може то да уради!" Како да се објасни шта се догодило са урановим језгром? У тренутку, Лиза је узела хартију и нацртала круг са испрекиданим линијама: „Да ли се, можда, ради о овоме?" Онда је Фриш доцртао круг спљоштен по средини. „Да, на то сам мислила!", одговорила је Лиза. Узбуђени открићем изашли су на снег. Фриш је ставио скије, а Лиза је трчкарала поред њега. Најзад су схватили шта се догодило у Хановом и Штрасмановом огледу. Неутрони су били ухваћени у језгро урана. Оно је под њиховим утицајем почело да мења облик, да се мешкољи и таласа и на крају се поделило *на два готово једнака дела*. Није се, дакле, радило о уобичајеној, делимичној промени језгра – већ о потпуној. Уочили су да се та слика сасвим добро уклапала у најновију Борову теорију о језгру

Фриц Штрасман

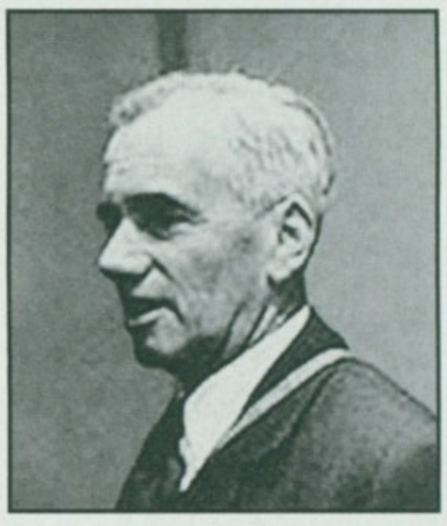

Њихова сарадња трајала је више од три деценије – Лиза Мајтнер и Ото Хан у лабораторији.

за мир, више се није осећала сигурно. С кривотвореним пасошем прво је отишла у Холандију, затим у Данску, у Копенхаген код Нилса Бора. Одатле је, преко Северног мора, прешла у Шведску умакавши у последњем тренутку пред потером нацистичких патролних чамаца...

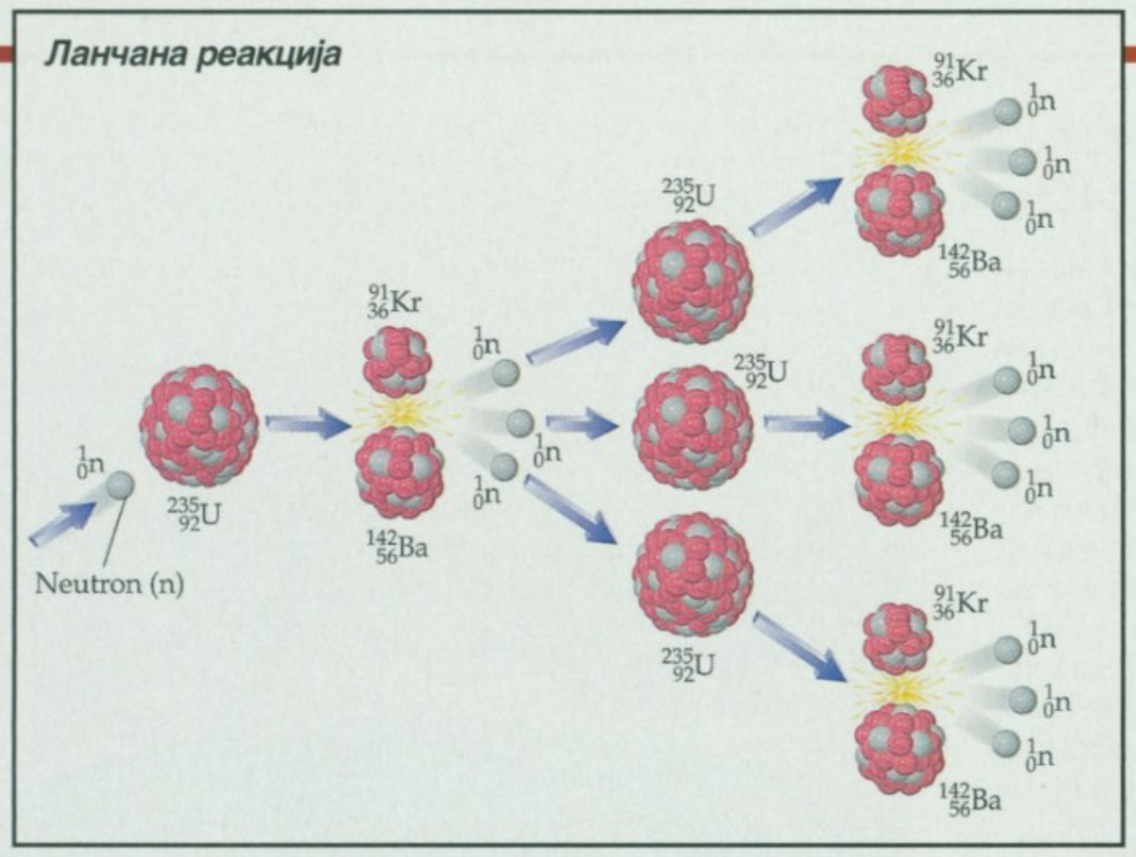
Несигурни хемичари

Поступак Лизе Мајтнер није био неочекиван и није то учинила само због порекла. Слично је већ урадила или ће урадити читава плејада најбољих европских научника. Сви који се нису слагали с политиком нациста, а били су им надохват руке, страховали су да њихово знање може бити

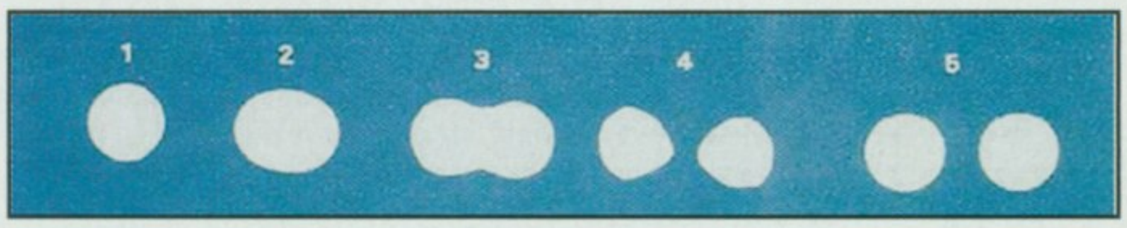
Ото Фриш

које се понаша као кап течности. Јер, ако се кап течности довољно снажно удари, може да се развуче и подели на две капи. Лиза је такође схватила да би на овај начин могло да

се ослободи много енергије – пошто је број атома и у малој количини урана огроман, и ослобођена енергија била би много пута већа него у било ком познатом процесу.

За разлику од Хана, Лиза Мајтнер и Ото Фриш нису се устезали да обелодане своје откриће. По повратку у Копенхаген Фриш је похитао до Бора да га о томе обавести. Бор се управо укрцавао на брод за Америку, па је њихов сусрет трајао само неколико минута. Бор је прекинуо Фриша у пола

Подела језгра као капи течности

реченице, лупнуо се песницом по глави и узвикнуо: „Ох, какви смо идиоти били кад то раније нисмо видели." На шестодневном путовању ка Америци Бор је развио много детаљније објашњење ове појаве. А Фриш је отишао до лабораторије да и сам провери да ли се уранов атом заиста дели на два дела. Проверу је извео у јонизационој комори користећи појачало и осцилоскоп: две половине подељеног атома показале су се у виду два пулса енергије који су били већи од енергије било које познате честице. Затим су средином јануара 1939. године Фриш и Мајтнерова написали два научна рада у којима су објаснили резултате огледа који су извели Хан и Штрасман и послали их часопису „Природа". Тада се ова појава први пут појавила под именом „фисија". Фриш је употребио баш ову реч пошто је питао једног америчког биолога како они називају појаву деобе ћелије.

Изневерене наде

Истог дана кад је Фриш послао радове на објављивање, Нилс Бор стигао је у Њујорк. На доку га је дочекао Енрико Ферми који је дошао у Америку само две недеље раније. Италијански физичар искористио је доделу Нобелове награде да напусти Италију јер му је жена била јеврејског порекла. Тако је вест о великом открићу прешла преко океана, у Америку, где је у неколико наредних ратних година доживела епилог.

Међутим, способност да се подели атом урана није обавезно значила да из њега може да се добије и велика енергија. Али, Лео Шилард (мађарски физичар јеврејског порекла који је емигрирао у Енглеску) и Лиза Мајтнер имали су теоријско решење и за то: ослобађање велике енергије могла је да обезбеди само ланчана реакција. То би била појава да се приликом разбијања језгра урана увек ослобађају и нови неутрони који ће потом наставити цепање преосталих уранових атома. Нови огледи показали су да се то заиста и догађа и да би ланчана реакција могла да се изведе.

У свом научном раду из јануара 1939. године Лиза Мајтнер дала је јасно објашњење како енергија може да се добије фисијом урана. „Потпуно је могуће да језгро урана има малу стабилност, па може после захвата неутрона да се подели на два језгра приближно једнаких димензија. Та језгра одбијаће једно друго, услед чега ће њихова кинетичка енергија постати око 200 MeV, као што показују прорачуни на основу података о размерама и димензијама насталих језгара."

Али, у њему је изразила и наду да ће атомска енергија за човечанство постати „обећана земља". Њена стремљења нису имала ништа заједничко с бомбама. Ипак, упркос томе, управо је њен рад омогућио да се покрене грозничава трка у том правцу. Зато је касније, током 1939. године, послала онај чудни телеграм свом пријатељу у Енглеској. Он је добро разумео да је име Maud Ray шифра за радијум. Телеграм је заправо био упозорење да Немачка нагомилава уранове руде, а Лизи се то нимало није свидело.

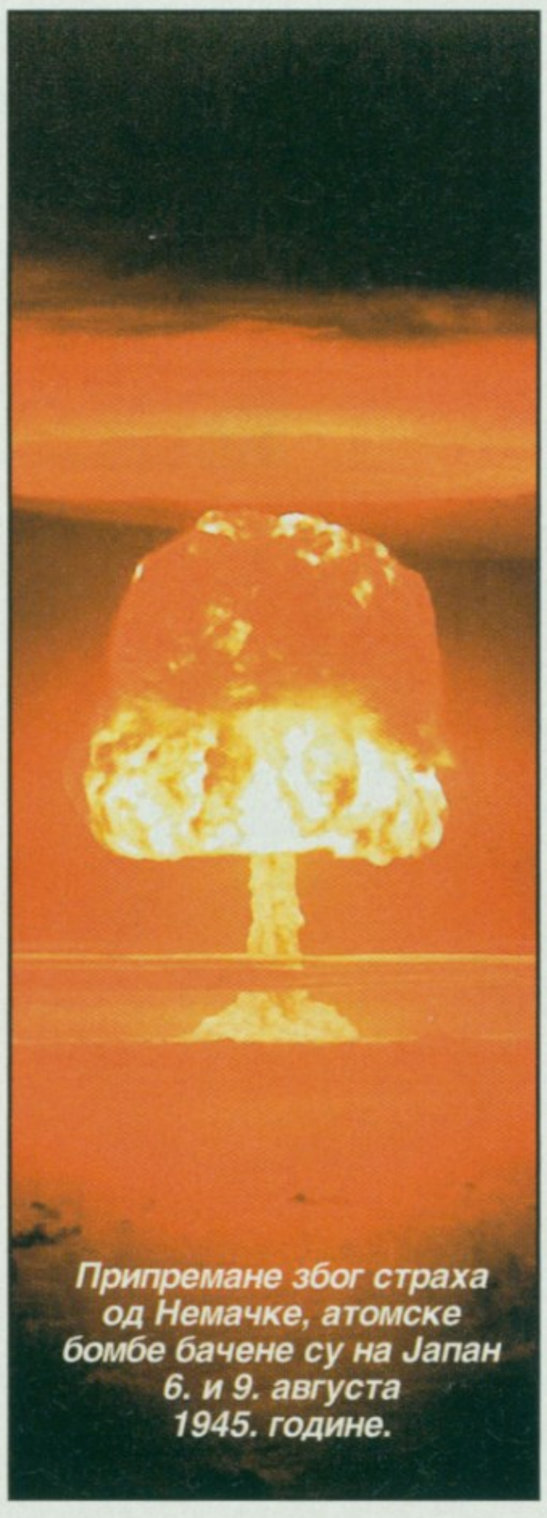

Лео Шилард

Њена доследност и хуманистичко опредељење постали су још очигледнији кад је неколико година касније одбила учешће у „пројекту Менхетн", у коме ће под вођством Енрика Фермија успешно бити изведена прва „контролисана ланчана реакција". Био је то пресудан корак на путу ка атомској бомби (неконтролисана ланчана реакција). Један од учесника у овом подухвату био је Лео Шилард, познат и по томе што је своје славне колеге наговорио да упуте писмо председнику Рузвелту којим ће га упозорити да би Немачка могла прва да направи и употреби атомску бомбу. Ипак, под трибинама бејзбол стадиона у Чикагу, после изведене ланчане реакције, Шилард је био један од ретких научника који није показао одушевљење. Само се руковао с Фермијем и рекао му да мисли да је тај дан црни дан у историји човечанства. Не зато, како је објаснио, што је сматрао да је веома мудар, већ што је прочитао књигу Х. Г. Велса „Ослобођени свет". Био је свестан могућих последица.

Припремане због страха од Немачке, атомске бомбе бачене су на Јапан 6. и 9. августа 1945. године.

Кад се по завршетку рата испоставило да су немачки научници били далеко од циља да направе атомску бомбу, Шилард је једном приликом рекао: „Нисмо имали избора, или смо *мислили* да га немамо."

Прича о фисији је прича и о неправди. Нобелову награду „за откриће фисије тешких језгара" добио је само Ото Хан 1945. године, а Лиза Мајтнер је, против своје воље, слављена као „мајка атомске бомбе"! Постала је прва жена носилац Фермијеве награде за физику 1966. године – посредно и за бомбу коју никада није хтела да направи. Умрла је две године касније, а неправда која јој је нанета делимично је исправљена тек 1997. године кад је хемијски елемент с атомским бројем 109 у њену част назван мајтнеријум (Mt) ■

Горан Војиновић

ШТА КАЖЕШ

Илустровала Светлана Кнежевић

ТЕЛЕФОНСКИ БОЛЕСНИК

Један човек из места Вилабате на Сицилији током ноћи позвао је телефоном месну полицију чак сто педесет пута. А сваки пут када би добио везу, он је ћутао, а потом спуштао слушалицу. Узалуд су га полицајци опомињали да знају одакле долази позив... Човек је наставио да зове током читаве ноћи блокирајући тако телефонску везу полиције. Када су му напослетку полицајци позвонили на врата, он је истрчао на задњи улаз и улетео у аутомобил. Полицајци су га пратили. На изненађење свих, човек је после неколико стотина метара мирно зауставио кола испред болнице. Испоставило се да је реч о једном педесетогодишњаку. Рекао је да се не осећа добро и да је све време звао хитну помоћ. Полицајци му нису поверовали и поднели су тужбу ■

ЗБОГОМ, КАРИЈЕС!

Према неким испитивањима, деца која уносе довољне количине **јода**, касније неће имати муке с каријесом. Да би то доказали, научници су урадили истраживање и групи деце од 12 до 19 месеци давали су намирнице и воде богате јодом. Каснији резултати показали су да чак 91 одсто ове деце није имало каријес ■

РУЧАК ЗА САМОУБИСТВО

Француски војсковођа **Луј Конде (1621–1686)** готово да се никада није хвалио својим завидним ратничким успесима, али зато је често истицао врхунске кулинарске мајсторије свог кувара Великог Вателa.

Поносан на похвале свог господара и свих оних који су уживали у његовим ђаконијама и сам Вател је сматрао да је кувар без премца. Тако је у жељи да својим пробраним и изузетно укусним јелима задиви француског краља Луја XIV, 1676. године припремио свечани ручак какав доликује владару.

Али, Краљ Сунце (1638–1715) није био задовољан јелом и изјавио је да му се храна не допада. За сујетног кувара то је била страшна увреда. Посрамљен неуспехом, непосредно после тог ручка извршио је самоубиство ■

СЕДО ЈЕ МОДЕРНО

После успеха играног филма редитељке Софије Копола о Марији Антоанети у ком главна глумица **Кирстен Данст** (као и остали тумачи улога у филму) стално мења перике сребрнасто-ружичасте боје, у моду је ушла – седа коса! Приказујући своје колекције за лето 2007. године, познати светски креатори су и женама и мушкарцима листом наменили фризуре у боји перика из осамнаестог века! Наиме, сви манекени на модним пистама као да су напрасно оседели! Нова мода наишла је на одобравање младих манекена. Као да су једва дочекали да постану седокоси. Да ли ће и они који су због година већ оседели прихватити нову моду, остаје да се види ■

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
9. 3. 2007.

ИСКУСАН ВОЗАЧ

Управа градског саобраћаја у **Колумбусу**, граду у америчкој држави Охајо, расписала је конкурс за неколико искусних возача аутобуса. Наравно, пријављених је било много, па је комисија имала пуне руке посла да направи избор.
Као доказе о својој возачкој вештини заинтересовани су наводили разна искуства. Ипак, најзанимљивија је била пријава извесног тридесетогодишњег Теда Чепмена. Уз основне податке, као препоруку, Чепмен је навео следеће:
– Једне ноћи возио сам туђа кола брзином од 150 километара на сат по киши и клизавом путу, и ниједном нисам скренуо иако сам једном руком све време држао око струка своју пријатељицу ■

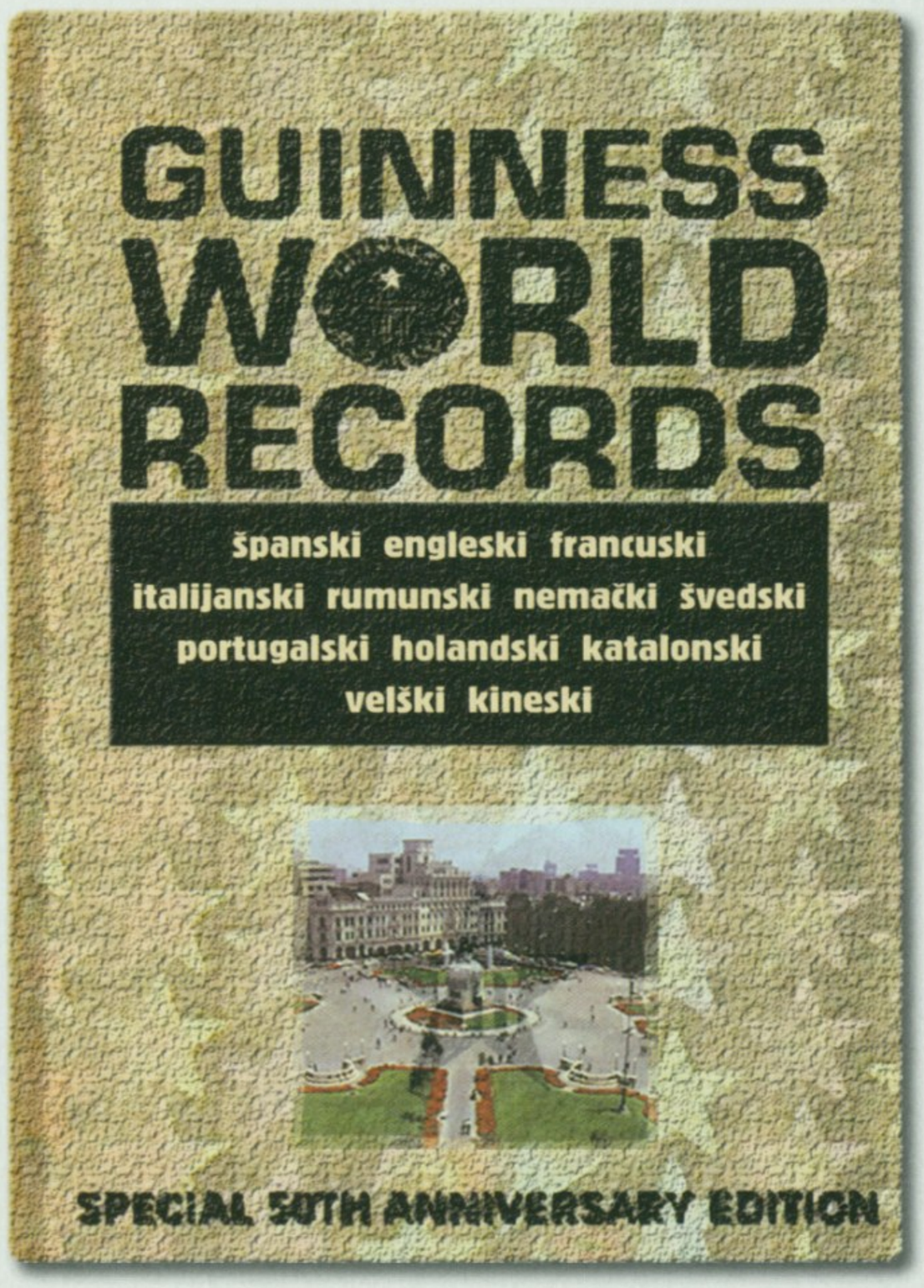

КО ЈЕ НА ПОРТРЕТУ?

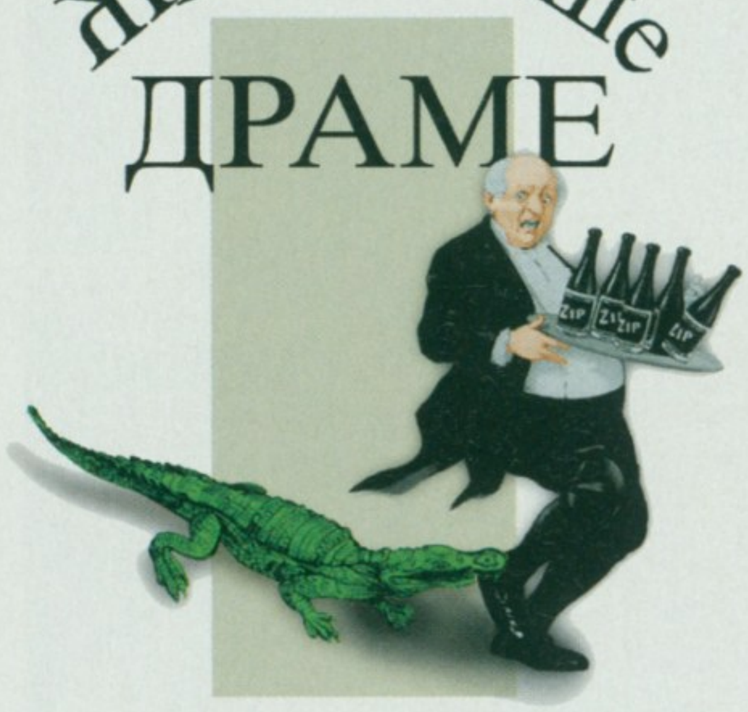
Раул Дифи (1877–1953), француски сликар и графичар јединственог стила изразито декоративног и илустративног карактера испуњеног финим хумором, у свету лепе уметности остао је упамћен по изузетним акварелима лука, железничких станица, циркуских шатри и калиграфски истанчаних покрета пером. Портрети се не помињу у опусу његових дела, а радио их је по наруџбини да би преживео.
А колико су наручиоци били задовољни стилом сликара којим их је приказивао најбоље сведочи забелешка једног његовог савременика који се случајно задесио код уметника када је један угледни Парижанин дошао да преузме свој портрет.
– Шта је ово? Овај портрет уопште не личи на мене... – протестовао је наручилац гледајући љутито у Дифија.
– Добро – мирно му је узвратио уметник – онда се ви потрудите да личите на свој портрет ■

ИНАТ ЧИНИ ЧУДА

Хорхе Гатес, средњошколац из Лиме, главног града Перуа, научио је из ината и то за само две године једанаест страних језика. Он је пре тога био толико лош ђак, да је морао да понавља разред. Сви су били љутити на њега и говорили му да је незналица и да се недопустиво понаша. То је Хорхеа, најблаже речено, изнервирало. Одлучио је да покаже свима да није глуп и да га само школа не занима. Тако је из ината, а уз помоћ Интернета, почео да учи стране језике... Испоставило се да је његова обдареност огромна. Тренутно, Хорхе, осим шпанског, говори енглески, француски, италијански, румунски, немачки, шведски, португалски, холандски, каталонски, велшки и кинески! Ушао је и у Гинисову књигу рекорда ■

Живот пише драме

СВЕ БЛИЖЕ ОПАСНОМ КОПНУ

Кад им је потонуо бродић, шесторица рибара нашла су се у побеснелом океану, у гуменом чамцу за спасавање који се великом брзином приближавао литици. Ако ударе о стене, то је крај...

Од јеке узбурканог мора шесторица до коже покислих рибара нису чула буку хеликоптера који је над њима надлетао. Огромни таласи бацали су и поигравали се њиховим гуменим чамцем за спасавање као играчком. Иако о томе нису говорили, слутили су шта може да им се догоди ако им неко убрзо не притекне у помоћ. На само нешто мање од три километра од места где су преживели бродолом у водама Атлантског океана уздиже се Рт Бонависта, стрма и оштра литица обале Њуфаундленда. Ако ударе у стене, то ће им бити крај.

– Капетане, издржи још неколико минута и сви ћемо се ускоро наћи на

Илустровала Марија Ћосовић

командер", двадесет метара дугачки бродић на који су били поносни сви мештани мале заједнице од двеста педесет људи, колико живи на Сент Брендану, канадском острву које се налази надомак Њуфаундленда. Као Џо и Дејв, и остали становници Сент Брендана углавном су ирског порекла и живе од риболова. Кад је „Рајанс командер" тог пролећа стигао до острва, цело село окупило се да прослави важан догађај.

Помоћ стиже

Око девет сати, отприлике сат после бродолома, хеликоптер је стигао до места где су се налазила шесторица промрзлих рибара у гуменом чамцу. Сајлом су спустили Дерека Роџерса,

Норма Пенија (десно) и Дерека Роџерса канадска влада одликовала је медаљом за храброст.

Џејми Ајлвард каже да му се и данас, кад испловi на море, понекад учини да чује гласове Дејва и Џоа Рајана.

сигурном – рекао је четрдесетједногодишњи кувар Ричард Браун Џоу Рајану немарно га потапшавши по рамену. Иако је био сумњичав, знајући да спасавање неће проћи глатко, четрдесетдвогодишњи Рајан потрудио се да се осмехне све време помно пратећи шта ради Дејв, његов пет година старији брат.
Одмалена изузетно блиски, Џо и Дејв за супруге су изабрали две сестре и живели у кућама које су биле у истој улици.
Њихов тешком муком стечени рибарски бродић нестао је у невремену. Иако тог 19. септембра 2004. године метеоролози нису најављивали веће невреме, кад су испловили изненада се подигла бура, узбуркала море и за нешто мање од пола сата уништила „Рајанс

једног од припадника обалске службе чији је задатак потрага и спасавање несталих лица.
– Прво они без појаса за спасавање – довикнуо је Дерек надвикујући се с ветром и буком мора. Нажалост, појасе су на себи имали само Дејв Рајан и двадесетједногодишњи Џејми Ајлвард. Међутим, унапред су се већ договорили да је, због оболелог срца, најугроженији педесетшестогодишњи Дон Браун.
Сајла на којој је висио Дерек Роџерс одједном се затегла и он се нашао у леденој води. Срећом да је остатак посаде у хеликоптеру одмах отклонио квар на дизалици и чекрк је поново прорадио – успели су да довуку сајлу на којој је био закачен Роџерс.
Обавестио их је да се у чамцу налази шест беспомоћних рибара који чекају помоћ. Пошто је Роџерс био потпуно мокар, спасавање је наставио новајлија по имену Норм Пени. То му је био тек трећи задатак у животу.

У мрачном гротлу

Док су га спуштали према узбурканом мору, Пенију се чинило као да улеће у неко гротло без дна. Људи у чамцу успели су да ухвате доњи део сајле и да је умире, потом су Дону Брауну помогли да се веже, а из хеликоптера су чекрком поново повукли сајлу нагоре. Чим се Дон Браун нашао на сигурном, Пени је поново полетео према мору. Овога пута издала га је срећа. Сада су људи из спасилачког тима прво морали да се побрину за Пенија.
Шта се догодило? Од великих налета ветра сајла се помахнитало клатила и у једном тренутку Пени је упао у море. Схватио је да што пре мора да се откачи од сајле од чијег притиска је постојала опасност да потоне.
Из хеликоптера су јаким батеријским лампама осветљавали место где је нестао Пени, а кад су га угледали на дебелом ужету спустили су металну корпу. Силовито се борећи с помахниталим таласима, новајлија је срећом на крају успео да ускочи у корпу.
Спасилачка екипа није више имала шта ту да тражи пошто није било могуће одржавати равнотежу и зауздати машину хеликоптера. Да и сами не би били угрожени, вратили су се у базу готово необављеног посла. Од шесторице рибара, само су једном притекли у помоћ.
Џејми Ајлвард тужно је гледао за хеликоптером који је брзо нестајао с видика. Размишљао је о својој девојци Ванеси с којом је ускоро требало да добије дете.
Страховао је да можда неће присуствовати том радосном догађају, јер опасно су се приближили литици на само петсто метара. Кад је викнуо: „Видим копно", то је личило на вапај човека у смртној опасности.
Роналда Фурлонга, сестрића Џоа Рајана, сви су знали као изузетно тихог човека благе нарави. Овај двадесетдвогодишњак седео је у чамцу окружен људима који су му одмалена значили највише на свету. Одрастао је с Џејмијем и ујацима Џоом и Дејвом и никада на пучину није испловио без неког од њих. А сада их је гледао како блуде погледом негде у даљину, први пут у немогућности да било шта предузму.
И Ричард је одмеравао осталу четворицу у чамцу и мислио колико су му сви блиски иако је с њима тек почео да иде у рибарење. Знајући да је удовац, помогли су му да се снађе око двоје деце силно навијајући да се што пре ожени с Бети, с којом је почео да се забавља годину дана после женине смрти.
Само неколико тренутака пошто је Џејми угледао копно, један

огроман талас подигао је увис гумени чамац таквом силином да су се сва петорица нашла у мору.

Без срећног краја

Док је трајала агонија шесторице рибара на мору, на копну се водила друга битка – Риг Елис, члан спасилачке брдске службе, окупљао је добровољце за помоћ унесрећеним друговима. Чим је око осам сати сазнао за бродолом, Риг је почео да прави планове шта предузети у случају да не успе спасавање хеликоптером, што се нажалост и обистинило.

Риг Елис упутио се с добровољцима према Спиларс пећини која се налази на источном делу Рта Бонависта. Претходно су проучили струјне ударе и налете ветра и схватили да ће унесрећене таласи вероватно усмерити баш ка том делу острва. Њих двадесетак легло је на ивицу литице и јаким батеријским лампама осветљавало море које је под њима беснело, док су их остали држали за ноге да не слете у провалију. Убрзо су угледали остатке потонулог рибарског бродића, али ниједног од бродоломаца није било на видику.

Једна рођака је у десет сати обавестила Рига Елиса мобилним телефоном да јој се чини да је видела неког у мору код Ланс пећине. С неколицином људи Елис се упутио неколико стотина метара даље. Морали су да се спусте што ближе, до подножја литице. Ако је неко и успео да доплива до литице и ухвати се за стену, неће имати снаге сам да се попне до врха.

Кад је Џејми испао из чамца, нога му се заглавила за дебело уже провучено дуж гуменог чамца. Једва се искобељао и тешком муком, борећи се с таласима, успевао је да се одржи на површини воде. Замахујући и рукама и ногама, изненада је осетио чврсто тло под стопалима. Молио се да не налети јак талас који ће га подићи и ударити о стене.

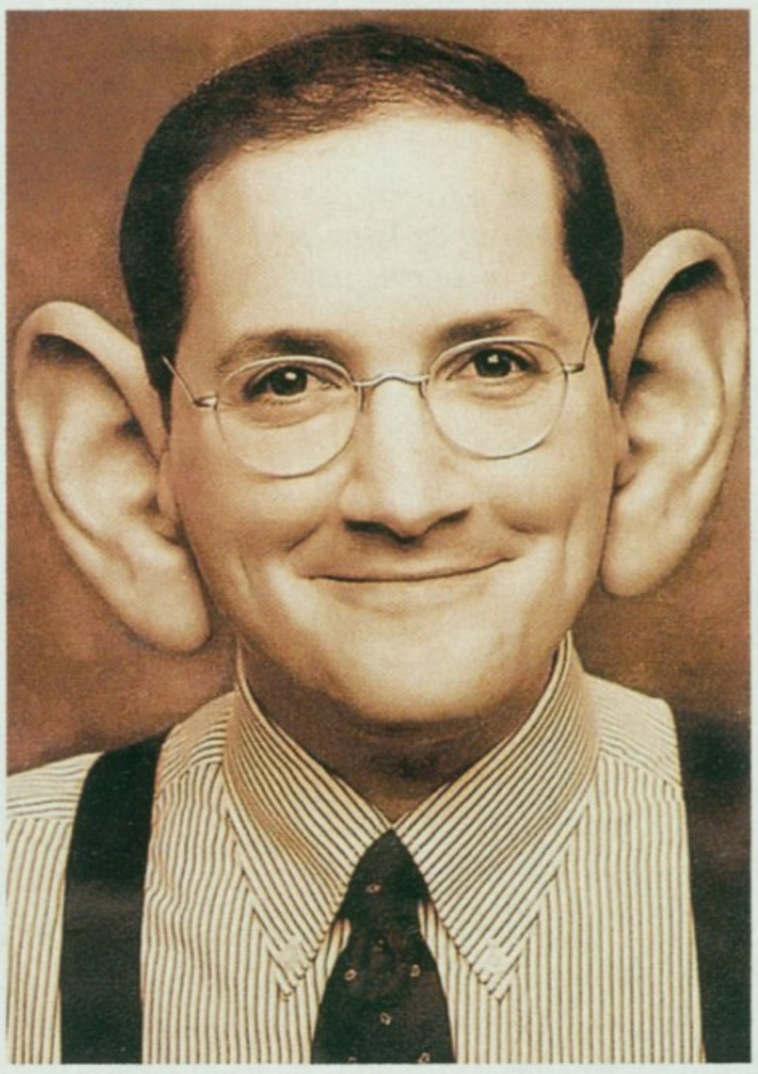
И Ричард је, као и Џејми, успео да доплива до литице и да нађе испуст у стени. Међусобно се помажући, Џејми и Ричард успели су да се извуку из мора и попну на оштро камење. Имали су срећу да их је угледала рођака Рига Елиса који је убрзо стигао и, заједно с осталим добровољцима, успео да их извуче на врх литице. Обојица су сместа пребачена у болницу.

Сад је половина бродоломника била на сигурном, није се знало шта је с осталом тројицом. Слично као Џејми и Ричард, успео је да се спасе још само Роналд Фурлонг. Без ичије помоћи. Дејв и Џо Рајан, који су живели од мора, у њему су и окончали изгубивши последњу битку. Тела су им нађена тек пет дана касније. У поворци је било читаво село, заједно с четворицом преживелих ■

В. С.

ЗАШТО? КАКО?

ЗАШТО СЕ КЛЕМПАВЕ УШИ КОД ЉУДИ СМАТРАЈУ РУЖНИМ?

Западњачки смисао за лепо заснива се на складу. Чини се да се западна цивилизација развија постепеним удаљавањем од природног стања. Све оно што нас у изгледу неке особе подсећа на неку животињску врсту – као што је повећа и истурена ушна шкољка – сматра се помало смешним и неприкладним. Клемпаве уши, па још несразмерне, не изгледају привлачно. Стога није случајно што се на енглеском клемпаве уши зову bat ears, шишмиш уши, или пак Dumbo ears, уши као што има слонче из Дизнијевог цртаћа. Ипак, није у свим културама исто. У Јапану, на пример, клемпаве уши предзнак су добре среће, успеха и здравља.

Код одраслих мушкараца просечна дужина ушне шкољке је 63, а код жена 59 mm. Ухо је потпуно развијено већ у десетој години, али се после шездесете издужује и као да мало порасте. Клемпавим ушима сматрају се оне које су под углом од 40 степени према линији лобање (ако се гледа одозго). Око пет одсто припадника западне културе имају клемпаве уши, а бар 20 одсто одраслих људи није задовољно изгледом својих ушију. Прва пластична операција која је исправила ову „ману" обављена је 1881. године ■

ЗАШТО КАД ДУНЕМО ИЗ НАС ИЗЛАЗИ ХЛАДАН ВАЗДУХ, А КАД ИЗДИШЕМО ТОПАО?

Горње органе за дисање чине назални део, усна шупљина, ждрело и душник. Сви ови делови заједно служе да загреју, овлаже и пречисте ваздух који даље иде према плућима. Кад се дуне, ваздух се кратко задржава у унутрашњости ових органа и нема времена да се загреје. Кад, пак, издишемо, уста држимо отворена и полако испуштамо ваздух који је топао. Помислите на вентилатор: ваздух који он покреће није хладнији од оног околног, али нам се тако чини због брзине којом дува и расхлађује наше тело, као и ваздух који дувамо ■

ДА ЛИ ЈЕ МОГУЋЕ ПРЕВАЗИЋИ СТРАХ ОД ЛЕТЕЊА?

Страх од летења авионом сматра се излечивим. Најбољи начин је да се човек на симулатору упозна с начином лета, уз присуство стручног особља. Постоје и технике опуштања и подучавања како да се каналише такав страх помоћу детаљног објашњења да је авион сигурно превозно средство.

Страх се јавља из различитих разлога: код неких људи у питању је осећај клаустрофобије (тескоба због херметички затвореног простора), код других је реч о осећају удаљености од чврстог тла, код неких што немају контролу над авионом као што имају над својим аутомобилом... Степен страха разликује се и у зависности од пола: жене се више боје несрећа које би се могле догодити током лета, а мушкарци се углавном плаше висине ■

КОЛИКО ЗАРАЂУЈУ ПРЕДСЕДНИЦИ ДРЖАВА?

Иако звучи чудно, председник САД Џорџ Буш месечно прима 22.784 долара, а председник Швајцарске конфедерације 21.276 долара. Месечна примања италијанског председника Ђорђа Наполитана су 18.200 евра, док кубанског председника Фидела Кастра званично износе свега 32 долара.

Није баш лако тачно установити колика су месечна примања председника држава јер им припадају и разне привилегије: раскошне куће у којима живе, аутомобили, возачи, телохранитељи и слично. На пример, одржавање резиденције италијанског председника у Риму, али и неколико изван престонице, државу годишње кошта више од 200 милиона евра ■

МОЖЕ ЛИ СЕ СВАРИТИ ХРАНА АКО СЕ ДУБИ НА ГЛАВИ?

Може, јер пролазак хране кроз органе за варење није само ствар гравитације већ и стискања и опуштања мишића у њиховим зидовима (перисталтика) који гурају храну кроз једњак ка желуцу и цревима. Пример за то су астронаути који добро варе храну иако се налазе у бестежинском стању.

Ипак, рад мишића који се налазе у зидовима органа за варење олакшан је или отежан силом гравитације, па се онима који имају муке с варењем саветује да не легну одмах после оброка, већ да прво десетак минута стоје или седе. Посебну пажњу морају да обрате људи који пате од стомачне киле јер се њима често у једњак враћају кисели сокови из желуца. У том случају није добро да се легне или дуби на глави ■

З. М.

ДВА СЛИКАРА – ЈЕДНА ПРИЧА

РУБЕНС + БРОЈГЕЛ

Можда баш зато што су обојица били признати уметници међународног угледа, слављени и поштовани за живота, без икакве међусобне суревњивости са великим жаром заједно су радили на истим платнима и оставили сведочанство да једна слика може да има потпис два аутора

Тешко је замислити два писца која се договоре да ће у роману један написати приповедачки део, а други дијалоге. Или два композитора која се усагласе да у једној опери поделе ко ће писати арије за мушке, а ко за женске гласове. Да ли два уметника заиста могу да створе заједничко дело непролазне вредности?

Петер Паул Рубенс (1577–1640) и Јан Бројгел (1568–1625) пример су да два великана која су се бавила истоветним послом могу да се удруже, без икакве суревњивости, уверени да то само може да допринесе њиховом угледу.

У историји уметности Петер Паул Рубенс данас је уписан знатно већим словима од Јана Бројгела, чије је име прославио његов отац Петер Бројгел Старији (1525–1569). Међутим, у време када су ова двојица барокних сликара стварала у Антверпену, сваки је имао углед који је прелазио границе земље у којој су живели. У њиховом животу било је много подударности тако да није случајно што су њих двојица почела заједно да раде.

Девет година старији Бројгел већ је увелико уживао славу када се Рубенс вратио у Фландрију после осам година боравка у Италији коју је и Бројгел пре тога посетио. Иако је 1598. године добио звање мајстора у уметничком цеховском удружењу „Светог Луке", Рубенс је свој лични стил створио тек у Италији, углавном проучавајући античко вајарство и ремек–дела ренесансних сликара. И на Бројгела, који је у истом цеховском удружењу добио звање самосталног уметника 1597. године, боравак у колевци ренесансе такође је пресудно утицао.

Улазак у свет уметности Бројгелу је био олакшан славним именом које је носио тако да никога није изненадило када је, потврдивши своју даровитост, 1606. године проглашен за дворског сликара. То звање Рубенс је добио по повратку из Италије. Једина је разлика што је Рубенс, за Алберта и Изабелу, шпанске намеснике који су владали Фландријом, обављао и разне ди-

"Рајски врт и пад човеков", платно урађено око 1600. године, у сталној је поставци Мауриција музеја у Хагу.

„Пет чула"; 1617; уље на платну; 65 x 109 cm; Музеј Прадо, Мадрид

пломатске послове и често путовао у Мадрид и Лондон.

Рубенс и Бројгел постали су блиски пријатељи. Рубенс је крстио Бројгелову децу и старао се о његовој породици када је умро. Њих двојица живела су у Антверпену у истој улици, а и куће су им биле близу једна другој. Када је Бројгел слао писма Федерику Боромеу, миланском кардиналу и свом покровитељу на италијанском тржишту, Рубенс му је помагао око превођења. Зато га је Бројгел у шали звао „мој лични секретар". Још су у нечему били слични – обојица су били предани раду и сасвим посвећени уметности.

Рад два сликара на истом платну није био неуобичајен у уметничким круговима Фландрије. Међутим, обично то су била мање славна имена која су, често за хонорар, помагала неком угледном сликару. Шта је Рубенса и Бројгела, обојицу признатих сликара у време кад су стварали, навело на заједнички рад?

Осим наведених подударности које су их неминовно зближиле, вероватно да је у питању ипак био изазов. Рубенс се прославио вештином којом је сликао ликове, посебно жене замашних облина, а Бројгел је више био окренут природи – цвећу и животињама које је на платнима овековечио бојом и потезима који су му донели надимак „баршунасти Бројгел". Може само да се замисли како ова двојица сликара седе у атељеу, ћаскају и одједном им се у једном од разговора рађа замисао да споје два сасвим различита стила.

„Борба Амазонки" био је њихов први заједнички покушај уочи Рубенсовог пута у Италију. Наставили су да раде „у две четкице" када се Рубенс вратио и сарадња је трајала све до Бројгелове смрти. Не зна се тачно, али процењује се да је сачувано тридесетак њихових заједничких слика. Прилику да их виде имали су становници Лос Анђелеса 2005. године – дела су била изложена у музеју „Пол Гети" – а прошле и почетком ове године ту част имао је и холандски град Хаг ■

Весна Софреновић

КО ЈЕ БИО ПОТРЧКО?

Заједнички рад Рубенса и Бројгела нигде није документован. Доказ више да се сарадња међу сликарима у Антверпену подразумевала. Зна се само да је Рубенс чувао у својој приватној збирци неколико заједничких слика, што доказује да је био изузетно поносан на дела која је урадио са својим пријатељем.

Ипак, остаће тајна како су Рубенс и Бројгел радили заједничка платна? Да ли је један одлазио код другог или је неко преносио слику из атељеа у атеље? Претпоставља се да није било већих потешкоћа јер су Рубенс и Бројгел били комшије. Највероватније да је сваки од уметника више волео да на слици ради у свом простору, да користи своје боје, штафелај, четкице и палету ■

„Повратак из рата: Венера разоружава Марса"; 1610-1612; уље на платну; 125 x 160 cm; Музеј фламанског сликарства у Антверпену

На слици „Битка Амазонки", урађеној око 1600. године, лако се препознаје различит „рукопис" два велика сликара: Рубенс је урадио све ликове, а Бројгел природу и тешке облаке који појачавају драматику читаве сцене.

РАЈСКИ ВРТ

„Рајски врт и пад човеков" једино је платно на коме су потписана оба уметника: PETRI PAVLI RUBENS FIGR и IBRVEGHEL FEC. Поред имена они тачно наводе и шта је ко радио на слици: FIGR – ликове, док је FEC – насликао све остало.

У башти која по раскоши може да буде само рајска, Адам и Ева окружени су са више од сто животиња које је Бројгел сместио у њихово природно окружење. Пас лаје на патке у језерцету, дивље и домаће мачке лутају уоколо, чапља помно посматра да ли ће из воде да искочи неки сласни залогај.

„Повратак из рата: Венера разоружава Марса", још једно заједничко уље на платну, настало је између 1610. и 1612. године. Тек пажљивим конзерваторским и рестаураторским испитивањима види се разлика у начину рада ова два сликара. Док су Рубенсови потези четкицом изразитији и одлучнији, Бројгелови су истанчанији и тачнији. Иначе, иако би се очекивало да је Рубенс био покретачка снага, да је он смишљао шта и како ће се радити, испоставило се да је „главни" био Бројгел.

Међу познатим делима ова два фландријска сликара још су и „Флора и Зефир", „Пет чула", „Глава Медузе" ■

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ

ЗНАМЕНИТИ СРБИ

К.Б. 64227 • АЛБУМ СЛИКА • 1755.-

НИКОЛА ТЕСЛА
(1856–1943)
рад Милоша Гвозденовића, Музеј Николе Тесле, Београд

К.Б.	ЗИДНЕ СЛИКЕ – формат 35x50cm:	Цена
64270	СТЕФАН НЕМАЊА	58,50
64271	САВА НЕМАЊИЋ	58,50
64272	СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ	58,50
64273	СТЕФАН УРОШ I МИЛУТИН	58,50
64274	СТЕФАН УРОШ IV ДУШАН	58,50
64275	КАРАЂОРЂЕ ПЕТРОВИЋ	58,50
64276	АЛЕКСАНДАР КАРАЂОРЂЕВИЋ	58,50
64277	ПЕРСИДА КАРАЂОРЂЕВИЋ	58,50
64278	МИЛОШ ОБРЕНОВИЋ I	58,50
64279	ЉУБИЦА ОБРЕНОВИЋ	58,50
64280	МИХАИЛО ОБРЕНОВИЋ III	58,50
64281	ЈУЛИЈА ОБРЕНОВИЋ	58,50
64282	МИЛАН I ОБРЕНОВИЋ IV	58,50
64283	НАТАЛИЈА ОБРЕНОВИЋ	58,50
64284	АЛЕКСАНДАР I ОБРЕНОВИЋ V	58,50
64285	ДРАГА ОБРЕНОВИЋ	58,50
64286	ПЕТАР I КАРАЂОРЂЕВИЋ	58,50
64287	ЗОРКА КАРАЂОРЂЕВИЋ	58,50
64288	АЛЕКСАНДАР I КАРАЂОРЂЕВИЋ	58,50
64289	МАРИЈА КАРАЂОРЂЕВИЋ	58,50
64290	ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ	58,50
64291	ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ	58,50
64292	ПЕТАР II ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ	58,50
64293	ЈОВАН РИСТИЋ	58,50
64294	НИКОЛА ПАШИЋ	58,50
64295	СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ	58,50
64296	СЛОБОДАН ЈОВАНОВИЋ	58,50
64297	ЈОСИФ ПАНЧИЋ	58,50
64298	НИКОЛА ТЕСЛА	58,50
64299	МИХАИЛО ПУПИН	58,50

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ,
Обилићев венац 5, Београд, www.zavod.co.yu,
Комерцијална служба, Жарково, ул. Милорада Јовановића 11,
телефони: 011/30-51-900, 30-51-905, телефакс: 011/23-90-072
E-mail: prodaja@zavod.co.yu
Књижаре у Београду, Обилићев венац 5, за основну школу:
тел./факс 011/630-763, за средњу школу: тел./факс 011/638-405
Косовска 45, тел. 011/32-27-008,
Краља Милана 19, тел. 011/32-35-409
Вукасовићева 50, тел. 011/35-94-835
Књижаре у Новом Саду, Сремска 7, тел. 021/624-433
Ђуре Јакшића 15, тел. 021/523-844
Књижара у Нишу, Трг Краља Александра 3, тел. 018/511-428

НАРУЏБЕНИЦА

К.Б. _____

_____, ____ ком. по ЦЕНИ од _____ дин.

Име и презиме – назив школе _____

_____

Адреса _____

_____

Поштански број, место _____

Телефон _____

95265

Ко чита Политикин Забавник тај и зна

БРАЋА ПО МУЗИЦИ

1. Албум првенац младе шкотске групе „The View” – CD са којим су стекли светску славу – носи назив:

а) „Hats Of To The Buskers”
б) „Almost Killed Me”
в) „Allright Still”

2. Енглеска група „The Fratellis” названа је по:

а) бенду који је свирао на венчањима
б) презимену басисте Берија Фрателија
в) по јунацима филма „Гуниси”

3. Група „Black Rebel Motorcyle Club” добила је назив по једном филму у ком је главну улогу тумачио Марлон Брандо. Који је то филм?

а) „Апокалипса данас”
б) „Потера „
в) „Дивљак”

4. Енглеска певачица Лили Ален била је школска другарица чланова једног британског бенда... Ког?

а) „The Automatic”
б) „Bloc Party”
в) „Arctic Monkeys”

The Fratellis

Black Rebel Motorcyle Club

5. Џошуа Ом, певач америчке рокенрол групе „Queens Of The Stone Age”, такође је и бубњар једног другог познатог бенда. Назив те групе је...

а) „Eagles Of Death Metal”
б) „Mondo Generator”
в) „Rival Schools”

The Long Blondes

Oasis

6. Пре него што се прикључио бенду „Maximo Park”, певач Пол Смит био је:

а) продавац новина
б) професор ликовног
в) радник у „Бургер кингу”

7. Рок група глумца Џека Блека зове се:

а) „Tenacious D”
б) „Dogstar”
в) „Bedouin Soundclash”

8. Британска рок група „The Long Blondes” долази (као и групе „Milburn” и „Arctic Monkeys”) из града...

а) Лондона
б) Шефилда
в) Брајтона

9. Зек Старки, нови бубњар групе „Оејзис”, син је једног познатог бубњара. Ког?

а) Ринга Стара
б) Кита Муна
в) Џона Бонама

10. Који је славни хип-хоп бенд потврдио учешће на овогодишњем музичком фестивалу Exit?

а) „The Roots”
б) „Public Enemy”
в) „Beastie Boys”

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

Забавникове ЛОГ

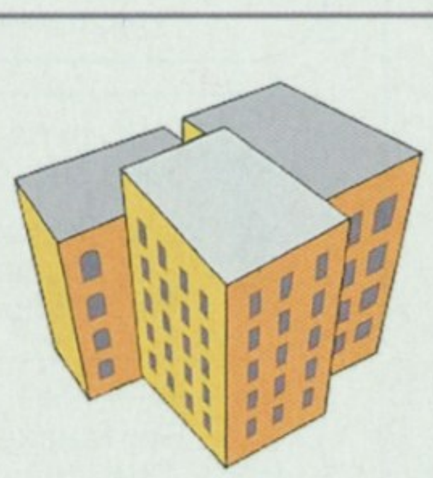
ОВЦЕ И ГУСКЕ

1 У великом дворишту заједно живе овце и гуске. Оне укупно имају 78 глава и 228 ногу. Колико у дворишту има гусака, а колико оваца? ■

КО ЈЕ НА КОМ СПРАТУ?

2 У четвороспратној кући нико не станује у приземљу. Васа станује изнад Пере, али испод Саве, а Миша станује испод Пере. На ком спрату станује сваки од њих? ■

УЛИЧНЕ СВЕТИЉКЕ

3 На обе стране улице налази се укупно 55 уличних светиљки на растојању од по 40 метара. Између две узастопне светиљке с једне стране налази се светиљка с друге како би улица била што боље осветљена. Колико је дугачка улица? ■

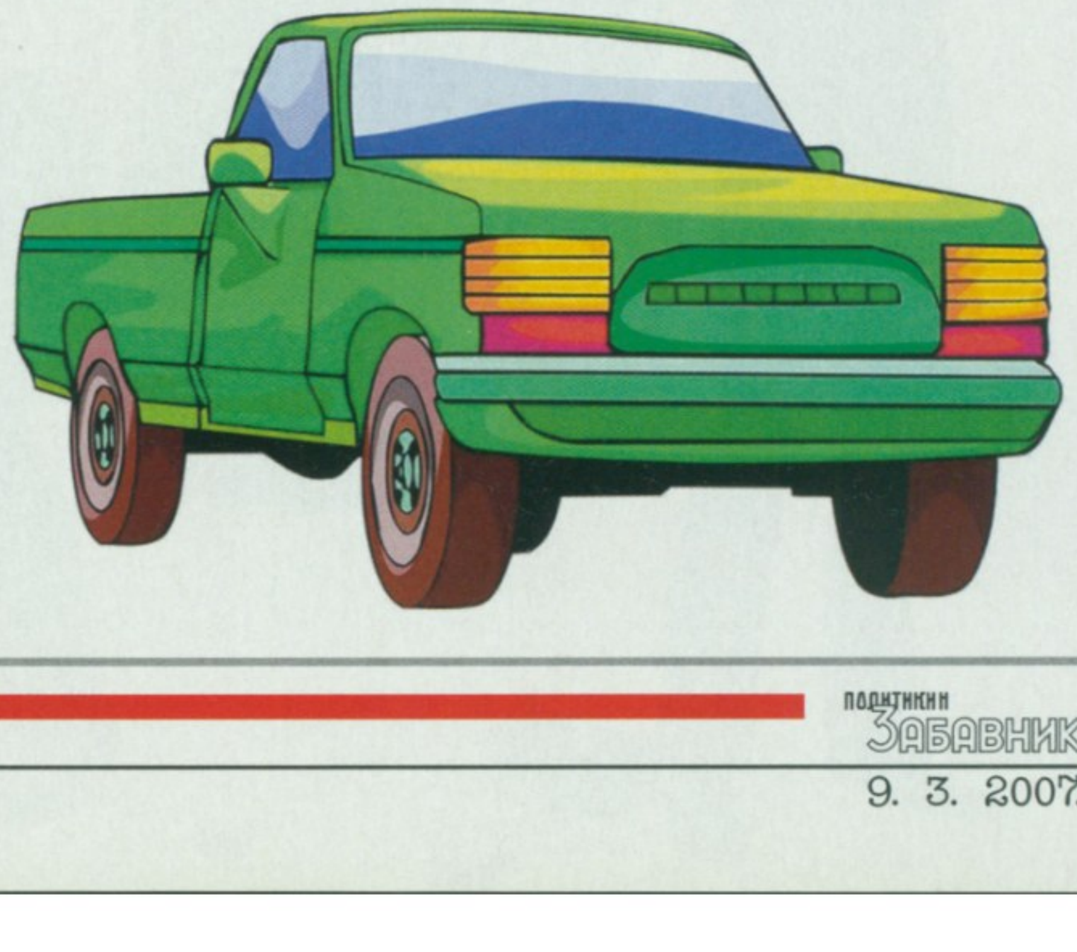

УСКРШЊА ЈАЈА

4 Марија је за Ускрс обојила одређен број јаја. Ако су две трећине јаја за 6 веће од половине, колико је јаја укупно Марија обојила? ■

ПРОСЕЧНА БРЗИНА

5 Возач Пера је растојање између два града, које износи 200 km, у оба смера прешао возећи просечном брзином од 50 километара на сат. Следећи пут је због лошег времена у одласку возио просечно 40 km/сат, али је размишљао да ће у повратку, возећи брзином од 60 km/сат, надокнадити губитак времена у одласку. Да ли је Пера правилно размишљао? ■

ИЧКЕ загонетке

ПОПУНИТЕ МРЕЖУ

6

Све целе бројеве између 9 и 17 разместите у задату мрежу, тако да збир бројева у сваком реду, колони и дијагоналама буде једнак. Да бисте лакше попунили мрежу, уписана су два броја ■

		12
14		

РАСПОРЕДИТЕ ЗНАКЕ!

8

Напишите низ бројева 1 2 3 4 5 6 7 8 9. Ако у овај низ поставите само три знака (сабирање и одузимање), овај вишемилионски број претвориће се у број 100. Како распоредити знаке? ■

1 2 3 4 5 6 7 8 9

\+ ? -

ОТАЦ И СИН

7

Отац је старији од сина 3 пута. За 15 година он ће бити 2 пута старији од њега. Колико они тренутно имају година? ■

ДВА ПЕШАКА

9

Растојање између два града један пешак прелази за 20 дана, а други исти пут за 30 дана. После колико дана ће се срести пешаци ако истовремено крену један према другоме из поменутих градова? ■

УПИШИТЕ БРОЈ!

10

Уочите законитост и упишите број уместо упитника ■

Припрема Радивоје Грбовић

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

Креативни центар представља

НОВО из едиције свет је један

ЂАО, ТИ

написали
Беатриче Мазини
и Роберто Пјумини
илустровао
Леонид Пилиповић

Први гимназије. Све почиње из почетка. Непознати другови. Онај тамо – баш је сладак!
Али, шта ће се десити? У размени тајних порука он и она се упознају, допадну се једно другом. Можда ће се и заволети, ко зна?

НИЈЕ ФЕР. КЛЕР

написала
Ивон Принц
илустровао
Владимир Станковски

Клер има 13 година и управо је пошла у осми разред. Током распуста почела је да се дружи са Алисон, новом девојчицом у крају, и стварно ју је заволела.
Али Џини Џермејн, звезда школе, решила је да јој преотме најбољу другарицу. Да ли ће у томе успети?

НОВА едиција Розе Гатинкиње

ТЕЛЕФОНСКЕ БАЈКЕ

написао
Ђани Родари
илустровао
Франческо Алтан

Ово су приче о мишу који је јео мачке, о томе зашто је истина јача од свега и шта је Мартино Тврдоглавац открио на путу који није водио никуда, о свемирском пилету с планете Осми Марс, киши бомбона у граду Пјомбину и многим другим авантурама Алисе Падалице и Ђованина Дангубе.

Ђани Родари (1920–1980) један је од најпознатијих италијанских писаца за децу. Његове књиге преведене су на разне језике, а у многим земљама ушле су и у школску лектиру. О томе да је Родари велики светски писац сведочи и *Андерсенова награда* коју је добио 1970. године.

БАЛЕТСКИМ КОРАКОМ

написала
Беатриче Мазини
илустровала
Сара Нот

Зоја има десет година и још од малих ногу иде у балетску школу Театра Академија, најважнију у граду, једну од најчувенијих у свету. Није лако озбиљно учити балет, нарочито са строгом директорком, као што је мадам Оленска. Али ту су пријатељи: Леда, која малчице пребрзо расте, Лукас, са својом необузданом страшћу за модерним плесом, и Џонатан, нови у класи, стидљив, али тако сладак...

© Креативни центар 2007

НАША АДРЕСА
Градиштанска 8
11000 Београд
011/38 20 464
38 20 483, 24 40 659
e-mail: info@kreativnicentar.co.yu
www.kreativnicentar.co.yu

Креативни центар ПОПУСТ -20%

89931

Hermann

ЏЕРЕМАЈА

ПОСЛЕДЊИ ДИЈАМАНТ II ДЕО

ОХ! ОВО ЈЕ МОЋНО! НИКАД НИСАМ НИ ПОМИСЛИЛА ДА ПОСТОЈИ СТАРАЧКИ ДОМ ЗА УМОРНЕ КОЊЕ! БОЖЕ МОЈ, КАКО СУ ВЕЛИКИ ОВАКО ИЗБЛИЗА!

НИЈЕ КОЊ! МАЗГА! ОВДЕ ЈЕ ЗАТО ШТО ПАТИ ОД РЕУМАТИЗМА ЗГЛОБОВА!

ПА, ЈЕ Л' И ТВОЈ ОВДЕ НЕГДЕ?

УУПС!

ВИДИШ... НИЈЕ ТЕШКО ПОГОДИТИ! ТО ЈЕ ОНА ТАМО У ДНУ... ОНА ШТО НАМ ЈЕ ОКРЕНУЛА ЛЕЂА!

МОЖДА ЈЕ И ОНА ТВРДА НА УШИМА?

ЕЗРА!

ТВРДА НА УШИМА?! КАКО ДА НЕ! БЕСНА ЈЕ, ОГРАНИЧЕНА, ТО ЈЕ СВЕ! ЕЗРА, ХОЋЕШ ЛИ ДА ДОЂЕШ?

АКО ЈЕ ТАКО, ЗАШТО НЕ ОДЕМО ДО ЊЕ?

О ТОМЕ СЕ РАДИ! ХОЋЕШ ДА ЈА ПОПУСТИМ? ДА СЕ ПОНИЗИМ!?

ЕЗРА!

ЕЗ...

ОХ! ОНА... ОНА...

ПА ДА, РЕКАО САМ ТИ! ЉУТИТА ЈЕ НА МЕНЕ!

ХЕЈ, ЏЕФЕ! ПОГОДИ КО НАМ ДОЛАЗИ? ПРЕ МИНУТ СМО ГА ПОМИЊАЛИ...

МОЈ БРАЦА?

ХЕЈ! СТВАРНО! ҐЛЕН, МОЈ ВЕЛИКИ БРАТ, ПРЕДСТАВНИК ЗАКОНА! ИЗГЛЕДА КАО ДА МУ ЈЕ ЛОШ ДАН!
МАМА, ПЛАШИМ СЕ!

ДИВНО! ҐЛЕН ЛИЧНО ДОЛАЗИ ДА ПОЗДРАВИ СВОҐ МАЛОҐ БРАТА! ТО СЕ РЕТКО ДЕШАВА! ДА ЗНАШ ДА БИ ТРЕБАЛО ЧЕШЋЕ ДА СЕ ВИЂАМО... ДА УЧВРСТИМО ПОРОДИЧНЕ ВЕЗЕ!

ПРЕСТАНИ ДА СЕ ҐЛУПИРАШ, ЏЕФЕ! НЕЋЕШ СЕ ТАКО СМЕЈАТИ КАД САЗНАШ ЗАШТО САМ ДОШАО!

ПОҐЛЕДАЈ ШТА ДРЖИМ У РУЦИ! ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА ҐА ПРЕПОЗНАЈЕШ, ЏЕФЕ?

ХЕЈ! МОЈ ЛАНЧИЋ! ОВО ЈЕ ЛЕПО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

ТАЧНО! ОНАЈ КОЈИ САМ ТИ ПОКЛОНИО ПРЕ ВИШЕ ОД ДЕСЕТ ҐОДИНА! У ВРЕМЕ КАД САМ ЈОШ ҐАЈИО ЗАБЛУДЕ О ТЕБИ, ЏЕФЕ!

ВЕОМА ЈЕ ЛЕПО ШТО СИ ҐА БАШ ТИ ДОНЕО... ПИТАО САМ СЕ ШТА СЕ ДЕСИЛО С ЊИМ...

ЈА ТО ЗНАМ! АВАЈ...

ВЕЛИКА КУЋА ВИЛКСОВИХ... СТАРА ВЛАСНИЦА ЗАДАВЉЕНА У КРЕВЕТУ... А НА КРЕВЕТУ ТВОЈ ЛАНЧИЋ...

НА КРЕВЕТУ ОНЕ... ҐЛЕНЕ, КАКО МОЖЕШ ДА ПОВЕРУЈЕШ ДА БИХ ЈА, ТВОЈ БРАТ, МОҐАО ДА УЧИНИМ ТАКО НЕШТО! ЧАК НИ НЕ ПОЗНАЈЕМ ТУ ОСОБУ... ЈА...

ЏЕФЕ! СЕТИ СЕ! НИЈЕ БИЛО ТАКО ДАВНО... ТА ҐОСПОЂА НАМ ЈЕ ПРЕДЛОЖИЛА ДА СЕ ПОБРИНЕМО ЗА ЊЕН ВРТ! ОНДА НАС ЈЕ ПОЗВАЛА ДА УЂЕМО НА ПИЋЕНЦЕ...

ҐЛЕНЕ... НЕМОЈ ДА ПОСЕЋУЈЕШ СТАРИЦЕ С ЛАНЧИЋЕМ ОКО ВРАТА!

ИМА ЈОШ НЕШТО ШТО МЕ МУЧИ! КОД ЖРТВЕ СМО НАШЛИ ПУНУ КУТИЈУ ЗА НАКИТ! ИЛИ ЈЕ НЕКО ПРЕКИНУО УЉЕЗЕ У ПОСЛУ... ИЛИ СУ СЕ ВЕЋ ДОЧЕПАЛИ НЕЧЕҐ ВРЕДНИЈЕҐ!

ПА ДА, НАРАВНО! ҐДЕ МИ ЈЕ ҐЛАВА? МОРА ДА МИ ЈЕ ТАДА ИСПАО ЛАНЧИЋ! УЗНЕМИРИО СИ МЕ, ҐЛЕНЕ... А САДА БИ МОҐАО ДА МИ ҐА ВРАТИШ...

НЕ, ЏЕФЕ! ЗА САДА ЋУ ҐА ЗАДРЖАТИ!. БАР ЋЕШ ЗНАТИ ҐДЕ ЈЕ!

ЛОШЕ ИДЕ, ЏЕФЕ! НЕЋЕШ МЕ УБЕДИТИ ДА ЈЕ ПРОГУТАО ПРИЧУ С ЛАНЧИЋЕМ!

ХЕЈ, ДЕВОЈКЕ! БЕЗ ПАНИКЕ! ПОЗНАЈЕМ ҐЛЕНА! НЕЋЕ СЕ ОН ТАКО БРЗО ОБРУШИТИ НА МЕНЕ!

ЗАР НИЈЕ РЕКАО ДА ЋЕ ЛАНЧИЋ ОСТАТИ КОД ЊЕГА? ЈЕ ЛИ?

У СВАКОМ СЛУЧАЈУ НИЈЕ МУДРО ДРЖАТИ ДИЈАМАНТЕ ОВДЕ! ТРЕБА ИХ ПРОДАТИ ШТО ЈЕ ПРЕ МОГУЋЕ! ЧУЈЕШ ЛИ, ЏЕФЕ!?

ХЕЈ! ХАЈДЕ, ПРЕСТАНИТЕ ДА СЕ ТРЕСЕТЕ НА МИНУТ! У ОВОМ ҐРАДУ НЕМА ПОУЗДАНОГ ЈАТАКА! ОК?! ЗНАЧИ, ПРЕ НЕГО ШТО ОДЕМО, МОРАМО ДА ЧЕКАМО ДА СЕ ПРАШИНА СЛЕГНЕ! А САДА, АКО НЕКО ОД ВАС ИМА БОЉУ ИДЕЈУ, СЛУШАМ ҐА!

ПОМ... ПО-ПОМ...

У ФОРМИ, РЕКЛО БИ СЕ?

БИНГО, ИМАШ ДОБРО ОКО, АМИГО! И ТО С РАЗЛОГОМ!

ЏЕР! ИМАМ ЕКСТРА ЦИЦУ! ЗОВЕ СЕ СНОУ! ОД ОНИХ ШТО СУ ПРОЧИТАЛЕ ҐОМИЛЕ КЊИГА! ЗНА ТОЛИКО СТВАРИ... ЧАК ЈЕ ЗНАЛА И КОЈЕ ЈЕ МАРКЕ МОЈ ШЛЕМ! КАПИРАШ! ПРАВИ МОЗАК! НИСАМ ЈЕ ЈОШ СМОТАО... АЛИ, РАДИМ НА ТОМЕ! ТАКТИКА... ТИК-ТАК!

ЊУШ!

ЈЕДАН САВЕТ... ПРОПЕРИ МАЛО СВОЈЕ ВЕЧЕРЊЕ ОДЕЛО!

ЊУШ... ЊУШ... АХ? МИСЛИШ?

ТРЕБАЛО БИ, ОРТАК! ДА НАС ТИ НИСИ ОНАКО ИСЦИМАО, НА КРАЈУ БИСМО НАШЛИ И ОСТАЛИ НАКИТ! А МИ СМО ЗБРИСАЛИ...

НАМЕРАВАШ ЛИ ЧЕСТО ДА МЕ ЈАШЕШ ЗА ТО! ЗНАШ ЛИ ДА ТО СМАРА?

А ДА ЗАВЕЖЕТЕ НА ТРЕНУТАК! НИСМО ОВДЕ ДА ЛУПЕТАМО! ОНА ИЗЛАЗИ!

ОК! ЈОШ НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА И ИДЕМ! ПОЗНАЈЕМ МЕСТО! ПРОЋИ ЋЕМО СА ЗАДЊЕ СТРАНЕ! ЧЕКАЈТЕ МОЈ ЗНАК!

STOP

AIR W

16

¡ВАНГРР!

ЈЕЕЕА!

У РЕДУ ЈЕ, ВУДИ, ДРЖИМ ЈЕ... МОЖЕШ ДА ПУСТИШ!

ЏЕРЕМАЈА... НЕКО ЈЕ НА ВРАТИМА И ЖЕЛИ ДА РАЗГОВАРА С ТОБОМ!
ЈЕ ЛИ?

ЖЕНСКИЦА... ПРИЛИЧНО МЛАДА... НИЈЕ ЛОША...
МОЖДА ЈЕ ОПЕТ ЗБОГ КВАЧИЛА?
RIX
КВАЧИЛА?

ВИ?

ЈА? ДА ИГРАМ АНЂЕЛА ЧУВАРА? КАКО И С КОЈИМ ПРАВОМ? ЈЕСТЕ ЛИ СВЕСНИ ШТА ТРАЖИТЕ ОД МЕНЕ?
САВРШЕНО ДОБРО ЗНАМ ДА МОЈ ЗАХТЕВ ЗВУЧИ СУЛУДО... НАЗОВИТЕ ТО КАКО ХОЋЕТЕ! МЕЂУТИМ, АКО НЕЋЕТЕ ВИ, ОВДЕ НЕМА НИКОГА КО ЋЕ МИ ПРУЖИТИ РУКУ... НИКОГА!

НЕ РАЗУМЕМ ВАС НАЈБОЉЕ... НЕОДРЕЂЕНИ СТЕ! ҐЛЕН НИЈЕ САМ! ИМА СВОЈЕ КОЛЕҐЕ ИЗ ПОЛИЦИЈЕ... У СЛУЧАЈУ ПОТРЕБЕ!

ПРИЈАТЕЉЕ? ИЗГЛЕДА ДА НЕ ПОЗНАЈЕТЕ ОВАЈ ГРАД... ЈА САМ МЕКСИКАНКА... И ИНДИЈАНКА! ТО ЈЕ БИЛО ДОВОЉНО ДА ИХ ИЗГУБИ! НЕКЕ МУ ПОМОЋИ... НАПРОТИВ!

И ДАЉЕ МЕ ДРЖИТЕ У МАҐЛИ!

ЈА... ДА, МОЖДА ИМА ЈОШ НЕЧЕҐА! НЕ БИХ СМЕЛА ДА КАЖЕМ... ҐЛЕН ИМА БРАТА... ЈЕДНО ИЗГУБЉЕНО БИЋЕ! ОСЕЋАМ ДА ЈЕ НЕШТО ОЗБИЉНО ЗАБРЉАО! ҐЛЕН ЈЕ У ОПАСНОСТИ... СИҐУРНА САМ У ТО... МНОҐО СЕ БОЈИМ ЗА ЊЕҐА!

ТО ЈЕ СВЕ!? И ЗБОҐ ТОҐА БИ ТРЕБАЛО ДА СЕ УПУСТИМ У КРСТАШКИ РАТ КАО МЛАДИ ИЗВИЂАЧ? ЗАТО ШТО САМ ЈЕДНЕ ВЕЧЕРИ ПОДИҐАО ВАШЕҐ МУЖА С ТРОТОАРА? ЛУДИ СТЕ!

ХОЋЕТЕ ДА МЕ ҐЛЕН ИСПЉУЈЕ?

ҐЛУПА САМ... У ПРАВУ СТЕ! ТО НИЈЕ ВАША СТВАР... ИЗВИНИТЕ ШТО САМ ОВАКО УПАЛА!

СИҐУРНО БРИНЕМ БЕЗ РАЗЛОҐА!

ЗА НЕКОЛИКО ДАНА СМЕЈАЋЕ СЕ СВОЈИМ СТРАХОВИМА...

ХАЈДЕ... НАЗАД НА ПОСАО!

ОК, ВУДИ... ИДЕМО!

ШТА ЈЕ ХТЕЛА?

ЧУО СИ МАРТУ! КВАЧИЛО!

?

ҐЛЕНЕ? ЈЕСИ ЛИ ТУ?

!... DIOS!

А НЕ! ГЛЕН НИЈЕ ОВДЕ...

АХ!

ЏЕФЕ!? ШТА... ШТА ЖЕЛИШ?

ЗАШТО СИ УШАО КОД МЕНЕ?

ПА... ДА РАЗГОВАРАМО... САМО ДА РАЗГОВАРАМО...

LADIES AND GENTLEMEN! ИМАМ ВЕЕЕЛИКО ЗАДОВОЉСТВО И ЧАСТ ДА ВАМ ПРЕДСТАВИМ ДВА ПРОТИВНИКА ЗА СУСРЕТ НА ВРХУ!

ОНДА, ПОКАХОНТАС? И ДАЉЕ НЕЋЕШ ДА САРАЂУЈЕШ?

И ЗА ПОЧЕТАК, СА МОЈЕ ДЕСНЕ СТРАНЕ... РОН АПРАЈТ... МЕТАР И ОСАМДЕСЕТ ДВА...

НЕЧУВЕНО!

СА ЛЕВЕ СТРАНЕ, ХАРИ БАТЛЕР! НОСИЛАЦ ШАМПИОНСКЕ ТИТУЛЕ ВЕЋ ТРИ ГОДИНЕ!

АЛИ, ПРЕ НЕГО ШТО ПРИМИМО ВАШЕ ОПКЛАДЕ, ДВОЈИЦА ШАМПИОНА ЋЕ НАПРАВИТИ ДЕМОНСТРАЦИЈУ...

И? ШТА МИСЛИШ? ЈЕ Л' У РЕДУ ШТО САМ ТЕ ДОВЕО ОВДЕ?

ЈОШ НЕ ЗНАМ... ЖЕДНА САМ... ХОЋЕШ ЛИ ДА МИ ДОНЕСЕШ НЕШТО ЗА ПИЋЕ...

И ПЛУГЕ?

ПОШТО НЕМАШ ШТА ДА КАЖЕШ У ВЕЗИ С ЛАНЧИЋЕМ, ДОКАЗАЋЕМО ТИ ДА ГРЕШИШ, КУЧКО!

Н... НЕ! ЏЕФЕ... НЕ... МИЛОСТ!

АААХ!

И ЕТО! ЦИГАРЕТЕ И ПИВО ЗА ДАМУ! НЕ ХВАТАЈУ СЕ МУШИЦЕ НА СИРЋЕ... АКО ЖЕЛИМО ВАТРОМЕТ, МОРАМО ДА ПРИХВАТИМО БАР НЕКЕ ТРОШКОВЕ!

!

MOTHER

СТОУНБИ! ВАШКА! ШТА ЛИ ОН ПЕТЉА ПО ЛЕНГТОНУ?

НИЈЕ МЕ ВИДЕО... ТО ЈЕ ДОБРО!

СТОУНБРИЏ?

СНОУ?

20

ОК, ДРУГАРИ... ПОВЛАЧЕЊЕ!

ПОДСЕЋАМ ДА ЈЕ ОВО ШТО ГЛЕДАТЕ САМО ДЕМОНСТРАЦИЈА! БОРБА ЗА НОВУ ТИТУЛУ ОДИГРАЋЕ СЕ...

МА... ШТА ЈЕ С ЊИМ? ВЕЋ ЈЕ ТРЕБАЛО ДА СЕ ВРАТИ...

МОЖДА САМ БИО МАЛО ГРУБ ПРЕМА ЊОЈ... АЛИ, ТО ЈЕ ЊЕНА ГРЕШКА... ДОЂЕ И ТЕРА МЕ ДА СЕ УПУШТАМ У НЕШТО ШТО МЕ СЕ НЕ ТИЧЕ...

ПРОКЛЕТСТВО! ВИШЕ НЕ МОГУ ДА СЕ УСРЕДСРЕДИМ ЧАК НИ НА КЊИГУ...

НИЈЕ ДАЛЕКО... МОРАМ ДА ЈЕ СМИРИМ... ДА ЈОЈ ОБЈАСНИМ ДА СУ ЊЕНИ СТРАХОВИ СИГУРНО ПРЕУВЕЛИЧАНИ... ДА СЕ ЛОШЕ ИСТРИПОВАЛА...

BANK

ИМА ЛИ НЕКОГА?

?

ГЛЕНЕ?

О, НЕ!

ИЗГЛЕДА ДА НЕ ПОЗНАЈЕТЕ ОВАЈ ГРАД... ЈА САМ МЕКСИКАНКА И... ИНДИЈАНКА!

НИЈЕ ДОБРО РАЗЛИКОВАТИ СЕ ОД ДРУГИХ У ОВОМ ГРАДУ...

ЗАШТО? ОНА НИКАД НИКОМЕ НИЈЕ НАНЕЛА ЗЛО... ЗАШТО?

МОЖДА ЋУ ВАС ИЗНЕНАДИТИ... АЛИ, НАЛАЗИМ СЕ ОВДЕ ЗАТО ШТО МЕ ЈЕ ОНА ЗАМОЛИЛА ДА ПАЗИМ НА ВАС... БАШ ЈУТРОС!

ДА ПАЗИТЕ НА МЕНЕ?

ГОВОРИЛА МИ ЈЕ О НАРУШЕНИМ ОДНОСИМА ИЗМЕЂУ ВАС И ВАШИХ КОЛЕГА... ЗБОГ ЊЕ! А ПОМЕНУЛА ЈЕ И НЕКИ ПРОБЛЕМ... С ВАШИМ БРАТОМ...

НЕКИ ПРОБЛЕМ? КАКАВ ПРОБЛЕМ?

СЛУШАЈ, ДЕЧКО! ИЗАЋИ ЋЕШ БРЗО ОДАВДЕ И БРИНУТИ СЕ САМО ЗА СВОЈЕ ДУПЕ! НИКО МИ НЕ ТРЕБА!

РАЗУМЕО САМ... НЕМА ПОТРЕБЕ ДА ПОДИЖЕТЕ ГЛАС! У КУЋИ ЈЕ ПОКОЈНИЦА... И ТО ЈЕ ВАША ЖЕНА!

КЛАДИМ СЕ ДА ЋЕМО ОПЕТ ВИДЕТИ ТВОГ БРАТА... И ТО ВРЛО БРЗО?

ПА ШТА?

ТО МУ ЈЕ ПОСАО! СВАКО ИМА ПРАВО ДА СУМЊА... ЧАК И АКО ТО НЕ ВОДИ НИЧЕМУ! МОЈ БРАЦА ЈЕ САМ... А ЗА ЊЕГОВУ ДРАГУ ЖЕНИЦУ НИКОГА НИЈЕ БРИГА!

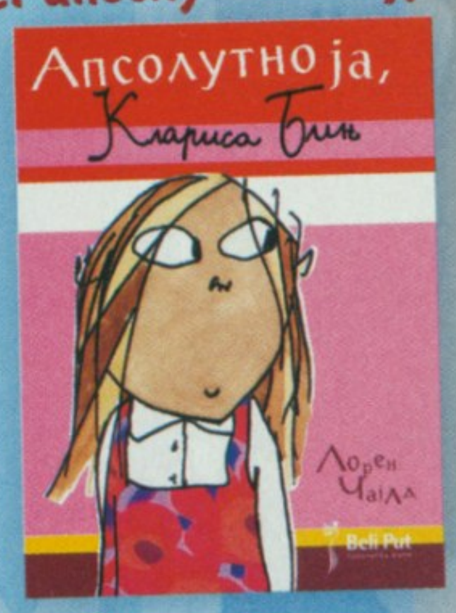
ИМАШ УПАЉАЧ? НЕ ЗНАМ ГДЕ ЈЕ МОЈ...

А, ДА! ЗАБОРАВИО САМ... ГОСПОДИН ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ПРЕСТАНЕ ДА ПУШИ!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Јесте ли упознали ове девојчице?

Оне: апсолутно знају шта хоће...

Клариса се пита:
„Моја поштована учитељица жели да урадимо пројекат о некој књизи, што ми је звучало прилично очајно... све док нисам открила да има и награда. Моја апсолутно најбоља другарица Бети Муди и ја апсолутно желимо да победимо, али КАКО????"

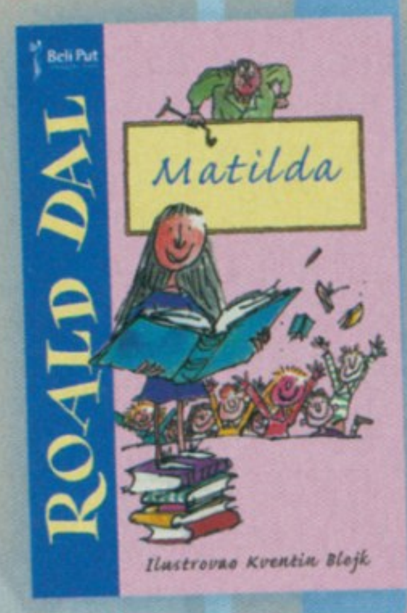

... могу да вас науче како се стичу пријатељи...

Инди не може без својих пријатељица Со и Фи. Међутим, Дилан, њен полубрат, компјутерски геније, нема своје пријатеље. Ту наступа Инди, пронаћи ће она кул другаре свом полубраћи!...
Али, шта се догађа? Инди је оболела од чудне болъке – ти-ну-ни-нуитиса... и, иако је све већи френд са Диланом, све мање се дружи са Со и Фи. Још горе – оне је избегавају... Како ће се сва та фрка завршити? Ух...

... имају натприродне моћи...

Матилда ће надмудрити страшну управницу школе и све уображенке из своје околине. Натприродну моћ искористиће да истера правду и помогне дивној учитељици Медић.

... одлично играју фудбал

Ванеса жарко жели да буде прва жена која ће играти у мушкој репрезентацији! Читајте о правом фудбалском двобоју - најузбудљивијој и најпоучнијој утакмици!

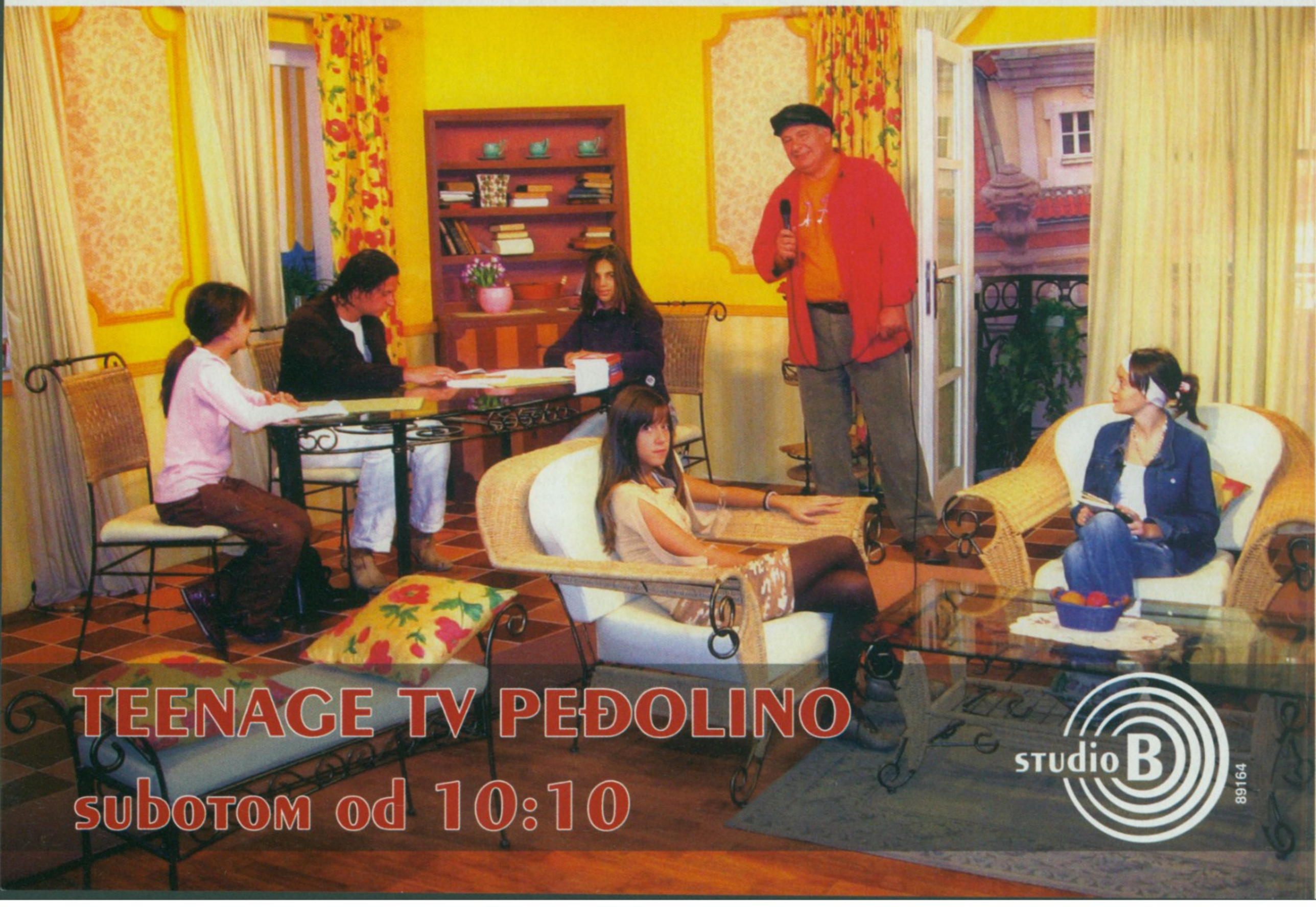

95405

Beli Put
Izdavačka kuća
www.beliput.co.yu

ПОСЕТИТЕ НАШУ КЊИЖАРУ!

planet multimediacenter
Зелени венац, Југ Богданова 8а, 11 000 Београд
Радно време: 9 - 22 h, радним даном и викендом

ne čini čuda, samo osvežava

MINAQUA

fructo

prirodni izvor joda

Jod je neophodan svima, naročito deci, trudnicama i starijim osobama. Nedostatak joda umanjuje koeficijent inteligencije i do 15%. Jedna čaša Fructa obezbeđuje organizmu potrebnu dnevnu količinu JODA.

94505

ЕНИГМАТИКА

ОСМОСМЕРНИ ЛАВИРИНТ

А	Т	И	Н	А	А	Л	Ж	И	Р
Б	Н	Р	Е	Б	П	Р	А	Г	И
И	А	Т	У	Н	И	С	К	С	Ј
Џ	М	Џ	А	С	Т	А	Н	А	А
А	А	К	Ч	Р	Г	А	Х	О	Д
Н	А	С	А	У	А	А	Н	А	М
А	К	С	Н	И	М	К	К	А	З
Ј	А	А	А	Ц	И	А	Н	А	А
Р	И	Н	Б	А	Р	И	П	А	Г
О	Р	А	И	У	К	А	Б	К	Р
Б	О	С	Л	О	Л	И	М	А	Е
И	С	Л	А	М	А	Б	А	Д	Б

Прођите осмосмерним лавиринтом од „А” до „Б” прецртавајући називе главних градова, с тим што је последње слово претходног појма прво слово назива главног града који следи. Пазите, у мрежи је неколико географских појмова који могу да вас наведу на погрешан пут ■

ИСПУЊАЉКА

1	4						6
2		3					
3							
4						5	
5	1	2					

ВА, ГРЕ, ДА, ДИ, ЗА, КА, КИ, КИН, КО, ЛА, МЕН, МРЕ, ПОД, ТИ, ЦА.

Тражене појмове упишите водоравно у мрежу и у означеним пољима добићете назив животиње са слике. У бројчаним пољима добићете још једног **сродника зверке са слике.**

1. Обамрети (од страха), **2.** Град у Банату, **3.** Име новинара Катића, **4.** Превара, обмана, **5.** Леја у врту ■

ПИРАМИДА

Дуже појмове добићете тако што краћим појмовима додате једно слово, па слова анаграмирате.

1. Прво слово азбуке, **2.** Мера за површину земљишта, **3.** Ужичанин, **4.** Биљка задебљалог корена, **5.** Број који није дељив са два, **6.** Звер из породице мачака, **7.** Припадник патаренске религије, богумил, **8. Дизнијев јунак са слике** ■

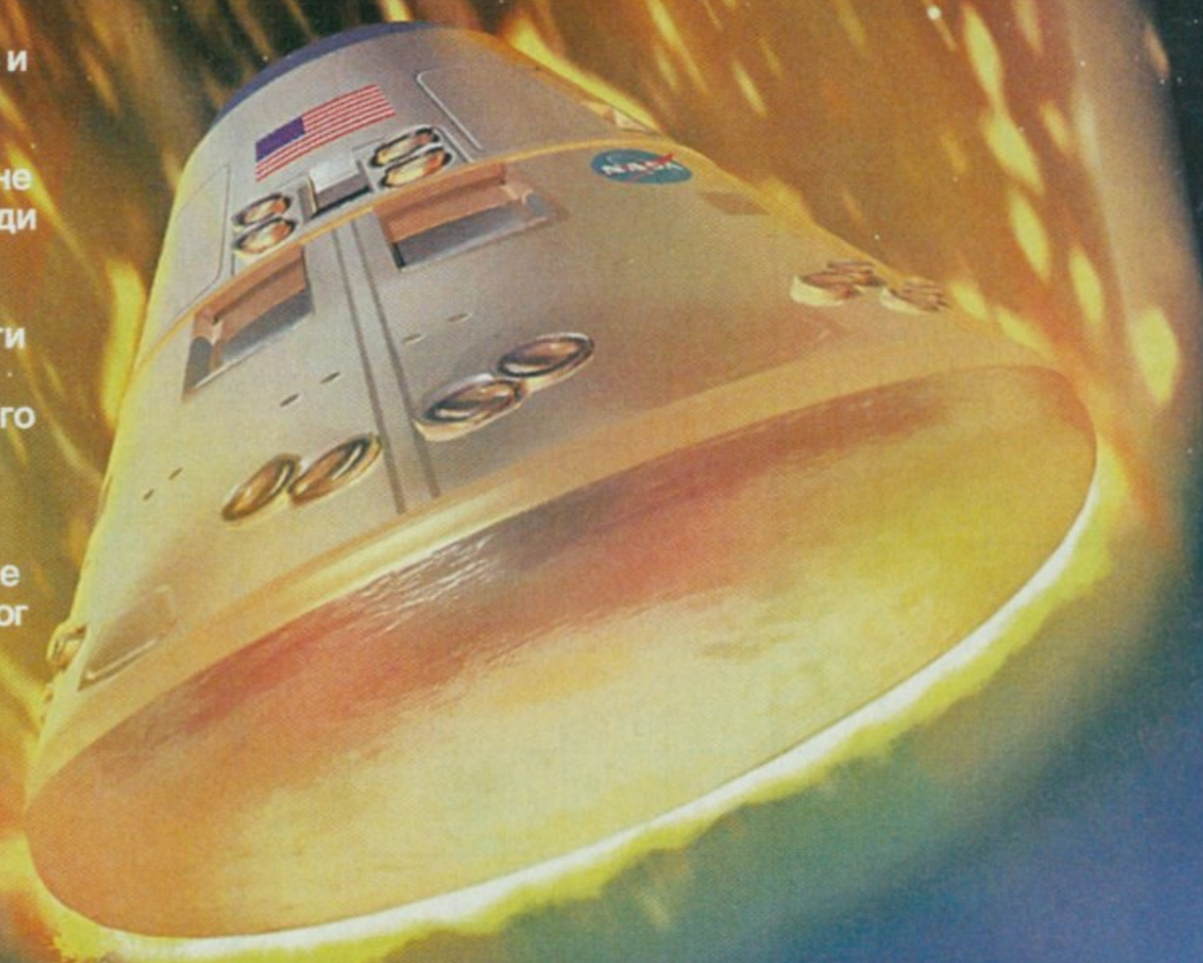
УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

ПАКЛЕНО ВРУЋЕ

Кад се Насина свемирска летелица „Орион” (замена за спејс шатл) буде враћала с Месеца 2018. године, развиће велику брзину и топлоту, већу од било ког шатла. Температура може достићи и незамисливих 2760 степени Целзијуса! Да се четири до шест астронаута у летелици не би при том скували, Наса изводи огледе тражећи одговарајући топлотни штит. За то користи нарочите направе које се могу описати као бацачи пламена величине мањих камиона. Они производе температуру двоструко већу него што је на површини Сунца. Изолациони материјал мора бити лак, чврст и, наравно, отпоран на ватру.
До септембра 2006. године најбоље се показао PICA, што је скраћеница енглеског назива који приближно може да се преведе као „скидач топлоте од угљеника прожетог фенолом”. Фабрике „Боинг” и „FMI” треба од тог материјала да направе оклоп за „Орион”. Чиме се „скида” топлота? Према Наси, с много тврде пластике, угљеника и мало рејона (вештачка влакна) ■

ТРЕНУТНО У ВОЋСТВУ

PICA
Посебно својство:
Рејон

PICA материјал већ је једном проверен у Земљиној атмосфери при брзини од 46.000 километара на час. Био је на доњем делу свемирске летелице „Стардаст”. Материјал који је начињен од рејона користи се за израду светлуцавих мајица за младе. Рејон се излаже великој топлоти док не постане лабава мрежа угљеничних влакана која се потом пуни фенолском смолом (сличном оној од које се праве билијарске лопте). Добијена смеса опет се излаже променљивим температурама, а кад се стврдне у блокове сече се у потребне облике ■

3DQP
Посебно својство:
Кварцна влакна

Овај топлотни штит који се првобитно користио за заштиту смртоносног товара у интерконтиненталним ракетама састоји се од савитљивог слоја кварцних влакана испуњеног фенолском смолом, а испод је слој изолационе пене ■

ACC
Посебно својство:
Додатна густина

„Локид” је предложио усавршени угљеник-угљеник који је најтањи и најгушћи од свих предложених материјала. Спољни слој дебео је 1,2 центиметра. Овај материјал већ је коришћен за заштиту Насине ракете „Genesis” приликом повратка на земљу у септембру 2004. године. Споро сагорева, веома се загрева и потребно је 10 центиметара овог изолационог материјала којим се облажу и кухињске пећнице ■

Avcoat
Посебно својство:
Саће

Avcoat је својевремено штитио „Аполо” капсуле 1969. године, али „Текстрон” је морао да преради формулу.
То је стаклена саћаста смеса испуњена силицијумом, фенолском смолом и „микробалонима” од које се прави једнослојни штит ■

ШПИЈУН КОЈИ ЈЕ ЛЕТЕО

Шта се дешава кад љубитељ старих филмова о Џејмсу Бонду истовремено воли и вратоломне, такозване екстремне спортове? Он направи млазни ранац. Бар је то случај с Тројем Виџеријем, који је решио да се одмори од падобранских вратоломија и с два друга, инжењера, преради деценијама стари војни млазни ранац. Унапредили су га угљеничним влакнима, легурама алуминијума и другим материјалима који ће смањити тежину ранца. Додали су сигурносни појас који помаже пилоту да одржава равнотежу. Као погонско гориво користи се водоник-пероксид (литар стаје око 50 долара). После три године рада и утрошених милион долара, поносно су приказали Go Fast Jet Pack, млазни ранац тежак 60 килограма који може да пренесе човека стотинак метара кроз ваздух за 33 секунде, што је 11,5 секунди дуже од војне верзије. Виџери најављује и ранац који ће омогућити лет од осам минута. Оно што њега највише узбуђује јесте могућност летења помоћу млазног ранца: „Више људи ходало је Месецом него што их је овако летело.” Мали корак за човека, али велики скок за несуђене 007 агенте ■

КО ИМА НАЈВЕЋИ?

У јулу 2006. године „Самсунг тешка индустрија" приказала је „Ксин Лос Анђелес", први од 300 будућих супертеретњака. Познат и као „постпанамско пловило" (јер ће моћи да прође кроз Панамски канал тек кад се буде проширио), ово џиновско пловеће складиште дугачко 337 метара има носивост од 9600 бродских контејнера. Био је то званично – читава два месеца – највећи теретни брод на свету. Онда је дански бродоградитељ завршио рад на још већем броду, „Ема Мерск". Ова грдосија дугачка је 397 метара и има носивост од 11.000 контејнера. Међутим, неће дуго бити предводник светског поморског превоза. У протеклој деценији захтеви за већим товарним простором расли су око 10 одсто годишње, па се повећава и величина бродова. Већ се пројектује „Малака Макс", теретњак дужине 400 метара, који ће једва моћи да се провуче кроз Малајски пролаз који повезује Индијски и Тихи океан. Ако такав брод потоне, повући ће са собом на дно милијарду долара ■

Растућа флота (слева надесно):	„Камакура Мару"	„Лекса Мерск"	„Ема Мерск"	„Малака Макс"
Година производње	1971	2001	2006	2010 (претпостављена)
Дужина (у метрима)	260	265	397	400
Ширина (у метрима)	32	37	56	60
Носивост (број контејнера)	2450	4045	11.000	18.000

ПОМАЛО РУЖНЕ И ВЕОМА ТУЖНЕ

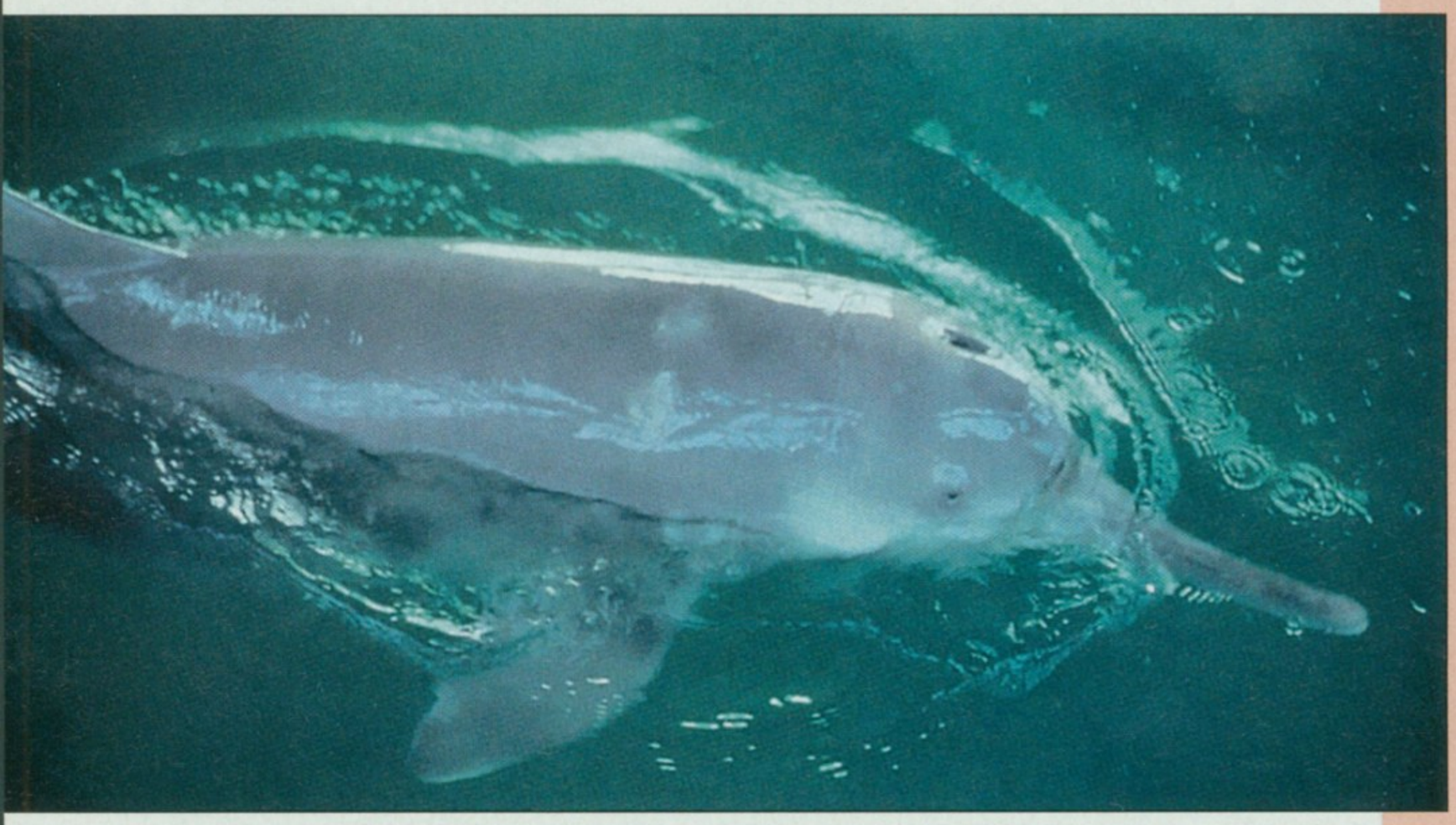
ЈОШ МАЛО ПА

Научници улажу велике напоре за спас тигрова, китова, панди, сисара за које је свако чуо. Истовремено с лица наше планете нестаје на десетине врста животиња углавном познатих само у научним круговима. Мали број људи могао би да наведе, рецимо, име најређег делфина на свету или слепог миша који није већи од бумбара. Ти ретки сисари сада су сврстани у програм назван EDGE – еволутивно различите и светски угрожене врсте. О њиховом опстанку на Земљи сада бригу води Зоолошко друштво из Лондона (у питању је игра речи јер „edge" на енглеском значи – ивица, руб).

Сисари који су на EDGE листи убрајају се у најнеобичније животиње на свету. Имају веома мали број сродника и велики значај за еволуцију. Уколико их не спасемо, никада се неће сазнати на који начин су се прилагодили условима у којима живе. Зоолози који су започели овај програм направили су списак од сто најнеобичнијих и недовољно познатих сисара којима прети истребљење. Невероватно је да готово две трећине тих животиња уопште нису уписане на листу угрожених врста. Намера стручњака окупљених око овог програма јесте да у име тих беспомоћних животиња дигну глас и скрену пажњу јавности.

Са дугачког списка издвајамо десет помало ружних, али изузетно тужних врста. За више података сајт: **www.zsl.org/edge.**

На свету има мноштво мало познатих сисара који су угрожени можда и више од тигрова или слонова, али о њима се у јавности готово ништа не зна. Сада је и у њихово име неко дигао глас

1. РЕЧНИ ДЕЛФИН
Lipotes vexilifer

УГРОЖЕНОСТ: забрињавајућа
ЈЕДИНСТВЕНЕ ОСОБИНЕ: најугроженија врста делфина на целој планети. Овај сисар из породице китова (Cetacea) једини је у својој врсти.
СТАНИШТЕ: живи само у доњем и средњем току кинеске реке Јангцекјанг.
БРОЈНОСТ: страхује се да их је остало колико на прсте може да се изброји.
ШТА ИХ УГРОЖАВА? Страдају углавном случајно, као „колатерална штета", у свим видовима риболова. Догађа се да изгубе живот и у судару с бродовима.
ПОСТОЈИ ЛИ РЕШЕЊЕ? Обезбедити делфинима нове услове живота у неком слатководном језеру ■

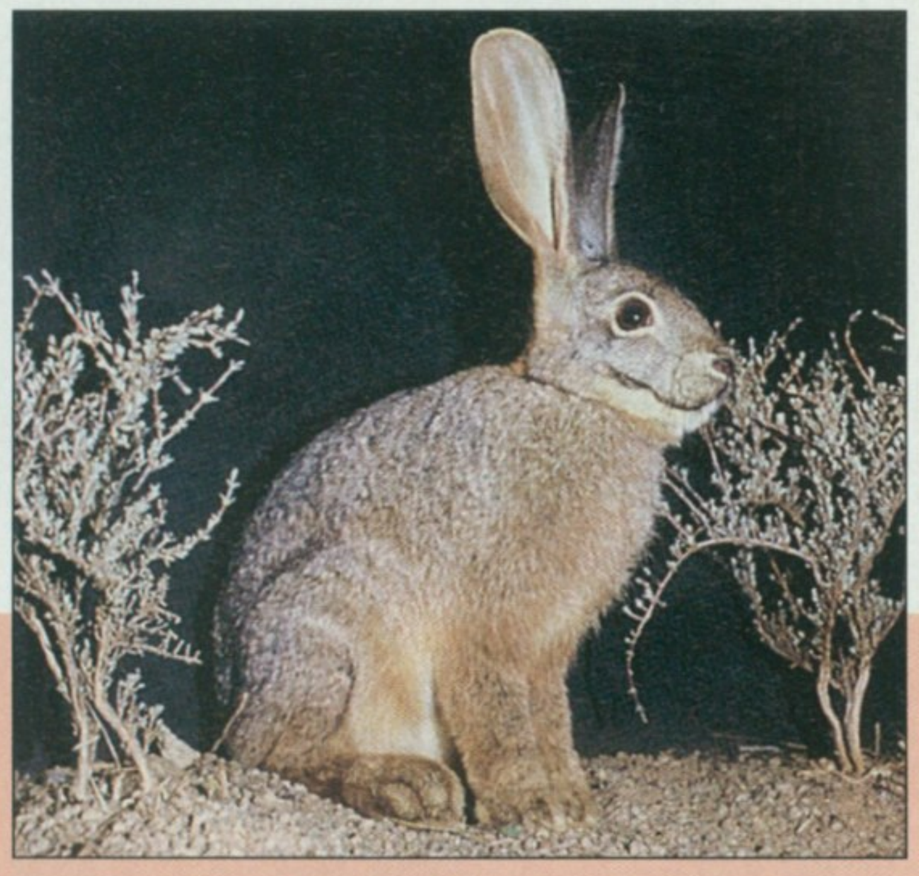
2. АТЕНБОРОВО ДУГОКЉУНО БОДЉИКАВО ПРАСЕ
Zaglossus attenboroughi

УГРОЖЕНОСТ: готово забрињавајућа
ЈЕДИНСТВЕНЕ ОСОБИНЕ: један од укупно пет сисара који полажу јаја. Животиња је добила име у част Дејвида Атенбороа (рођен 1926), британског ТВ водитеља и природњака.
СТАНИШТЕ: област Иријан Јаја у Индонезији. Живе искључиво на једном планинском врху.
БРОЈНОСТ: непозната. Један примерак ухваћен је 1961. године.
ШТА ИХ УГРОЖАВА? Месо ових сисара користи се у исхрани. Ово бодљикаво прасе на ивици је истребљења и због све већег губитка станишта.
ПОСТОЈИ ЛИ РЕШЕЊЕ? Подучавање месног становништва и развијање свести о важности тих, за њих, наизглед безначајних животиња ■

НЕСТАЛЕ!

3. РЕЧНИ ЗЕЦ
Bunolagus monticularis

УГРОЖЕНОСТ: забрињавајућа
ЈЕДИНСТВЕНЕ ОСОБИНЕ: ретко се паре и женка годишње на свет донесе једно до два младунчета – што иначе није својствено зечевима.
СТАНИШТЕ: Ендемска врста која живи само у пустињи Кару, у области Рта добре наде у Јужној Африци.
БРОЈНОСТ: рачуна се да има мање од 250 полно зрелих примерака.
ШТА ИХ УГРОЖАВА? Становници тог краја претварају комад по комад земљишта у обрадиво. Постоји све мање места где могу да се сакрију од природних непријатеља.
ПОСТОЈИ ЛИ РЕШЕЊЕ? Месно становништво треба научити да живи у складу с природним законима тог подручја ■

5. БАКТРИЈАН КАМИЛА
Camelus bactrianus

УГРОЖЕНОСТ: забрињавајућа
ЈЕДИНСТВЕНЕ ОСОБИНЕ: вишак масноће складиште у две грбе и то им омогућава да дуго могу да издрже без хране и воде.
СТАНИШТЕ: изузетно непријатељски услови живота у пустињи на северозападу Кине и у јужном делу Монголије.
БРОЈНОСТ: укупно их има мање од хиљаду.
ШТА ИХ УГРОЖАВА?
Страдају од ловокрадица и због губитка станишта.
ПОСТОЈИ ЛИ РЕШЕЊЕ?
У граничном подручју Кине овим камилама обезбедити ново станиште, неку врсту резервата ■

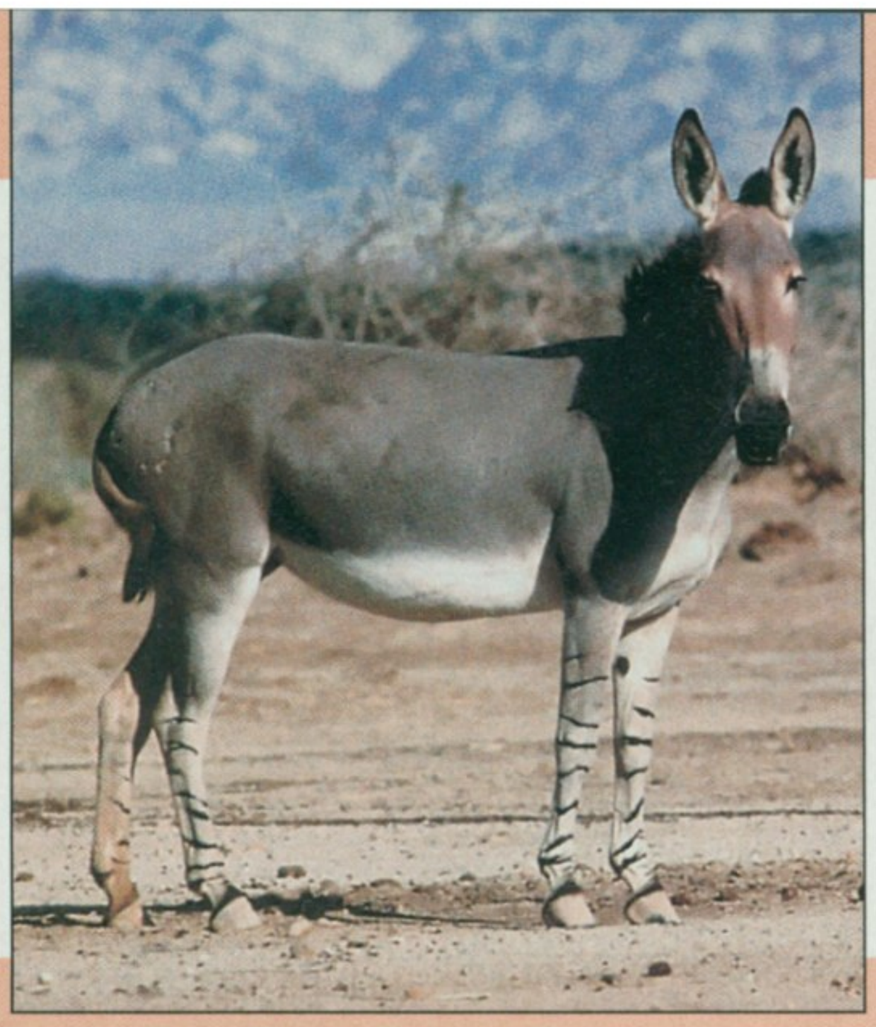

4. КУБАНСКИ СОЛЕНОДОН
Solenodon cubanus

УГРОЖЕНОСТ: забрињавајућа
ЈЕДИНСТВЕНЕ ОСОБИНЕ: сисар који, када зарије зубе у плен, избацује отров.
СТАНИШТЕ: ендемска врста која живи само на Куби.
БРОЈНОСТ: највероватније постоји изузетно мали број ових сисара. Током прошлог века неколико пута проглашени су изумрлом врстом.
ШТА ИХ УГРОЖАВА? Земља на којој су живели претворена је у обрадиву. Страдали су од паса, мачака и мунгоса, животиња које су накнадно доспеле на острво.
ПОСТОЈИ ЛИ РЕШЕЊЕ? Прво подробно испитати колико још има ових малих сисара и повести рачуна о њиховом станишту ■

6. КОСМАТОНОСАТИ ВОМБАТ СА СЕВЕРА
Lasiorhinus krefftii

УГРОЖЕНОСТ: забрињавајућа.
ЈЕДИНСТВЕНЕ ОСОБИНЕ: највећи биљождер на свету који рије земљу. Торба женке окренута је уназад, тако да се не пуни земљом док копа подземне тунеле.
СТАНИШТЕ: Квинсленд, Аустралија.
БРОЈНОСТ: откривена је само једна колонија од 115 примерака
ШТА ИХ УГРОЖАВА? Пошто сви вомбати живе окупљени на једном месту, постоји опасност од заразе, ватре или других природних непогода.
ПОСТОЈИ ЛИ РЕШЕЊЕ? На постојећем станишту створити још једну колонију ■

7. АФРИЧКИ МАГАРАЦ
Equus asinus

УГРОЖЕНОСТ: забрињавајућа.
ЈЕДИНСТВЕНЕ ОСОБИНЕ: домаћи магарци живе широм планете, али зато је све мањи број дивљих примерака.
СТАНИШТЕ: на североистоку Етиопије и Сомалије
БРОЈНОСТ: мање од 570 примерака
ШТА ИХ УГРОЖАВА? Лов и неравноправна борба с домаћим магарцима за комад земље под Сунцем.
ПОСТОЈИ ЛИ РЕШЕЊЕ? Рад с месним становништвом и предочавање да дивљи и домаћи магарци могу да опстану на истом подручју не угрожавајући једни друге. Обезбеђивање додатних резервата ■

8. СЛЕПИ МИШ БУМБАР
Craseonycteris thonglongyai

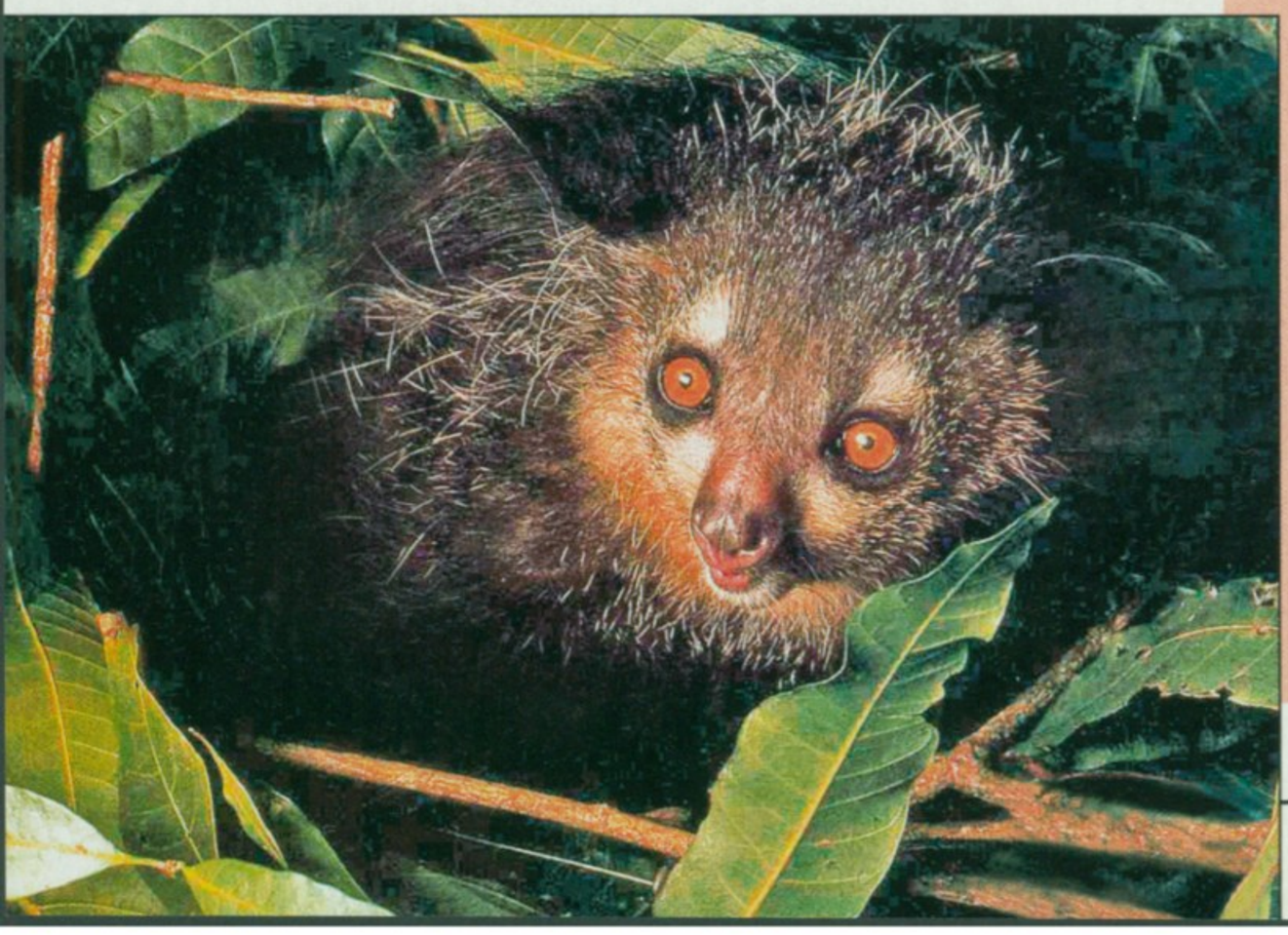

УГРОЖЕНОСТ: знатна.
ЈЕДИНСТВЕНЕ ОСОБИНЕ: најмањи слепи миш на свету, није већи од бумбара.
СТАНИШТЕ: Тајланд и Бурма.
БРОЈНОСТ: у Тајланду их има око 2000, а не зна се колико у Бурми.
ШТА ИХ УГРОЖАВА? Једном годишње пали се обрадиво земљиште и спрема за нове усеве. Нажалост, слепи мишеви живе баш у близини тих пољопривредних добара.
ПОСТОЈИ ЛИ РЕШЕЊЕ? Пре свега, установити број слепих мишева у Бурми, а потом заштитити природно станиште ових малих сисара ■

9. ЈАПАНСКИ ПУХ
Glirulus japonicus

УГРОЖЕНОСТ: знатна.
ЈЕДИНСТВЕНЕ ОСОБИНЕ: густог крзна, косматог репа, са тамном пругом дуж леђа овај пух подсећа на веверицу.
СТАНИШТЕ: живе на јапанском острву Хоншу, Шикоку и Кјушу
БРОЈНОСТ: не зна се колико их има
ШТА ИХ УГРОЖАВА? Због сече дрвећа, све су проређеније шуме у којима живе.
ПОСТОЈИ ЛИ РЕШЕЊЕ? Очувати њихово станиште, а на проређеним местима у шуми, или тамо где су просечени путеви, поставити мостове којима пухови могу да се пребаце у преостале крошње ■

10. AJ AJ
Daubentonia madagascariensis

УГРОЖЕНОСТ: знатна.
ЈЕДИНСТВЕНЕ ОСОБИНЕ: има зубе сличне глодарима и дугачак средњи прст којим извлачи плен из шупљина у дрвећу.
СТАНИШТЕ: Мадагаскар.
БРОЈНОСТ: није позната.
ШТА ИХ УГРОЖАВА? Подручје на коме живе смањује се јер га мештани претварају у обрадиво земљиште. Пошто постоји веровање да доноси несрећу, чим га спазе људи га убију.
ПОСТОЈИ ЛИ РЕШЕЊЕ? Пре свега разуверити месно становништво да изазивају несрећу, потом подробно испитати колико их је још остало и услове под којима живе ■

В. С.

ПОЗОРИШТЕ
БОШКО БУХА
БЕОГРАД

Карте можете резервисати путем телефона 2632 887 или директно на билетарници Позоришта, а морате је купити најкасније један дан пре играња представе!
Радно време билетарнице је сваког дана осим уторка од 10.00 - 14.00 и од 16.00 - 20.00 часова.

Репертоар за Март

	Петак	09.03.	11 i 13	ПЕПЕЉУГА
★	Субота	10.03.	12 час	ЦРВЕНКАПА
★	Недеља	11.03.	12 час	СНЕЖНА КРАЉИЦА
	Понедељак	12.03.	11 i 13	СНЕЖНА КРАЉИЦА
	Среда	14.03.	11 час	ГОЛИ КРАЉ
	Четвртак	15.03.	11 час	СНЕЖАНА И 7 ПАТУЉАКА
	Петак	16.03.	11 час	СНЕЖАНА И 7 ПАТУЉАКА
★	Субота	17.03.	12 час	ТРИ ПРАСЕТА
★	Недеља	18.03.	12 час	ЛЕПОТИЦА И ЗВЕР
	Понедељак	19.03.	11 час	ПЕПЕЉУГА
	Уторак	20.03.	11 i 13	ПЕПЕЉУГА
	Четвртак	22.03.	11 i 13	АЛИСА
	Петак	23.03.	11 час	ГОЛИ КРАЉ
★	Субота	24.03.	12 час	СНЕЖНА КРАЉИЦА
★	Недеља	25.03.	12 час	ЦРВЕНКАПА

www.buhas-theater.com

★ Позориште БОШКО БУХА и ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК поклањају три пута по две карте за викенд представе. У фебруару сваког петка од 13.00 - 14.00 часова најбржи читаоци могу се јавити на телефон билетарнице позоришта.

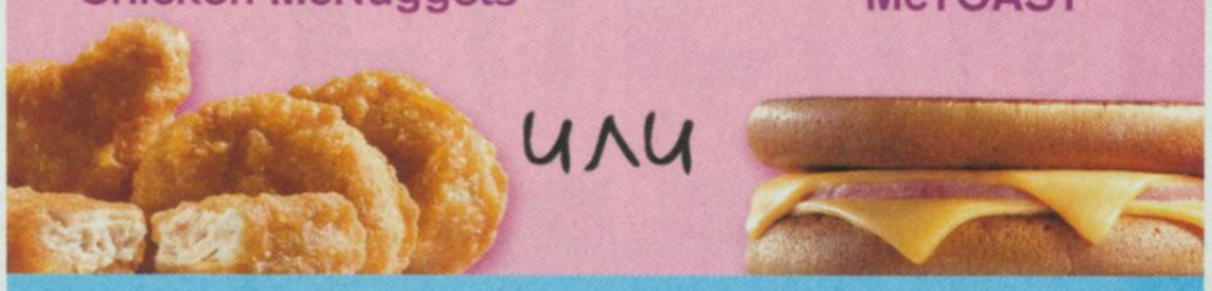
95147

Сакупите 8 играчака

Happy Meal™ Срећни оброк: хамбургер или чизбургер или Chicken McNuggets™ или McToast™, кромпирићи и сокић.

Chicken McNuggets™ или McTOAST™

Хамбургер или Чизбургер

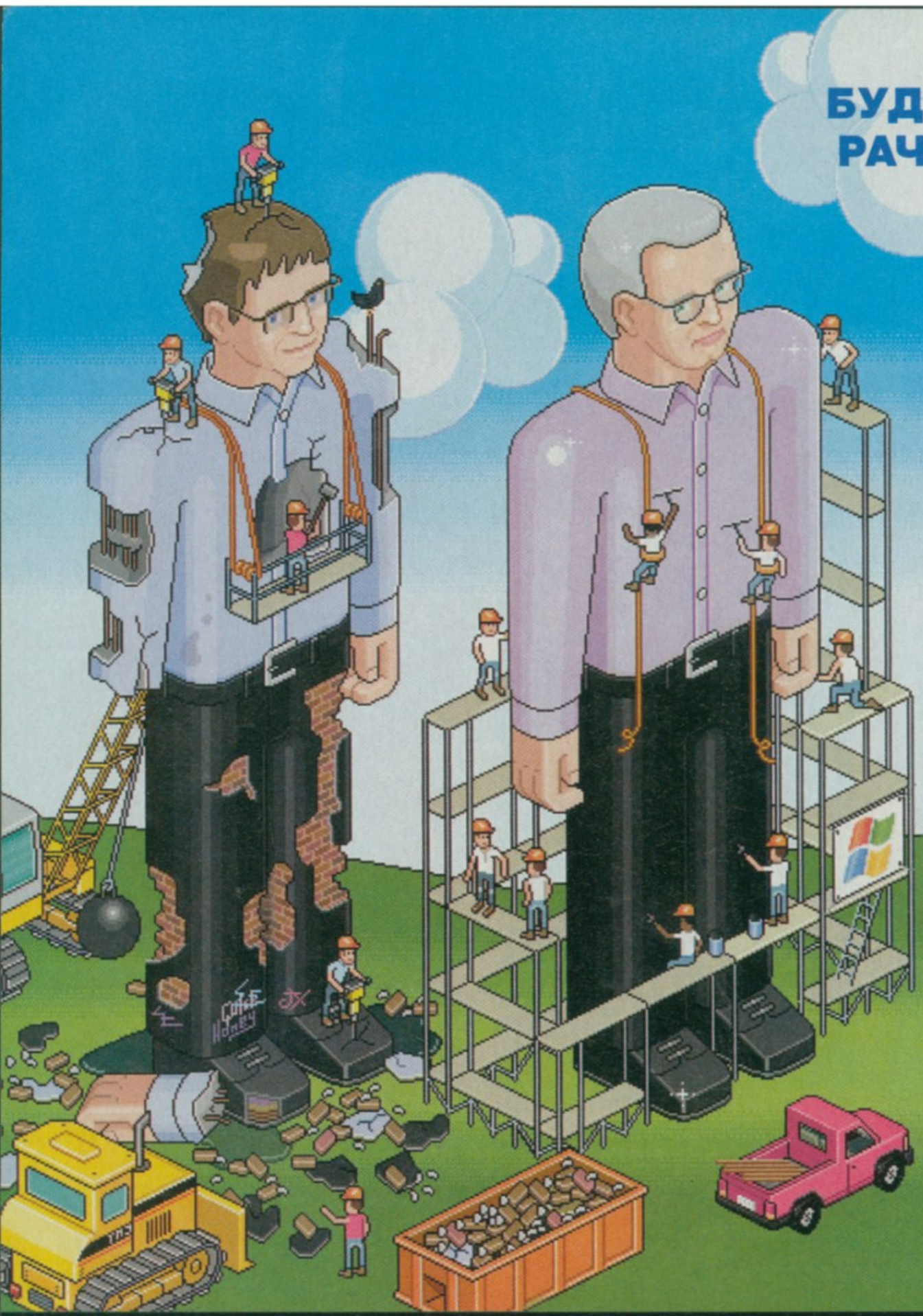

\+ Кромпирићи и Сокић

i'm lovin' it

95145

БУДУЋНОСТ РАЧУНАЊА

Ново име на „Мајкрософтовом” небу је Реј Ози, творац познатог програма „Lotus Notes” и по мишљењу многих један од најумнијих рачунарских програмера на планети. У „Мајкрософт” је дошао пре само годину дана, али га је Гејтс пре тога дуго „вукао за рукав”

СЛЕДЕЋА СТАНИЦА ВЕЛИКИ ЗАОКРЕТ

Прошлог лета рачунарском индустријом прострујала је готово невероватна вест – Бил Гејтс повукао се са места челника софтверског огранка „Мајкрософта” на коме је био годинама. Престао је да брине о најважнијем производу предузећа које је основао пре три деценије и тај посао препустио је неком другом, а он је постао извршни директор и убудуће бавиће се превасходно добротворним пословима.

Најбогатији човек на свету увек је чврсто држао све конце производње у својим рукама. За сваки нови производ или сервис који би „Мајкрософтови” програмери смислили, било је потребно добити „зелено светло” од Гејтса. Шефови развојних тимова данима би се припремали за тај одлучујући састанак од чијег је исхода зависила подршка предложеном пројекту, а у крајњој линији и њихове каријере и посао. Гејтс је у посао улагао сву своју снагу и памет и захтевао је исто од свих запослених, без изузетака.

Ози из Оза

Премда му нико не спори стручно знање, постављање Реја Озија на чело развоја софтвера многи су доживели као битну прекретницу у „Мајкрософтовом” пословању. Ози није човек који воли да буде у средишту пажње, зазире од јавних наступа и говора, тих је, повучен и културно се изражава, за разлику од Гејтса који, према бројним сведочењима, псује као кочијаш.

Ози не воли да буде изнад својих запослених: „Када наиђем на грешку у софтверу, позовем програмера који је то радио да је заједно исправимо. Не само што тако боље научим о грађи програма, већ кроз необавезно ћаскање за то кратко време сазнам гомилу ствари. Чујем нове податке о могућим правцима развоја софтвера, каквим се програмерским подухватима људи баве ван посла, трачеве о предузећу и шефовима... Верујем да бих без оваквог 'нехијерархијског' контакта са запосленима убрзо изгубио осећај за рад предузећа. Људи би осетили да немам додира са стварношћу и због тога престали би да ме цене.”

Тешко је и замислити како човек са оваквим приступом може да опстане у „Мајкрософту” који је познат по строгој хијерархији и непрестаном безобзирном надметању запослених. Редмондски гигант чувен је и по томе да на челна места доводи људе са стране и брзо их отпушта ако се не уклопе у такво окружење.

„До Гејтса нисте могли лако доћи”, каже један од „Мајкрософтових” програмера. „Он и Стив Балмер (други извршни директор) имају сопствена крила зграде, а да бисте дошли до њих морате прво проћи обезбеђење, а потом још по две секретарице опасније од обезбеђења.”

Кад Ози жели да сазна нешто о неком програму, он се запути код шефа тог производног огранка, при том припремљен, са питањима која показују да тачно зна о чему се ту ради.

Гејтс и Балмер од Озија очекују да поведе „Мајкрософт" у новом правцу – од продаје софтвера у лепо упакованој кутији ка продаји онлајн програма који ће покривати све захтеве тржишта, од игара до табеларних прорачуна. Ризик је незамислив. Озијев задатак је да темељно промени начине на које „Мајкрософт" продаје своје производе и наплаћује услуге. Наравно, власници рачунара неће престати да користе сопствене хард-дискове и неће држати све податке само на Интернет серверима, али Гејтс верује да се ери стоних рачунара какве данас познајемо ближи крај.

Лек против Гугла

Бољи познаваоци прилика на тржишту рачунара знају да се „Мајкрософтова" болка зове – „Гугл". Оно што је почело као обична претрага Интернета развило се у софтверског џина који данас осваја тржиште нудећи географске карте, сателитске снимке, видео-снимке... Све то наплаћује наизглед неприметним рекламама које доносе милионе долара. Чак је стотинак програмера прешло из „Мајкрософта" у „Гугл" не селећи се из својих домова – користе сателитску везу да буду у вези са седиштем „Гугла" а живе и даље на неколико километара од „Мајкрософтове" зграде.

Челници „Мајкрософта" памте како је то било у прошлости – „IBM", најмоћнија корпорација на свету седамдесетих година, пао је на колена свега петнаест година касније, а управо је „Мајкрософт" – тада звезда у успону – допринео његовој пропасти. Историја се, као што знамо, често понавља...

Ози треба да успостави такозване „фарме сервера" – низове умрежених рачунара на које се складиште подаци из целог света. „Гугл" их већ има, а у Орегону управо зида постројење на дванаест хектара површине које ће бити дупке пуно непрегледним редовима сервера.

„Превелика сложеност убија", каже Ози. „Исисава животну снагу програмерима, отежава планирање, израду и испробавање софтвера, отвара низ могућих безбедносних пропуста, а крајњем кориснику и администраторима система причињава много неугодности и нервирања." Уместо да наредне године усмери на израду несагледиво великог и свепрожимајућег софтверског пакета, као и позамашну рекламну кампању када производ треба да се појави на тржишту, „Мајкрософт" ће убудуће покушати да се угледа на „Гугл" – израђиваће софтвер у мањим, међусобно усклађеним и замењивим деловима које ће дорађивати према реакцијама корисника за већ купљене делове програма.

Додуше, велики купци пословних програма вероватно ће и даље желети да добију један пакет у опипљивој картонској кутији. То просто оставља утисак поузданости, а пословним људима важно је да програм буде стабилан и предвидив. Не желе изненађења од којих би им могао зависити посао.

Међутим, упоредо с тим, „Мајкрософт" ће морати да пређе и на нов начин зараде – уместо продаје у продавницама (која је раније доносила 12 милијарди долара годишње само за „Office" пакет), прећи ће на месечну претплату и приходе од реклама. Оно што Ози очекује од 70.000 запослених јесте да прихвате неопходну промену да би предузеће опстало.

Околности се могу упоредити са послом авио-механичара. Они су навикли да им авион допреме у хангар да га поправе, а када то обаве он се опет нађе у саобраћају. Сада се од авио-механичара очекује да авионе поправљају док су још у ваздуху. Деценијама су у „Мајкрософту" програмери натенане прерађивали претходне верзије „Windows" и „Office" пакета. Сада ће морати да их прилагоде тако да све измене буду изводљиве „у лету".

Стручњаци упозоравају да овакве промене могу бити трајне: „Једном кад поставите 'Word' да се у њему пише преко Интернета, нема назад. Мењате дотадашње устројство и свест корисника о томе шта може, а шта не може да се уради на рачунару", каже један од „Мајкрософтових" програмера. Да ли то значи да ћемо једног дана користити „Word", „Excel", или „PowerPoint" као бесплатне програме чија ће заглавља врвети рекламама? Није немогуће. Међутим, тај дан је у овом тренутку још увек јако далеко, упозоравају из „Мајкрософта". Видећемо шта ће учинити Реј Ози ■

Изворно објављено у часопису „Wired"

Фред Вогелстеин

PONUDA MESECA
iz Mladinske knjige

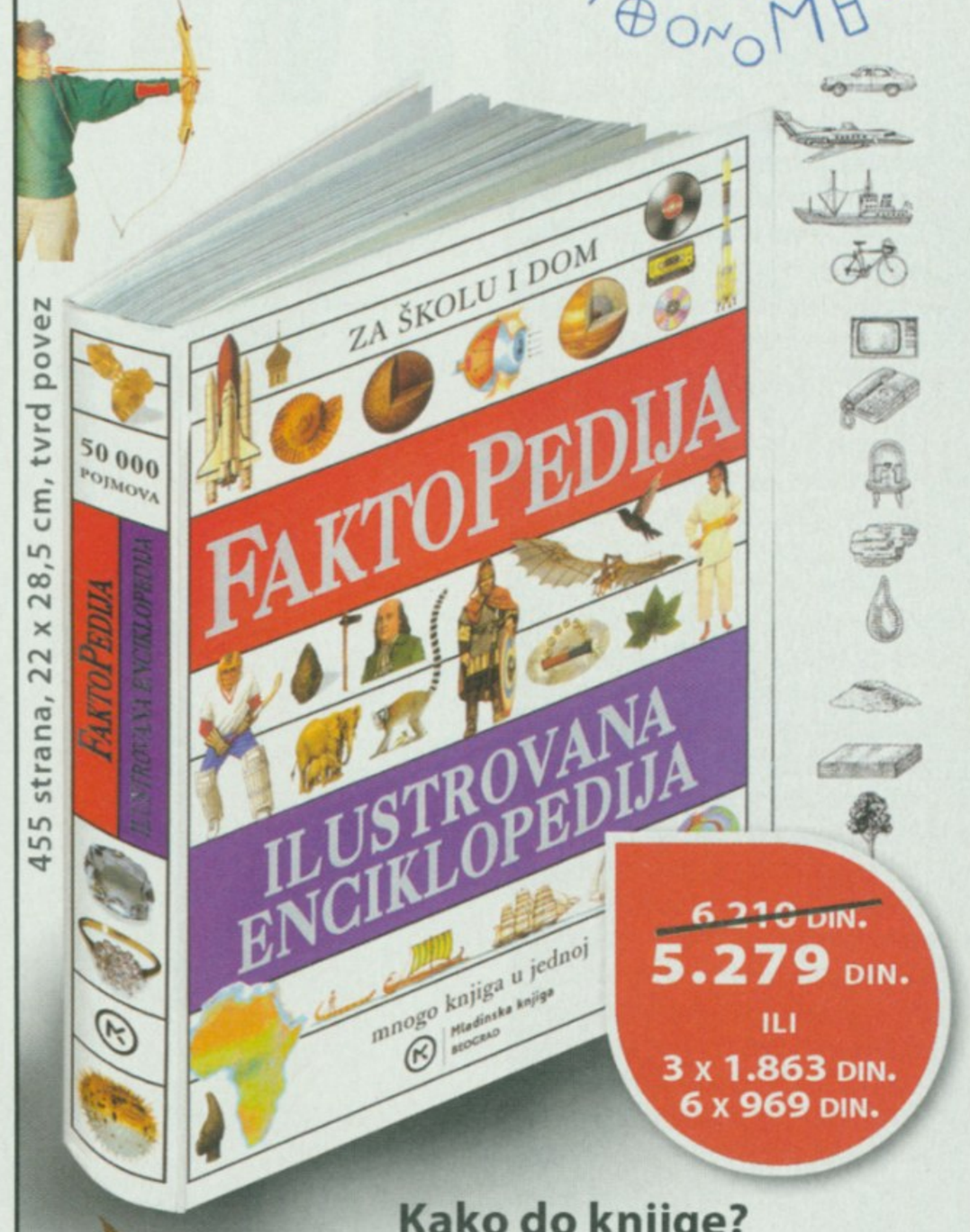
Knjiga koju preporučuju pobednici kvizova širom sveta

FAKTOPEDIJA

Mnogo knjiga u JEDNOJ!

Šta je veštačka inteligencija?
Kako funkcionišu berza, akcije i deonice?
Kako strah daje snagu?

Znate li da su Stari Grci pisali u svim mogućim pravcima, čak i u spirali?

Kako do knjige?

Pozovite 011/313 23 28
011/212 00 08 ili 011/212 00 70

Kod našeg zastupnika

Više o knjizi na www.mladinskaknjiga.co.yu

svakom kupcu POKLON!

NAJPOZNATIJI LATINSKI CITATI
mala riznica velikih mudrosti

DTP enter
95404

ШАХ ЈЕ ИГРА СВЕМОГУЋА

КРАЉ ЈЕ МРТАВ!

Зашто су свештеници ову игру протерали из цркава и манастира? Ко је први понео титулу светског првака? По чему ће се памтити Аљехин? А Корчној? Како се вуку потези у крштилу?

ЗАБРАЊЕНО ВОЋЕ

Игра шах настала је у Индији и недуго потом преузели су је Персијанци. А када је калиф Омар покорио Персију средином 7. века, с овом игром упознали су се Арапи и називали је шатранџ. Још у тим временима настао је термин „шах мат" – краљ је мртав, лепа завршница партије којој су тежили сви играчи.

Шах, који је посредством Арапа стигао у Европу преко Пиринејског полуострва у 8. веку, у почетку је по много чему подсећао на игре на срећу и поистовећивао се с коцкањем. Због тога су највиши црквени великодостојници средњег века дигли глас против ове игре и, уз папин благослов, протерали је из цркава и манастира. Од обреда који су Индуси обављали на светој табли коју су називали аштапади, шах је доживео многе промене и тек крајем 15. века био је сличан данашњој игри ■

НАБОКОВ ПИШЕ БАРДЕЛЕБЕНА

Године 1895. на турниру у Хестингсу Курт фон Барделебен (1861–1924) укрстио је фигуре с Вилијамом Штајницом. У јеку игре Фон Барделебен је устао од стола, изашао из просторије и, без икаквог објашњења, више се није појавио. Фон Барделебен касније се спријатељио с Владимиром Набоковим (1899–1977), америчким писцем руског порекла, чувеним по роману „Лолита". Своју књигу „Лучинова одбрана" Набоков је засновао на Фон Барделебеновој судбини ■

КРИГШПИЛ

Једна од најнеобичнијих шаховских варијанти јесте – кригшпил (на немачком – игра рата). Измислио ју је 1899. године Хенри Мајкл Темпл. Шахисти повлаче потезе на одвојеним таблама и, пошто немају прилику да виде противничке фигуре, добијају обавештења од трећег лица ако су у шах позицији, кад неки од њихових пиона (не знају који) може да „поједе" фигуру и знају кад направе недозвољени потез. Развојем рачунара олакшано је играње кригшпила ■

ИГРА А НЕ НАДМЕТАЊЕ

Оног тренутка кад противници седну један насупрот другог и помере прву фигуру на табли са 64 поља, почиње надметање ко ће бити победник. Међутим, шах није увек био игра у којој је надмоћ била пресудна. Иако су већ током ренесансе правила игре била готово иста као данас, преломни тренутак одиграо се 1851. Те године у Лондону је одржан први међународни шаховски турнир на коме су учествовали најбољи шахисти тог доба. Сматра се да је тек тада рођен модеран шах ■

БОГ ИМА ПРЕДНОСТ

У аналима шаховских надметања забележено је много необичних прича. Први званични светски шампион био је чудак чија је судбина остала упамћена. Наиме, Вилијам Штајниц (1836–1900), амерички шахиста аустријског порекла, 1886. године први је стекао званичну титулу најбољег играча на нашој планети. Нажалост, и поред светске славе, овај велики шахиста умро је померене памети и сиромашан као црквени миш. Изгубивши поимање о стварности, тврдио је да би у игри шаха победио и самог Бога, чак и када би Свевишњем дао почетну предност ■

БУНТОВНИК С РАЗЛОГОМ

Неки шаховски великани били су одметници и људи ван закона. Александра Александровича Аљехина (1892–1946), натурализованог Француза руског порекла, многи сматрају највећим шахистом 20. века. Аљехин је титулу светског првака држао од 1927. до 1935, и од 1937. па све до смрти. Али, међународна слава није му помогла да избегне затвор.

Баш у време кад је избио Први светски рат, играо се турнир у немачком граду Манхајму. Аљехина су дословно одвукли од стола и одвели га у затвор из кога је успео да побегне јер се претварао да је скренуо с ума. По окончању рата Аљехин је од руске владе добио орден за храброст и постављен је за криминалистичког инспектора. Нажалост, 1919. године исти они који су га прогласили херојем оптужили су га за шпијунажу и он се поново нашао у затвору. Била је то последња кап која је превршила меру, али Аљехин је и овога пута успео да побегне и емигрира у Француску. На мечу одржаном 1927. године победио је Хозе Раула Капабланку и постао светски шампион упркос чињеници што је због запаљења десни морао да извади шест зуба.

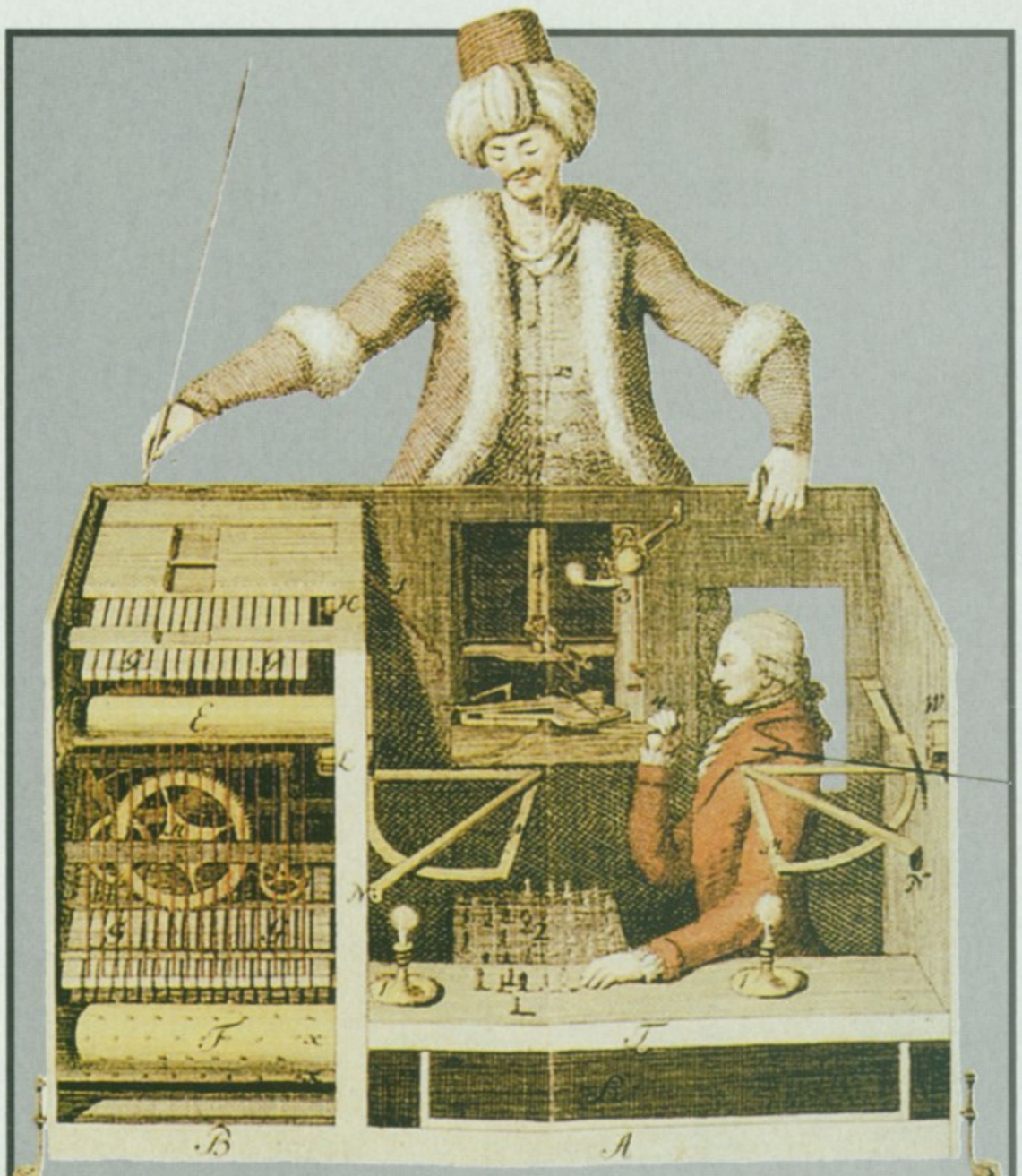
Од 238 партија Аљехин је изгубио само седам. Занимљиво је да би пре почетка партије пуштао своју мачку по имену Шах да се прошета по табли. Један Аљехинов противник је рекао: „Чим видим ту његову проклету мачкетину како се шета по табли, знам да ћу изгубити" ■

ЧУДАК С ТАМНИМ НАОЧАРИМА

У свету шаха остаће упамћени и појединци који су се неуобичајено понашали. Један од њих свакако је Виктор Корчној (рођен 1931), најстарији светски велемајстор руског порекла. На турниру одржаном на Филипинима 1978. године он се надметао с Анатолијем Карповим, и све време носио је тамне наочаре јер је, како је објаснио, желео да спречи урокљив поглед свог противника. Тврдио је и да га током меча хипнотише психолог Владимир Зукар кога је Карпов повео као службено лице (Зукар је заиста био познати хипнотизер). Виктор Корчној запослио је чланове верске секте Ананда Марга како би умањио наводне Зукарове хипнотичке моћи. Био је уверен да Карпов преко јогурта, који је пио током партија, прима невидљиве сигнале.

Ни ту није крај Корчнојевим лудостима. Тврдио је да упутства за потезе које је вукао, Карпов добија од Гезе Марошија (1870–1951), мађарског велемајстора, путем једног швајцарског медијума. Овај меч, свакако један од најнеобичнијих у шаховској историји, завршио се победом Карпова (6:5) ■

НЕПОБЕДИВИ ТУРЧИН

Много пре настанка рачунара постојао је шаховски уређај који је, наводно, могао сам да повлачи потезе и надмеће се с најпознатијим велемајсторима. „Турчин", који је 1769. године изумео Волфганг фон Кемпелен, заправо је био механичка направа у облику лутке обучене у источњачко одело. Кемпелен је тврдио да, уз помоћ посебног система различитих зупчаника и полуга смештених унутар кутије, „Турчин" може да „мисли" и одлучује које фигуре треба померити. Наравно, у питању је била најобичнија превара. Унутар кутије сместио би се шахиста који је одређивао који потез треба да се повуче.

Превари су подлегли многи укључујући и најчувеније личности тог доба: Фридрих II Велики, краљ Пруске, потом руска краљица Катарина Велика, Наполеон Бонапарте, амерички писац Едгар Алан По.

Иако су рачунарски програми настали још педесетих година прошлог века, нико у почетку није схватио њихове праве могућности. Тек 1967. године један професор с Масачусетског института за технологију (МИТ) уврстио је у Државно шаховско такмичење у Масачусетсу програм „Мек-Хек VI". Требало је да прође још десет година док људи заиста нису почели да се надмећу с машинама: 1977. године рачунарски програм „Чес 45" успео је да савлада све шахисте на турниру у Минесоти. Међутим, преломни тренутак догодио се 1988. године на Отвореном америчком шампионату – појавио се рачунарски програм „DEEP THOUGHT". Од тада шахисти су схватили шта значи ући у борбу с надмоћном машином.

Свима је лакнуло када је 1989. године светски шампион Гари Каспаров у само неколико потеза победио рачунар и његов програм „DEEP THOUGHT". Том догађају тада није поклоњена велика пажња. Седам година касније, 1996, одиграо се можда најпознатији меч у коме је Каспаров поново одмеравао снагу с IBM рачунарским програмом „DEEP BLUE". Званични светски шампион победио је и те године, али наредне није. Када је 1997. године рачунар победио Каспарова, званично је означен крај ере у којој су људи надмоћнији од машина (макар у шаху).

Иако је Каспаров улагао протесте, покушавао да добије дозволу да сам проучи машину верујући да је опет у питању нека превара као некада с „Турчином", одговорни из IBM по окончању меча размонтирали су програм. Тек недавно појавио се нови програм „Фриц", али о њему се у јавности не зна много. Можда би се сазнало ако би га надвладао неки нови велемајстор ■

B. C.

САМО ЈЕ ЈЕДАН ФИШЕР

За Бобија Фишера чули су чак и они који о шаху готово да ништа не знају. Рођен 1943. године, Роберт Џејмс Фишер освојио је Амерички шампионат 1958. године и постао најмлађи велемајстор (тада је имао само петнаест година). У поређењу с руским играчима, иза којих су обично стајале армије најразноразнијих стручњака, Фишер је без ичије помоћи улазио „у клинч" с противницима.

Боби Фишер објавио је рат руским велемајсторима који су дословно владали шаховском сценом. На Мечу столећа, одиграном 1972. године у Рејкјавику, Фишер је победио Бориса Спаског и постао први играч модерног доба који је стекао титулу светског шампиона, а није био руског порекла. Фишер је Спаског победио резултатом седам према три, уз једанаест ремија (Спаски је добио само две партије). Титулу светског првака Фишер је изгубио без борбе 1975. године јер се није одазвао на сусрет с Анатолијем Карповим. Данас живи далеко од очију јавности, али и кад је био на врхунцу славе, знао је само да „нестане". Партије које је играо ушле су у анале шаха ■

МАХАЊЕ, ПЉЕСКАЊЕ,

ЈЕЗИК НАШЕГ

Поздравити неког, потапшати га по рамену, пољубити, загрлити или показати неки други гест према ближњем или непријатељу већ само по себи, и без изговорених речи, нешто казује. Али, откуд сви ти знакови тела и ко их је први применио?

ПОЉУБАЦ

Нежни додир уснама води порекло још из праисторије, али не као израз осећања или еротике, онако како га данас доживљавамо. Наиме, већина научника сагласна је да је у прадавна времена мајка, следећи пример многих животиња које су је окруживале, хранила своје дете залогајима које је стискала међу уснама, посебно у доба кад се беба одвикава од дојења. Тек много касније овај гест добио је и сексуални и осећајни набој ■

МАХАЊЕ РУКОМ КАО

Још у античка римска времена људи су једни друге поздрављали махањем руком. Показивање уздигнутог отвореног длана био је знак да је човек ненаоружан,

ЉУБЉЕЊЕ, ГРЉЕЊЕ

ПОНАШАЊА

ЗНАК ПОЗДРАВА

дакле, има добре намере и није опасан. Поздрав руком значи и добродошлицу, а и латински глагол поздравити – salutare – значио је пожелети неком добро здравље ■

ЗАГРЉАЈ

Порекло овог геста такође сеже у далеку прошлост. Реч је о физичком додиру који исказује поверење према блиској особи и жељу да се умири онај ко се грли. Стручњаци процењују да је то у почетку био „језик" који је мајка размењивала са својом децом, што се касније проширило и на остале припаднике друштва. Веома слично понашање постоји и међу неким човеколиким мајмунима попут шимпанзе који су најсличнији човеку. Међу њима овакви умирујући загрљаји између јединки које су више и оних које су ниже у хијерархији чопора веома су чести ■

ПЉЕСКАЊЕ

Грци који су живели у старом веку имали су обичај да лупкају прстима десне руке по длану леве да би пратили ритам музике. Обичај су прихватили и стари Римљани, међу којима је пљескање длановима постало израз одушевљења или поштовања према јавно исказаним вештинама уметника и политичара. Цар Аурелије (215–275) није подносио звук аплауза, па је наредио да се народу деле марамице којима ће махати приликом његовог проласка или у данима славља ■

ПЛАЖЕЊЕ ЈЕЗИКА

Знак омаловажавања или исмевања у читавом свету има исто значење. Порекло му је у понашању током раног детињства, кад дете плази језик одбијајући храну. Тако се избацивање језика обично „преводи" као неко одбијање у смислу „не желим то" или „не желим тебе". И овај гест познат је из древних времена, а помиње се и у Библији ■

З. М.

Гилберт К. Честертон

ЗМАЈЕВА БАКА

Недавно сам упознао човека који не верује у бајке. Не само да није веровао у догађаје о којима се у бајкама прича – рецимо, да бундева може да се претвори у кочију, већ за ту, иначе уобичајену неверицу, није могао да ми понуди ниједно иоле разложно објашњење. Покушао је нешто с природним законима, али је убрзо одустао. Затим је рекао да су, на основу нашег искуства, бундеве обично непроменљиве, и да се сви ми у пракси уздамо у то њихово својство.

Указао сам му да тај став не заузимамо само према чудима већ и према свим мало вероватним догађајима. Кад бисмо били сигурни у постојање чуда, не бисмо их ни узимали у обзир. Оно што нам се веома ретко дешава избацујемо из круга свог интересовања, радило се о чуду или не. Не очекујемо да се чаша воде претвори у чашу вина, али такође не очекујемо ни да је затрована цијановодоничном киселином. У свом новинарском послу ја не претпостављам да је уредник чаробњак, али такође не претпостављам ни да је руски шпијун или изгубљени наследник Светог римског царства. У ствари, ми не претпостављамо да је природни поредак непроменљив, већ да се уобичајене ствари дешавају много чешће, и да је много поузданије кладити се на њих. Ово нам нимало не смета да поверујемо у уверљивост приче о руском шпијуну или о бундеви која се претворила у кочију. Наравно, да сам икада својим очима видео како се бундева претвара у аутомобил „панар", не бих био сигуран да ће се то поновити још који пут. Не бих улагао у узгој бундева имајући у виду трговину аутомобилима. Пепељуга јесте добила балску хаљину од виле, али мислим да после тога није сасвим престала да шије себи одећу.

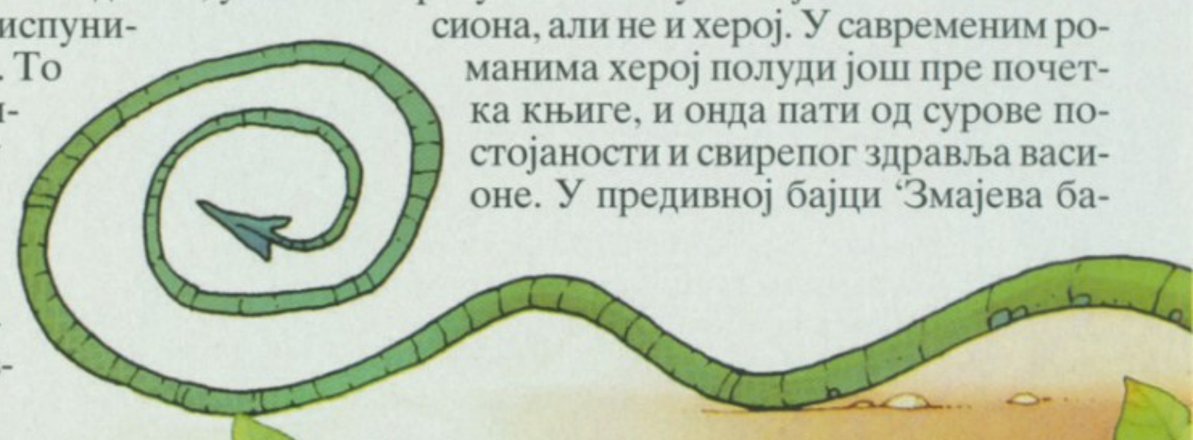
Па ипак, ма како то чудно звучало, многи су сигурни да чуда из бајки нису могућа. Човек о коме говорим не само што није веровао у чуда, већ је сматрао да бајке не треба причати деци. Ово мишљење (као и заговарање ропства или права на колонизацију) погрешно је попут најобичније подлости. Постоје ствари које је недопустиво ускраћивати. Поготово ако се то чини свесно, такви поступци разорно утичу на нашу душу. Један такав поступак било је и ускраћивање млека младим мајкама чији су мужеви ратовали против нас. Ускраћивање деци бајки – равно је таквом злочину.

Тај човек ме је посетио у име неког будаластог удружења чији сам ја одушевљени члан. Кратковиди младић лепог тена деловао је као залутали парох који није кадар да нађе пут то своје цркве. Имао је кравату необично зелене боје на упадљиво дугом врату. Треба рећи да одувек срећем идеалисте дугих вратова: биће да вазда стреме увис, према звездама. Или је то због чињенице што су многи од њих вегетаријанци, па тегле врат попут жирафе како би се домогли лишћа с врха дрвећа у Кенсингтонском парку. У сваком случају све је то, и буквално и фигуративно, изнад мене. Управо такав био је и младић који није веровао у бајке и који је игром случаја ушао баш кад сам завршио прегледање хрпе савремене белетристике и, сасвим природно, прешао на браћу Грим.

Савремени романи стајали су наслагани преда мном. Можете замислити све те наслове: *„Провинцијска Сју" (психолошка прича)* и *„Психолошка Сју" (провинцијска прича)*, затим *„Привиђење" (скица)* и *„Мржња" (ноктурно)* и још много тога у истом духу. Иначе их читам с нескривеним занимањем, ретко ми се догоди да их се заситим. Овога пута, међутим, на појаву Гримових бајки баш сам се искрено обрадовао. Напокон, помислих, трунчица здравог разума! Отворио сам књигу и поглед ми је пао на дивне, утешне речи, које ме свег испунише: „Змајева бака". То је било тако разумно, тако здраво, ту је било толико истине! „Змајева бака". Баш кад сам почео да уживам у том једноставном, човечном споју, подигнем поглед и угледам пред собом чудовиште са зеленом краватом.

Учтиво сам саслушао, бар се надам, шта је имао да ми каже, али кад је успут поменуо да не верује у бајке, нисам се обуздао. „А ко сте ви, младићу", рекох, „ко сте ви, па да не верујете у бајке? Далеко је лакше веровати у Плавобрадог него у вас. Плавобради јесте опасан, али има зелених кравата које нису друго до најобичнији баксуз. Много је лакше поверовати у милион бајки него у човека који их не воли. Ја ћу пре пољубити браћу Грим, и заклети се у њих као у Библију, него што ћу да поверујем да ви нисте неко привиђење, искушење или утвара. Змајева бака! Обратите пажњу како то једноставно, разумно, логично звучи. Звучи како треба, иде скоро до самог савршенства. Ако је постојао змај, он је имао и баку. Али ви – ви нисте имали баку! Да сте је имали, научила би вас да волите бајке. Нисте имали ни оца, ни мајку! Ви једноставно не можете постојати! Верујем у много тога што нисам видео, али за тако нешто као што сте ви заиста се може рећи 'Благо онима који не видеше и вероваше'."

Изгледало је да ме не прати довољно скрушено, тако да сам ублажио тон. „Зар не видите", рекох, „да су бајке у својој бити сасвим уверљиве и искрене, а да су ове измишљотине о савременом животу невероватне и испразне? У бајкама душа је здрава и нормална, а свет је препун свакаквих чуда. У савременим романима свет је суморан и досадан, а душа се грчи од бола. Бајке одговарају на питање шта ће урадити здрав човек у неком фантастичном свету. Савремени роман поставља питање шта ће урадити безумник у суморном и разумном свету. У бајкама махнита васиона, али не и херој. У савременим романима херој полуди још пре почетка књиге, и онда пати од сурове постојаности и свирепог здравља васионе. У предивној бајци 'Змајева ба-

БАКА

Илустровао
Добросав
Боб
Живковић

ка', као и у свим другим Гримовим бајкама, претпоставља се да млад човек креће на путовање поседујући основне вредности, да ће бити храбар, снажне вере, разуман, да ће поштовати своје родитеље, одржати обећање, једне спасавати, према другима бити пркосан, 'parcere subjectis et debellare…' (штедети смирене и газити (надмене), лат. Вергилије, „*Енејида*", IV, 583)... Затим, поседујући здраво средиште душевног живота, аутор забавља и себе и нас замишљајући шта би се догодило кад би цео свет око таквог средишта полудео, кад би Сунце постало зелено, Месец плав, кад би коњи имали шест ногу а џинови две главе. Ваша савремена књижевност, међутим, ставља губитак разума у средиште. Лудак није згранут над собом, он је сасвим озбиљан, то га и чини лудаком. Човек који мисли да је парче стакла сам себи је исто тако безизразан као и то стакленце. Неко ко мисли да је пиле, сам себи је нешто обично као што је и само пиле. Само здрав разум може да сагледа безумну поезију лудила. Зато ове мудре бајке имају обичне јунаке, а изванредне догодовштине. Ви сте, пак, јунака начинили махнитим а причу обичном – ох, како неподношљиво обичном."

Видео сам да још нетремице гледа у мене. Неки живац ми је прснуо под тим хипнотичким погледом. Скочио сам на ноге и узвикнуо:

„У име Бога, и демократије, и змајеве баке – у име свега што је добро – наређујем ти да се торњаш и да твој дух више не враћа у ову кућу."

Да ли као последица егзорцизма или нечег другог, тек – он је ишчезао ■

С енглеског превео
Милан Рамадански

Они се буде са Србијом

Јована и Срђан

ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ

ПРВИ ПРОГРАМ РТС, СВАКОГ ДАНА У 06.05

ВАШЕ ПРАВО ДА ЗНАТЕ СВЕ

www.rts.co.yu

ШИБИЦЕ

МАЛИ, ВЕЛИКИ ИЗУМ

ВАТРА С ЧАРОБНОГ ШТАПИЋА

Прижељкивано од памтивека, а осмишљавано столећима, наоко једноставно и обично дрвце шибице сматра се једним од најзначајнијих изума који су осветлали развој човечанства

Проналазак шибица многи убрајају у једно од најзначајнијих изума који је изменио живот људи и унапредио развој човечанства. С малим дрвеним штапићима који су могли да учине оно за шта се веровало да је готово недостижно – да запале ватру лако и једноставно – мрак и хладноћа заувек су нестали. Али, на то чудо, прижељкивано од памтивека, чекало се све до 19. столећа.

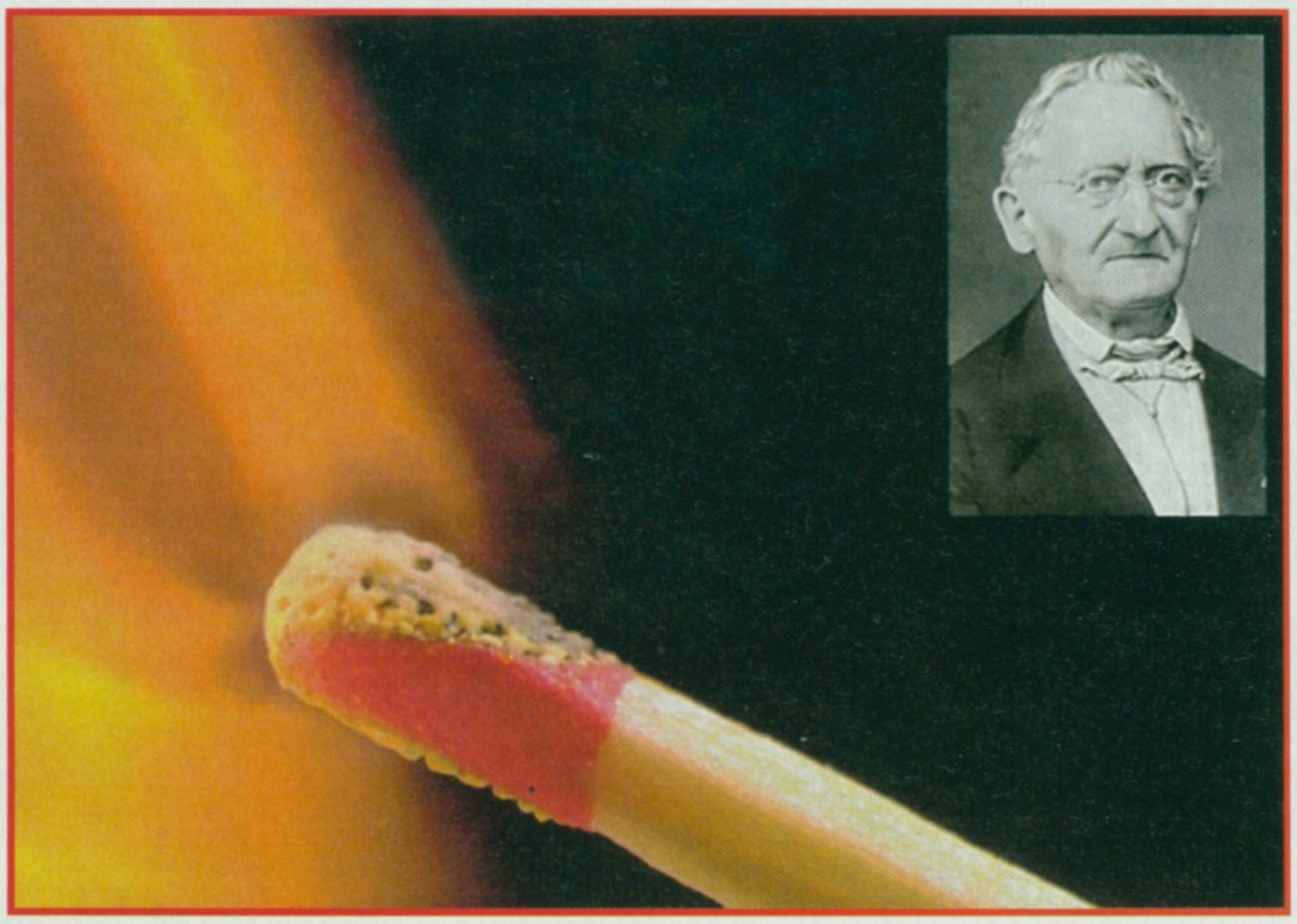
Пут до осмишљавања шибица могао је да почне тек успостављањем природних наука, првенствено хемије, а и тада је био испреплетен бројним замкама непознатих и неистражених елемената.

Улога шећера и лепка

Све је почело годином 1699. када је немачки апотекар и алхемичар Хенинг Бранд у својој лабораторији, након суве дестилације испарења мокраће, међу остацима открио необичан прах. Светлуцао је у мраку на дну реторте, а кад га је Бранд изложио ваздуху, запалио се. Новооткривена, непозната материја сликовито је названа фосфор, што на грчком значи преносилац светлости.

Ипак, ни проналазачу фосфора нити другим научницима дуже од једног века нису биле познате све особине овог елемента, осим да је лако запаљив али и пун отровних испарења, а изучавали су га и велики умови тог времена, какав је био Готфрид Вилхелм Лајбниц, немачки филозоф и математичар.

Фосфор није дао мира ни италијанском хемичару Лују Пејли. Тражећи решење како да укроти запаљивост и отровност материје, вршио је разне огледе с малим количинама фосфора. Тако је, једном приликом, 1779. године врх дрвеног штапића умочио у бели фосфор и ставио га у стаклени цилиндар који не пропушта ваздух, а потом загребао прах на врху и из њега добио искричаве пламене језичке. Решење до кога је дошао било је половично. Била је укроћена само запаљивост, али пламени језичци и даље су исијавали опасне отровне гасове. Незадовољан, Пејла је одустао од даљих испитивања несвестан да је утро пут настанку палидрвца коме је дао облик дрвеног штапића и запаљиву главицу с фосфором.

Немачки хемичар Рудолф Кристијан Бетгер творац је првих шибица какве и данас знамо. Ипак, пламен који је 1848. године засијао с палидрвца није га обасјао славом. Свој патент продао је једном шведском индустријалцу.

Следећи његов пример, и други научници одустали су од фосфора, али не и од жеље да нађу материју којом би могла да се запали ватра.

Тако је 1805. године француски хемичар Жан-Луј Шансел направио смесу калијум-хлората, сумпора, шећера и лепка и у њу замочио врх дрвеног штапића који је потом уронио у сулфатну киселину. Тиме је долазило до разарања хлора и сумпор би се запалио. За Шанселов изум одмах се прочуло и „шибице које се умачу" преко ноћи су постале веома тражена и скупоцена роба на Старом континенту. Али, руковање њима било је изузетно опасно и пожари су били честа последица готово сваког паљења ватре.

Опасност звана фосфор

Пред научницима је био заиста сложен задатак. Требало је да нађу неотровну запаљиву смесу која би се палила на безбеднији начин. После више безуспешних покушаја у Енглеској су се 1832. године појавиле прве шибице на трење. Имале су главицу од сумпора пресвучену слојем од смесе калијум-хлората и антимон-сулфида и бацале су пламен превлачењем преко стаклене прашине премазане по хартији. Биле су мање опасне за руковање, али и тешко запаљиве трењем о храпаву површину. Маси у главици шибице недостајала је експлозивност фосфора.

Као неопходан, убрзо је поново враћен у употребу и, у малим количинама, убачен у смесу на врху палидрвца. Али, једна отклоњена невоља донела је другу. То што су се шибице лако палиле трењем о било какву површину, за последицу је имало честе пожаре приликом транспорта.

Крај невољама око усавршавања „сигурних" шибица дошао је с открићем шведског хемичара Густава Ерика Паша. Испитујући фосфор, он је 1844. године открио да се тај хемијски елемент јавља у неколико видова, боја, и да је црвени фосфор неотрован и мање запаљив од белог.

Делотворност црвеног фосфора четири године касније доказао је немачки научник Рудолф Кристијан Бетгер. Главице шибице које је направио од калијум-хлората, антимон-сулфида, црвеног фосфора и стаклене прашине биле су постојане на ненамерно трење, а ипак лако запаљиве.

„Сигурне" или „сигурносне" шибице најзад су биле створене. Ипак, Бетгер се није овенчао славом. Свој патент продао је неком богатом шведском индустријалцу који је развио производњу најтраженијих „сигурносних" шибица упамћених као „шведске шибице". Захваљујући добро чуваном рецепту за тајанствену смесу, ова скандинавска земља дуго је задржала светски примат у производњи шибица.

Наравно, временом су сви велови тајни уклоњени и шибице су почеле да се производе свуда у свету. Дуго осмишљаване и усавршаване, почетком 20. века постале су саставни део свакодневног живота.

Али, престиж нису дуго задржале. Уступиле су место новим изумима: упаљачима и разним електричним и дигиталним уређајима. Ипак, чак и ако потпуно изађу из употребе, шибице су оправдале своје постојање. Мала палидрвца велики су изум који је осветлао развој човечанства ■

С. Д.

Припремио
Дејан Цукић

КАКО СЕ

Поводом нове дружења с једном од најдуговечнијих и најомиљенијих тешкометалних постава, групом „Iron Maiden", време је да се подсетимо њихових почетака, који су се поклопили с можда најважнијом фазом у развоју хеви метал музике уопште

Садашња постава „Iron Maiden" на концерту у Бразилу

„Iron Maiden" на почетку, с певачем Полом ди Аном (други слева)

Басиста Стив Херис основао је „Iron Maiden" 1976. године. Било је то бурно време у историји рока кад су нове панкерске снаге почеле обрачун са окоштталим системом „звезда и поданика". Идеологија „уради сам" и свест да не мораш бити академски образован виртуоз како би свирао у рокенрол групи, надахнула је многе младе Британце, али нису се сви нашли у осталим видовима панк „побуне". Модна врхушка имала је велики утицај на епицентар збивања централних лондонских улица и тргова, а то је, природно, одбијало дечаке скромнијег порекла. Посебно су на цедилу остављени они који су волели снажан звук с много емитоване енергије, али нису имали разумевања за занатску траљавост панк извођења. Поданици култа електричне гитаре остали су са иконама исеченим из часописа на зидовима соба, али без много живих проповедника своје вере. Хендрикс је отишао још почетком те деценије оставивши много имитатора, али ниједног правог наследника. Клептон је од сопствених демона побегао у удобније звучно окружење под утицајима америчког фолка и јамајчанског регеа. Велики тријумвират хард рок/хеви метал очева нашао се крајем седамдесетих у потпуном расулу. „Led Zeppelin" су се под притиском мрачних застрањивања Џимија Пејџа и трагичних догађаја у породици Роберта Планта сасвим одвојили од стварности, а алкохолизам и смрт бубњара Џона Бонама заувек су их угасили. „Deep Purple" су се расули на три много мање утицајне групе („Rainbow", „Whitesnake", „Gillan"), док су „Black Sabbath" пролазили кроз највећу кризу у каријери која се завршила отпуштањем певача Озија Озборна. Нимало чудно кад је стара гарда у питању, у игри су остали они мање успешни. „Judas Priest" су се у потрази за паковањем довољно убедљивим за виши ранг такмичења појавили у кожној одећи и са обавезним мотоциклом на сцени и тако започели дефинисање хеви метал иконографије под утицајем стрипова и хорор филмова. Некадашњи Хендриксов техничар и прогнаник из психоделичне хипи комуне зване „Hawkwind" басиста Леми Килмастер основао је сопствени моћни трио „Motorhead" који су клинци безрезервно прихватили, али, уопштено говорећи, „права рок музика" била је сатерана у полуилегалу.

Ствари су почеле да се покрећу на сасвим неуобичајен начин. Био је то крсташки рат једног човека по имену Нил Кеј, диск-џокеја у мемљивој просторији иза паба „Принц од Велса" у северозападном делу Лондона. Клуб је назван „Bandwagon Heavymetal Soundhouse" и лагано, најсигурнијом рекламом „од уста до уста", постао је уточиште љубитеља рока који су тренутни „новоталасни" трендови потиснули на маргину. Из звучника Кејовог скромног храма урлали су рифови поменутих легенди с почетка деценије, затим гитарски дуели омиљених јунака, сјајних, али баксузних „Thin Lizzy", па бучних аустралијских клинаца „AC/DC" и понеког некомпромитованог увозног производа с друге стране Атлантика, као што је био канадски трио „Rush" (са српским гитаристом Александром Живадиновићем, званим Alex Lifeson). Убрзо су у руке посвећеног диск-џокеја почели да стижу пробни снимци младих снага локалне сцене. Један од првих који је Нилу Кеју дао касету свог бенда био је Стив Херис. „Iron Maiden" су у то време, по-

КАЛИО МЕТАЛ

четком 1979. године, од забаве у слободно време, израсли у јак, солидно увежбан састав чију су поставу, уз басисту Хериса, чинили и певач Пол ди Ано, гитаристи Дејв Марej и Денис Стратон и бубњар Даг Сампсон. Песму „Prowler", с траке коју је Стив безуспешно шетао градом од компаније до компаније, Нил Кеј толико је пуштао у свом клубу да је од ње направио изненађујући хит код своје, све бројније, у кожу

Човек који је спасао метал – Нил Кеј

и фармерке обучене публике. Била је то грудва пуштена с врха снежне планине. Ускоро је „Sounds", један од британских музичких недељника, почео да посвећује значајну пажњу „гласном року". Нил Кеј добио је дужност да саставља хеви метал листу за свако издање. Направио је нечувен преседан и на листу ставио своје младе миљенике „Iron Maiden" изнад величина као што су „Led Zeppelin", „Wishbone Ash" и „Rush". Џеф Бартон, новинар часописа „Sounds", поставио је и дефиницију узбуркане косате сцене која се ваљала иза „Мејдена": NEW WAVE OF BRITISH HEAVY METAL (Нови талас британског хеви метала). Тако су момци из састава као „Def Leppard", „Saxon", „Diamond Head", „Samson"... (не заборавимо ни девојке из „Girlschool") добили модерно медијско паковање и одмах заинтересовали пословне мозгове музичке индустрије. У новој, озбиљнијој, игри „Ајрон Мејден" поново су имали највише среће везавши се за способног менаџера Рода Смолвуда (ако не рачунамо „Def Leppard" који су потписали уговор са америчком агенцијом што ће их повести ка светској слави и незамисливим тиражима, али и прилично одвојити од изворног звука NWOBHM).

На првој свирци коју је Род Смолвуд посетио, одмах је преузео незахвалну дужност да извуче из затвора необузданог певача Пола ди Аноа, напраситог панкера залуталог у свет косатих, снажних, али у суштини мирољубивих људи. Без обзира, менаџер је био одушевљен оним што је видео, преузео је посао и обезбедио групи уговор за три албума с компанијом EMI. Објављивање првог албума названог једноставно „Iron Maiden" пратила је велика концертна кампања (с Клајвом Баром, новим човеком на бубњарској столици) током које су момци свирали као предгрупа још омиљеним представницима старе гарде „Judas Priest" и америчким суперзвездама „Kiss". Много нових обожавалаца придобијено је на овим концертима, а песма „Running Free" постала је њихов први прави хит. Без много слободног времена за стваралачки рад, „Iron Maiden" свој други албум углавном су испунили песмама које су преостале после снимања првог, уз

„Iron Maiden" данас. Стоје: Едријан Смит, Нико Мекбрејн и Брус Дикинсон Седе: Дејв Марej, Стив Херис и Јаник Герс

три сасвим нове међу којима и насловну, „Killers". У међувремену са екипом се разишао гитариста Стретон, а заменио га је дугогодишњи пријатељ Дејва Мареја, Едријан Смит. На турнеји која је пратила објављивање плоче „Killers" „Ајрон Мејден" први пут су посетили Београд у августу 1981. године кад су учествовали у спектаклу „Бијелог дугмета" на Хиподрому. „Сећам се да је озвучење било грозно и да сам се пробудио у Италији", причао ми је Пол ди Ано много година касније.

Краткокоси певач био је у то време највећа мука за амбициозну организацију која је „Iron Maiden" гурала ка врху. Уобичајена алкохолна освежења он је све чешће подгревао јачим супстанцама које су га чиниле још насртљивијим и непоузданијим. Одлучено је да се мора преузети ризик и Пол ди Ано је отпуштен, а заменио га је Брус Дикинсон, стабилни, интелигентни и духовити урлатор из редова групе „Самсон". Албум „Number Of The Beast" потврдио је да се ризик исплатио. Група је катапултирана у светску прву лигу мада су њихови текстови, имиџ и посебно застрашујућа маскота Еди учинили да их неке задрте десничарске групације у Америци заувек обележе као „ђаволове ученике" и тако, у извесној мери, спрече значајнији комерцијални продор на ово најбогатије тржиште. Сами чланови бенда увек су порицали било какву везу са сатанизмом и мрачним култовима, поготову новопридошли бубњар Нико Мекбрејн који је, иако изузетно темпераментан и живописан лик, био веома религиозан, посвећени хришћанин. Доласком Мекбрејна постава „Iron Maiden" најзад се усталила на дуже време. До краја осамдесетих обожаваоци ове групе уживали су у њиховом „златном раздобљу" током кога су објавили серију успешних албума и одржали многе концерте, међу којима још један пред београдском публиком. Утицај који су „Iron Maiden" тада имали на стварање нове генерације хеви метал музичара немерљив је. Чланови групе „Metallica" увек су истицали да су им први путокази били управо представници NWOBHM. О утицају на владајућу скандинавску тешку артиљерију не треба ни трошити речи.

Природно, после дуготрајног млевења у машини успеха, дошло је до засићења. Групу је најпре напустио Едријан Смит, кога је заменио Јаник Герс, некадашњи гитариста групе „Gillan". Одласком Бруса Дикинсона у воде соло каријере уследио је још већи потрес. Његову замену, певача Блејза Бејлија, највећи део обожавалаца никада није сасвим прихватио. Током деведесетих дошло је тако до пада акција „Гвоздене деве" (или „Гиљотине", ако желите истинско значење имена). Ова криза потрајала је све до пре неколико година кад је објављен повратак у састав и Дикинсона и Смита. Блејз Бејли је отпуштен, али су се гитаристи договорили да могу да сарађују као „троструки удар". На велико задовољство свих поштовалаца тешког звука, обновљени „Мејден" вратили су се у пуној форми, жељни свирке, али и опуштенији него икада.

Нема сумње да ће зато ново дружење са овдашњим посвећеницима протећи у обостраној радости и правој еуфорији. Еди је данас можда старији, али није изгубио на снази. Напротив ■

АНА ВОДА РАДОВАНА

- Ана набра пар банана.
- Удовица баци воду.
- Иду људи.
- Ево лове.
- Ања себе сања.
- Имају Арапи и пара у јами.
- Сир има мирис.
- Е сине, жени се!
- Иду љета, пате људи.
- И јогурт ујутру гоји.
- А мене ту ни минуте нема.
- Ево сада сове.
- Нема Ката камен... а има још неколико безобразних!

ПОЗДРАВ

Мислили сте да је „Ана воли Милована" једини ПАЛИНДРОМ (с обе стране чита се исто)? Евентуално сте чули још за који? Ево колико их има!

НЕКО
Београд

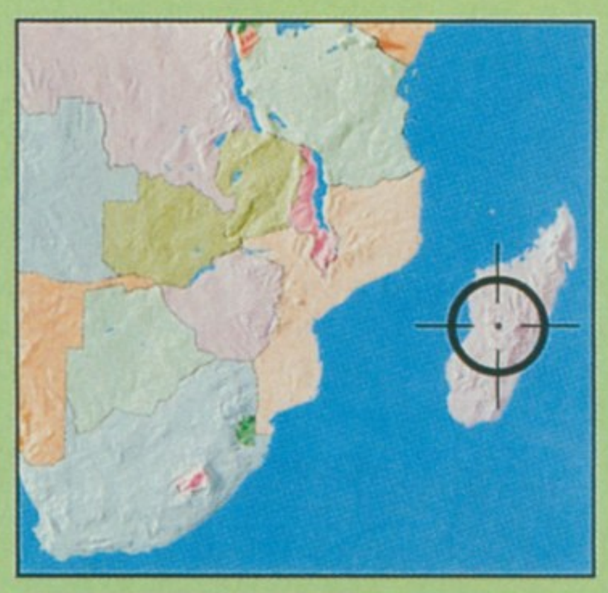

ЗЕМЉА ДЕЦЕ И ВАНИЛЕ

Желела бих да ми наведете најважније особине државе Мадагаскар.

МИЛЕНА
из Београда

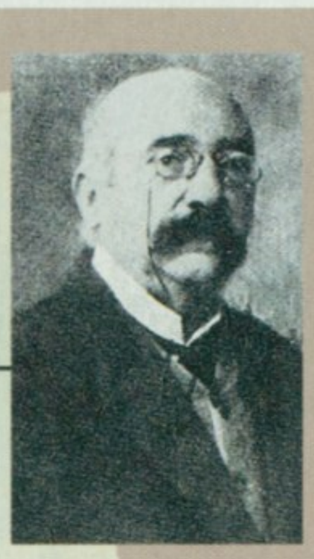

ЈАША ОТЦЕПИО ВОЈВОДИНУ

Занима ме ко је био Јаша Томић по коме се зове банатско село које је цело поплављено услед изливања реке Тамиш?

СТАНКО ЂУРИЋ
Лајковац

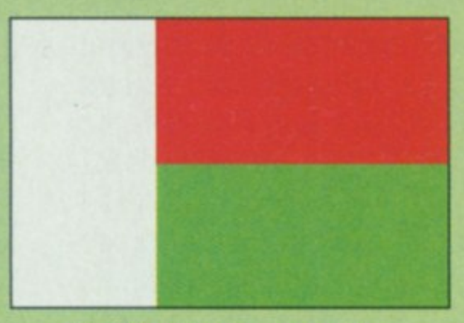
Јаша Томић (1856–1922) био је новинар и политичар. У младости следбеник идеја чувеног борца за права војвођанских Срба Светозара Милетића (1826–1901), Томић касније прелази на стајалиште грађанског радикализма. После распада Милетићеве Српске слободоумне странке, он окупља део који је 1891. године узео име Радикална странка. За време Првог светског рата Јаша Томић био је осуђен и интерниран, а на Великој скупштини у Новом Саду, 1918. године, он је прочитао одлуку о отцепљењу Војводине од Аустроугарске.
Село Јаша Томић, у општини Сечањ, то име добило је 1923. године. До тада припадало је Румунији и звало се Модош ■

ЧЕСТИТКА

Поштована редакцијо,
Стварно добро уређујете
овај лист. Цела моја породица
с нестрпљењем очекује сваки петак.
И тако више од 50 година.
Честитамо Вам рођендан.
Породице Николић и Мијатовић
из Смедеревске Паланке

МАДАГАСКАР

Географски речено, Мадагаскар је острво у Индијском океану, по величини пето острво на свету, разноврсне климе – на планинама умерене, на северу екваторијално-монсунске, тропске и суптропске на југу.
Мадагаскар је стекао независност 1960. године. До тада је био француска колонија. На површини од 587.040 квадратних километара живи око 17.400.000 становника. Углавном су млади јер у Мадагаска-

Едмонд Хилари и Тенсинг Нореј на крову света 29. маја 1953. године. У врху стране фотографија једне од последњих експедиција на Хималаје!

ру се рађа много деце. Главни град је Тананарива или Антананариво. У употреби су два службена језика, француски и малагаскарски.

Острво мирише на ванилу, зачинску биљку којом снабдева цели свет, али обилује и многим ендемским врстама које су се током милиона година одвојености од афричког континента и погодним климатским условима развиле на Мадагаскару. Тако је острво домовина индрија, највећих лемура, на њему живи чак две трећине свих камелеона у свету ■

ОСВАЈАЧИ ВРХА СВЕТА

Да ли се зна ко је и кад први освојио Маунт Еверест и колико је људи до сада успело да се попне на највиши врх света?

БРАНКА
из Ваљева

Маунт Еверест или Чомолунгма, како се назива на тибетанском језику, највиши је врх Хималаја и највиши врх света. Окован снегом и ледом, издиже се у небо готово пуних 8850 метара. Име је добио по британском геодети, топографу и инжењерском официру Џорџу Евересту (1790–1866) који је вршио топографска премеравања на Јави и у Индији.

Од давнина је мамио људе који су упирали погледе пут облака где се у измаглици назирао врх. Преко њега најпре су успели да прелете авионом. Први су то урадили Енглези 19. априла 1933. године. Сан да се ногом крочи на Маунт Еверест остварио се двадесет година касније. Први освајачи врха света били су британски пуковник Хант и његова експедиција, а Новозеланђанин Едмунд Хилари и један члан непалског племена Шерпа по имену Тенсинг Норгеј, пребродивши све успоне, хладноћу и ледени ветар, али и невоље с висинским ваздушним притиском, 29. маја 1953. године стигли су на висину од готово 9 километара.

У протеклих педесет и више година на врх света попело се од 2000 до 2500 планинара старости од 15 до 70 година. Зна се да њих 120 никада није стигло да оствари сан. Планински масив Хималаја заувек их је задржао у свом леденом окриљу ■

ЧЕСТИТКА

Срећан 68. рођендан жели вам Милош из Смедерева. Имам 12 година и најунио сам их 4 дана пре вашег рођендана. Ако Бог да читаћу ваше новине до 107. године. Желео бих, ако може, да у следећем броју пишете о Хаблу, вештачком Земљином сателиту ■

Happy Birthday Милош

„Work It Out"

Велики сам поклоник хип-хоп музике, па бих вас молио да објавите текст песме „Work It Out" коју изводе „Jurassic 5" и Dave Matthews.
Унапред хвала,
ВЕСЕЛИН
из Плужина

Ево, Веселине, текста песме „Work It Out" и желимо ти да је с уживањем певаш.

Work It Out

[Dave Matthews:]
A don't stop stop
your dreamin
Let yourself float apon the notion
We can
work it out, we gon work it out baby
Go ahead lose yourself
inside this opportunity
That we gonna make it right now,
make it right now

[Marc 7even:]
We live and we
learn, we crash and we burn
Right now my only rhyme is this
lesson I learned
You talk about trust, I talk about
lust
Its not appealin as you truly speak your feelings
I be lookin at the ceiling, so concealing
I shoulda put my
heart on the table
Knowin I was good and able but instead I
fed your fables
If I could have you back best believe
it'd be forever
Cause each and every day you would hear
those four letters

[Chorus]

These are different times but we feel the same
pains
The blood of mankind runnin through the same
veins
We'd like to make it right some which it remain
tame
Same crimes even though they names changed
And we
like different minds workin off the same brain
Passengers on
different cars steppin off the same train
In the end, makin
it rights the main aim
Different parts of the picture highlight the same
frame

[Chorus]

[Akil:]
Now if you know
what I know you need to work it out
If you ain't happy
with yourself you need to work it out
You havin problems
with your family then work it
The things we go through just to work it
I work it out when the situations seems
unworkable
unreversible but God is most merciful
Many
works, Many men converse
With soul search sweat it out
when they tryin to work it out

[Soup:]

With
the constant complaint, we other gonna make it fly
Or we
aint, I already know what some of ya think
I'm talk a
hip hop and how bad its got
Then trying pull a brother, im not
lookin for nobody to judge, you said you ain't I
never said you was
Im just tryna get with ya and pose in the
same picture
So this mic thing can move the right thing do
the right thing
Made for your life game, plus my man might
sing

[Chorus x2]

Забавникове логичке загонетке

РЕШЕЊА

1. ОВЦЕ И ГУСКЕ
У дворишту има 42 гуске и 36 оваца ■

2. КО ЈЕ НА КОМ СПРАТУ?
Сава станује на 4, Васа на 3, Пера на 2. и Миша на 1. спрату ■

3. УЛИЧНЕ СВЕТИЉКЕ
С једне стране улице су 23, а с друге 22 светиљке па је толико и размака, односно 22 x 40 = 880 метара дужина улице ■

4. УСКРШЊА ЈАЈА
Две трећине сваког броја су за 1/6 веће од половине, а то је 6 јаја, те је укупан број обојених јаја 36 ■

5. ПРОСЕЧНА БРЗИНА
Пера није добро размислио. Првом приликом је растојање између два града (у оба смера) прешао за 8 сати, док му је за друго путовање било потребно 8 сати и 20 минута ■

6. ПОПУНИТЕ МРЕЖУ!

16	11	12
9	13	17
14	15	10

7. ОТАЦ И СИН
Нека је x број година сина, тада је: 3x + 15 = 2(x + 15), односно x = 15. Значи да тренутно отац има 45, а син 15 година ■

8. РАСПОРЕДИТЕ ЗНАКЕ!
123 – 45 – 67 + 89 = 100

9. ДВА ПЕШАКА
Пешаци ће се срести после 12 дана ■

10. УПИШИТЕ БРОЈ!
Почевши од првог реда наниже, збир бројева у сваком наредном реду је за 1 мањи, те је ? = 10 ■

Ко чита „Забавник" тај и зна
БРАЋА ПО МУЗИЦИ

Одговори:
1. а, 2. б, 3. в, 4. в, 5. а, 6. б. 7. а, 8. б, 9. а, 10. в ■

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Ћир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941);год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941;1952- (Београд : Политика АД). - 30 cm

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник (Ћирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

ОСМОСМЕРНИ ЛАВИРИНТ
Абицан, Најроби, Исламабад, Дака, Анкара, Астана, Акра, Алжир, Ријад, Дакар, Рим, Минск, Кабул, Ла Паз, Загреб ■

ИСПУЊАЉКА
Мрки медвед, гризли (замрети, Кикинда, Каменко, подвала, гредица) ■

ПИРАМИДА
А, ар, Ера, репа, непар, пантер, патарен, Петар Пан ■

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ
Насад, „Емина", мама, атона, њен, в, морнарица, актив, дан, сс, литар, катода, из, а, Атињани, Рос, ћилим, Аста, рика ■

АНАГРАМ
Мартин Скорсезе

ПОМИЦАЉКА
Мравојед, антилопа ■

КОЊИЋЕВ СКОК
Пријатељи се у невољи познају ■

РАЧУН

	9	6	7	5
+	1	0	8	6
1	0	7	6	1

С. Б.

ЧЕСТИТКА

Срећан рођендан!
Александар
са породицом,
Подгорица ■

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК **БРОЈ 2874**

YU ISSN 0032-339X
Први број „Политикиног Забавника" изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић
Заменик генералног директора Вернер Херић
Директор Матијас Вајмер

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Издаје ПОЛИТИКА Магазини ДОО
Штампа ПОЛИТИКА АД

Графички уредник Горан Војиновић

Редакција Слободанка Делибашић, Јасна Лукић, Петар Милатовић, Мирјана Огњановић, Јова Радовановић, Весна Ракић, Весна Софреновић

Техничка редакција Бранислав Вукомановић, Зорица Милошевић, Јелена Попадић, Митра Тиљев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" *Македонска 29, 11001 Београд, П. фах 124*

Телефони
секретаријат 330-1452; 330-1456
техничка редакција 330-1454
централа 3373-111
претплата 330-1617
Огласни сектор Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.
6 месеци 2.317,00 дин.
Текући рачун код Комерцијалне банке АД Београд: 205-97096-91
Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK АД Београд је: 265-1100310005857-35
Претплату слати уз обавезну назнаку: *ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".*

Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. *Полугодишња/авионом*: I група – Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка: 126 EUR. III група – Америка – Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR
(или противвредност осталих валута)
за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM MAIN DE, SWIFT-BIC: DEUTDEFF
Korisnička banka: 100 9363029 0000
RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd
SWIFT CODE: RZBJCSBG
Korisnik: CS73265100000002543779
POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II COMMERZBANK AG, Frankfurt am Main, Germany SWIFT CODE: COBADEFF
Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA AD, Beograd, Sv. Save 14
Serbia
SWIFT - BIC: KOBBCSBG
Korisnik: CS73205002000984500033
POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd
Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:
Претплата на лист Забавник
Копију уплате и адресу послати на:
ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines – 11000 Београд,
Булевар деспота Стефана 24/I,
Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

НАСЛОВНА СТРАНА
СЕРЂО

7010

mt:s telenor

pošalji SMS da dobiješ MMS

P MELODIJE

POLIFONE MELODIJE,Ako želiš polifonu melodiju po rednim brojem 40026 kucaj P 40026 i pošalji na 7010. Cena **50d** (064/065), **35din** (063/062)

NOVO MP3 NOVO

Ako želiš MP3 pod brojem 6001 samo ukucaj MP3 6001 i pošalji na 7010. Cena **90d** (064/065), **35d** (063/062)

6152 Mary J Blige ft. U2 - One day
6151 Justin Timberlake - Sexy back
6150 Christina Aguilera - Aint no other man
6149 Beyonce ft. JayZ - Deja Vu
6148 50 cent ft. Olivia - Best friend
6138 Pussycat Dolls & B. Rhymes - Dont Cha
6136 Black Eyed Peas - My Humps
6073 Nikola Roković - Oprosti mojoj mladosti
6111 Metallica – Nothing Else Matters
6090 Lordi - Hard Rock Hallelujah (Finland)
6076 50 cent - Candy shop
6055 Ivkova Slava - Nesanica
6134 Himna Partizana - Volim Parizan
6077 Crazy Frog - Axel F
6069 Ana Nikolić - Romale romali
6020 Shakira - La tortura
6104 Sting - Desert Rose
6060 Madonna - Sorry
6052 Funky G - U tvojim kolima
6001 Ceca - Pazi s kime spavaš
6116 Otpisani – Trubači
6118 Prijatelji - Tema iz serije
6079 Željko Joksimović - Michelle
6078 Hari Mata Hari - Lejla
6133 Inspektor Blaža - Pune tribine navijača
6139 Us5 - Maria
6070 Flamingosi & Luis - Ludi letnji ples
6046 Elma - Gradske priče
6087 Ljuba Aličić - Vrati se na mesto zločina
6007 OZone - Dragostea Din Tei
6062 Dragana Mirković - Luče moje
6059 Seka Aleksić - Iskoristi moje mane
6099 Santana - Maria Maria
6072 Nikola Roković - Ja sam tvoj i kad...
6100 Srbija - Navijačko skandiranje
6025 Ceca - Neodoljiv
6040 Silvana Armenulić - Šta će mi zivot
6083 Amadeus - 100%
6091 Boze pravde - Himna (instumental)
6068 Severina - Štikla
6137 Iron Maiden - Number of the Beast
6106 Under the Sea - Dizni
6147 Trubni znak za povečerje
6082 Amadeus - Lažu te
6091 Boze pravde - Himna (instumental)
6068 Severina - Stikla
6137 Iron Maiden - Number of the Beast
6106 Under the Sea - Dizni
6147 Trubni znak za povečerje
6082 Amadeus - Lažu te
6054 Jovana Pajic - BMW
6057 Madonna - Hung Up
6135 Ac Dc - Highway to Hell
6086 Ljuba Aličić - Polako ali sigurno
6145 Tamo daleko - Instrumental
6110 Linkin Park & Jay Z - Numb Encore

HITOVI NARODNE MUZIKE

mp 56612 DJ Krmak - Šumaher
mp 56670 Dragana Mirković - Kroz šljivike i livade
mp 55345 Saša Matić - Neke ptice nikad ne polete
mp 55038 Ceca - Pazi s kim spavaš
mp 55595 Novica Zdravković - Splavovi
mp 55443 Halid Bešlić - Prvi poljubac
mp 55114 Halid Bešlić – Neću, neću dijamante
mp 55800 Srdjan M – Tebi moja mazo
mp 55249 Medeni Mesec - Uz Moravu vetar duva
mp 56173 Sinan Sakić - Lepa do bola
mp 56213 Elma - Gradske priče
mp 56252 Saša Matić - Ko te ljubi ovih dana
mp 56542 Tanja Savić – Tako mlada
mp 56992 Seka Aleksić - Iskoristi moje mane
mp 55023 Šako Polumenta - Dišem
mp 55057 Novica Zdravković – Ambis mog života
mp 55798 Lepa Brena - Mile voli disko
mp 55359 Aco Pejović - Taxi
mp 55381 Indira i Alen - Lopov
mp 56991 Nedeljko Bajić Baja - Mini Suknja
mp 56702 Sejo Kalač - Ala ala
mp 56923 Mile Kitić - Šampanjac
mp 56150 Darko Filipović - Ona, ona
mp 56472 Tina - Bunda od nerca
mp 56271 Nemanja Nikolić - Bebo moja
mp 56273 Ljuba Aličić - Polako ali sigurno
mp 56381 Slavica Ćukteraš - Prevari me
mp 56863 Dragana Mirković - Luče moje
mp 55159 Aco Pejović – Opušteno
mp 56772 Seka Aleksić - Dodji i uzmi me
mp 55100 Ceca - Bruka
mp 56153 Jovana Pajic - BMW
mp 56522 Nedeljko Bajić Baja - Oficir s'ruzom
mp 56743 Milica Todorović - Uporedi me
mp 56073 Nikola Roković - Oprosti mojoj mladosti
mp 56953 Šako Polumenta - Dočekajmo jutro...
mp 56602 Sejo Kalač - A ja sam te volio

EKSTRA HITOVI

mp 56342 Sundjer Bob - Tema iz crtanog filma
mp 55610 Crvena Zvezda - Himna
mp 55828 Pink Panter – Tema iz filma
mp 55921 Otpisani - Tema iz serije
mp 56151 Liga Sampiona
mp 55510 Partizan - Himna
mp 55993 Kum - Tema iz filma
mp 55097 Under The Sea – Dizni
mp 56380 Star Wars - The Imperial March
mp 55110 Užičko kolo
mp 56491 Top Gun - Tema iz filma
mp 55470 Bože pravde - Himna
mp 55816 Sex i grad - Muzika iz serije
mp 55131 Noć veštica - Tema iz filma
mp 56100 Goran Bregović – Kalašnikov
mp 55248 Nacionalna klasa – Tema iz filma
mp 55370 Djurdjevdan

HITOVI ZABAVNE MUZIKE

mp 56643 Ana Nikolić - Romale Romali
mp 56543 Flamingosi - Ludi letnji ples
mp 56033 Sergej Ćetković - Prokleta bila
mp 55322 Van Gogh – Neko te ima
mp 55317 Željko Joksimović - Lane moje
mp 56222 Djordje Balašević - Ringišpil
mp 56413 Željko Joksimović - Mišel
mp 56111 Azra - Balkan
mp 56473 Luna - Šećeru
mp 56752 Djogani - Čekaj me kod kolima
mp 55840 Bajaga i instruktori - Moji su drugovi
mp 55048 Dino Merlin i Željko Joksimović - Supermen
mp 56401 Nataša Bekvalac - Nikotin
mp 55719 Tijana Dapčević - Zemlja mojih snova
mp 56351 Ekv - Par godina
mp 55682 Željko Samardžić – 9000 metara
mp 56352 T. Dapčević - Sve je isto samo njega nema
mp 56572 Djogani - Oženi me
mp 56372 Flamingosi - Ljubav
mp 56392 Flamingosi – Obala
mp 56691 Dado Polumenta - Ana i Marija
mp 56121 Goca Trzan - Bumerang

SVETSKI HITOVI

mp 56471 50 Cent Ft Olivia - Candy Shop
mp 56062 Crazy Frog - Axel F
mp 56243 Pussycat dolls - Dont cha
mp 56613 Black Eyed Peas - My Humps
mp 56892 Metallica - Nothing Else Matters
mp 56492 HIM - Wings Of A Butterfly
mp 56082 Arash - Boro Boro
mp 56832 Shakira - La Tortura
mp 56553 Sting - Desert rose
mp 56320 Ac/Dc - Highway To Hell
mp 56453 Santana - Maria, maria
mp 56603 Bob Sindair - Love Generation
mp 56771 Iron Maiden - The number of the beast
mp 56103 US 5 - Maria
mp 56162 Daddy Yankee - Gasolina
mp 56703 Madonna - Hung up
mp 56812 Linkin Park & Jay-Z - Numb-Encore
mp 56723 The Doors - Break on through
mp 56442 Elena Paparizou - My number one
mp 56661 Prodigy - Smack My Bitch Up
mp 56143 Madonna – Sorry
mp 56942 Global Deejays - The sound of San Francisco
mp 56933 Coolio - Gangstas paradise
mp 56443 Tatu - All about us
mp 56332 Pobednik EUROSONG 2005 Grčka
mp 56861 Gwen Stefani - Rich Girl
mp 56503 50 Cent - Window Shopper
mp 56363 The Prodigy - Out of space
mp 55518 Ruslana – Wilde Dance (Ukraina 2004)
mp 56782 Rihanna - Pon De Replay
mp 55348 Prodigy - No good
mp 56633 Hi tack - say, say, say

MONOFONE MELODIJE Bez obzira Čije si mreže korisnik, a želiš melodiju pod brojem 40590, i imaš telefon NOKIA ukucaj MN 40590, ALCATEL-MA 40590, SONY ERICSSON-ME 40590, MOTOROLA-MM 40590, SAMSUNG-MSS 40590, SIEMENS-MS 40590, i za ostale EMS telefone-ME 40590 i pošalji na 7010. Cena **40din** (064/065), **35din** (063/062)

a REAL AUDIO

Ako želiš audio zvuk pod brojem 5011 samo ukucaj A 5011 i pošalji na 7010. Cena **50din** (064/065), **35din** (063/062)

5001 - Idiote (Maratonci)
5002 - Gospodo (Maratonci)
5003 - Centrala (Balkanski špijun)
5004 - Crna ovco (Varljivo leto 68)
5005 - PantiČu... (Tesna koža)
5006 - Autobus (Ko to tamo peva)
5007 - Volan (Maratonci)
5008 - CveČe (Radovan III)
5009 - Djenka (Maratonci)
5010 - Idol (Mi nismo andjeli)
5011 - Iz fundamenta (Radovan III)
5012 - Pirgava (Lepa sela lepo gore)
5013 - Jeo sam... (Balkanski špijun)
5014 - Kume (Maratonci)
5015 - Malo je (Varljivo leto 68)
5016 - NeČe moČi (Maratonci)
5017 - Posao (Maratonci)
5018 - Puška (Ko to tamo peva)
5019 - gosn.RajkoviĆ (Maratonci)
5020 - Pogrešan broj (Balkanski špijun)
5021 - Markes... (Mi nismo andjeli)
5022 - Robija (Maratonci)
5023 - Šta piju p... (Radovan III)
5024 - Vuruna (Maratonci)
5025 - Azbuka (Radovan III)
5026 - Bunar (Maratonci)
5027 - čvrsta ruka (Varljivo leto 68)
5028 - Ti da Čutiš (Maratonci)
5029 - Dan bezbednosti (Balkanski špijun)
5031 - Dresura (Varljivo leto 68)

G JAVA IGRICE

Ako želiš igricu pod brojem 3031 jednostavno ukucaj G 3031 i pošalji na 7010. Cena **50din** (064/065), **35d** (063/062)

V KOLOR ANIMACIJE

Ako želiš animaciju pod brojem 6002 samo ukucaj V 6002 i pošalji na 7010. Cena **50d** (064/065), **35d** (063/062)

HIT ANIMACIJA

C IZABERITE SLIKU U BOJI

Ako želiš kolornu sliku pod brojem 4221, bez obzira na model telefona samo ukucaj C 4221 i pošalji na 7010. Cena **50din** (064/065), **35din** (063/062)

G IZABERITE JAVA IGRICU

SAMO ZA 064/065

Ako želiš igricu pod brojem 3031 jednostavno ukucaj G 3031 i pošalji na 7010. Cena **150d** (064/065).

0900/555-888

preko ovog fiksnog broja možete naručiti polifone melodije, kolorne slike i igrice

CENA POZIVA NA 0900 JE 50 din. +PDV

bez obzira na dužinu trajanja poziva

MULTIMEDIA Morate imati podešen i ativiran GPRS na svom telefonu. Svi korisnici čiji aparat podržava GPRS, mogu ga aktivirati pozivom CALL CENTRA na brojeve 789 (064 mreža) i 9863 (063 mreža). Nakon što aktivirate GPRS potrebno je samo da okrenete 0900/555-888 i pratite uputstva govornog aparata. Sve cene su bez PDV-a (18%).

PODRŽANI MODELI: Polifone melodije,kolor slike, real audio: NOKIA svi modeli sa kolor ekranima; SIEMENS SX1, ST55, ST60, A60, C55, C65, CX65, C6V, C60, M55, M65, MC60, S55, S65, SL55, S57C, SL65; SONY ERICSSON P800, P900, K700i, K500i, F500i, S700i, T610, T630, T300, T310, Z600, Z1010; ALCATEL ONE TOUCH 531, ONE TOUCH 535, ONE TOUCH 735, ONE TOUCH 525, ONE TOUCH 332; MOTOROLA V300, V400, V500, V600, V620, T720, A835, C385, C450, C550, C650, V180, V220, V525M, E365; SAMSUNG E105, E700, E710, E715, X600, X100, C100, S500, S600, E100, E800, E820, S500, X100A, X600A, C100, C100G, D410, D410C, D415, E105, E300, E310, E600, E608, E710, E715, P100, P400, P510, P730, S100, S105, S200, S300, S300M, V200, V205, X430, X450; PANASONIC G50, G60, GAD87, X300, X66, X68, X70; QCI-31; SAGEM myV-65, myX-5m, myX-6, myX3-2, myX5-2; SHARP TM100, GX10, GX10i, GX15, GX20, GX30

94372

РЕКЛИ СУ О ЖЕНАМА

ЈОШ ИМА ВЕЛИКИ БРОЈ МУШКАРАЦА КОЈЕ ПОЗНАТЕ ЖЕНЕ СТРАШНО НЕРВИРАЈУ.

Шерон Стоун
америчка филмска глумица
(рођена1958)

НИЈЕДНУ ЖЕНУ НЕ ОСТАВЉАЈУ БЕЗ РАЗЛОГА И ТО ЈЕ ПРАВИЛО ЗАПИСАНО У ДУБИНИ СРЦА СВАКЕ ЖЕНЕ: ОДАТЛЕ ПОТИЧЕ ЊИХОВ УЖАС ДА ЋЕ БИТИ НАПУШТЕНЕ.

Оноре де Балзак
француски књижевник
(1799–1850)

НАЈЛЕПША ПИСМА ЖЕНА ПИШЕ МУШКАРЦУ КОГА ВАРА.

Лоренс Д'Арел
британски новинар и књижевник
(1912–1990)

УКОЛИКО ЖЕНА ЖЕЛИ КРУНУ ОД ДИЈАМАНАТА, ОБЈАСНИЋЕ ВАМ ДА ЈЕ ТО ЗБОГ ТОГА ДА ЈОЈ НЕ БИСТЕ КУПОВАЛИ ШЕШИР.

Џером К. Џером
енглески писац
(1859–1927)

ПОЛАГАТИ СВА ПРАВА НА ЈЕДНУ ЖЕНУ ЈЕДНАКО ЈЕ НЕПРАВЕДНО КАО И ДРЖАЊЕ РОБОВА.

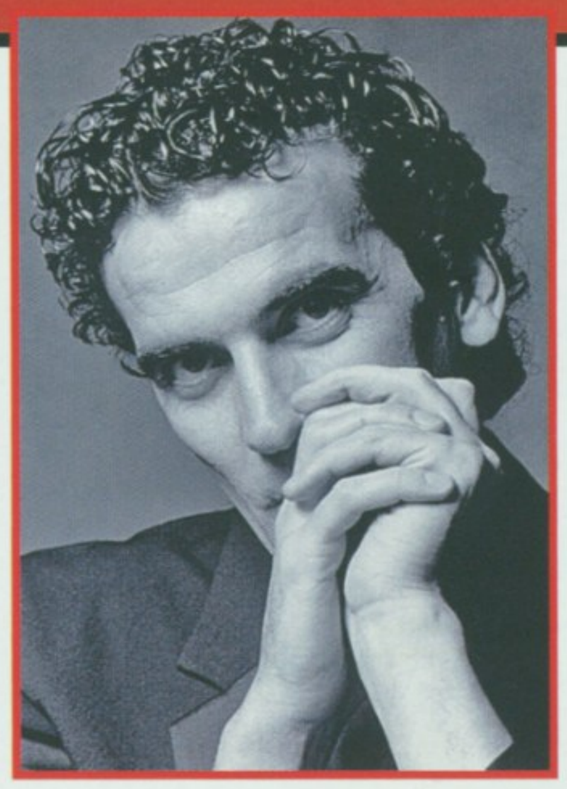
Маркиз де Сад
француски књижевник
(1740 –1814)

РАЗМИШЉАЈУЋИ О БРАКУ, МУШКАРАЦ СЕ НЕ ПЛАШИ ВЕЗИВАЊА ЗА САМО ЈЕДНУ ЖЕНУ, ВЕЋ ОДВАЈАЊА ОД СВИХ ОСТАЛИХ.

Хелен Роуленд
америчка новинарка
(1875 –1950)

ЖЕНИ ЈЕ ПОТРЕБАН НОВАЦ И ЈЕДНА ЗАСЕБНА СОБА УКОЛИКО ЖЕЛИ ДА ПИШЕ РОМАНЕ.

Вирџинија Вулф
енглеска књижевница
(1882–1941)

НИСАМ ПРОТИВ БРАКА; АЛИ МИ СЕ ЧИНИ ДА СУ МУШКАРАЦ И ЖЕНА НАЈМАЊЕ ПОДОБНИ ЗА БРАЧНУ ЗАЈЕДНИЦУ.

Масимо Троизи
италијански глумац
(1953–1994)

ОДУВЕК САМ ЗАСТУПАЛА МИШЉЕЊЕ ДА СВАКА ЖЕНА МОЖЕ ДА РАЗМАТРА ПИТАЊЕ ГОДИНА НА ДВОСМИСЛЕН НАЧИН.

Хелена Рубинштајн
власник козметичке куће
(1872–1965)

ОСТАВИМО ЛЕПЕ ЖЕНЕ МУШКАРЦИМА БЕЗ МАШТЕ.

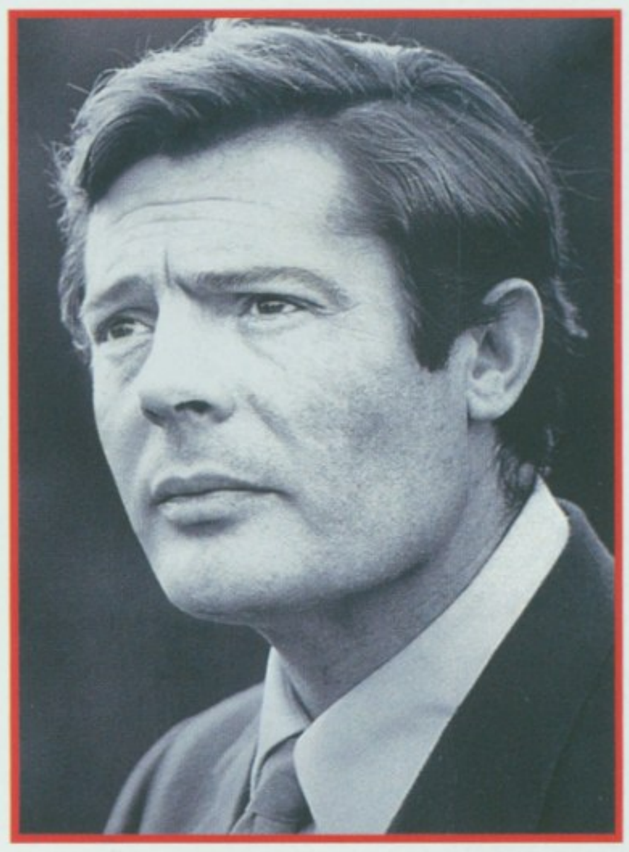
Марсел Пруст
француски књижевник
(1879–1922)

МУШКАРАЦ ГОВОРИ ОНО ШТО ЗНА, А ЖЕНА ОНО ШТО ЈОЈ СЕ СВИЂА.

Жан-Жак Русо
швајцарски мислилац
(1712–1778)

ЗАДАТАК СВАКЕ ЖЕНЕ ЈЕСТЕ ДА СЕ УДА ШТО ПРЕ, А МУШКАРЦА ДА СЕ ОЖЕНИ ШТО КАСНИЈЕ.

Џорџ Бернард Шо
британски књижевник
(1856–1950)

ЧИНИ МИ СЕ ДА ЈЕ ЖЕНА МУШКАРАЦ КОЈИ ЈЕ БАШ ДОБРО УСПЕО.

Марчело Мастројани
италијански глумац
(1924–1996)

ИЗА СВАКЕ УСПЕШНЕ ЖЕНЕ СТОЈИ НЕКИ МУШКАРАЦ!

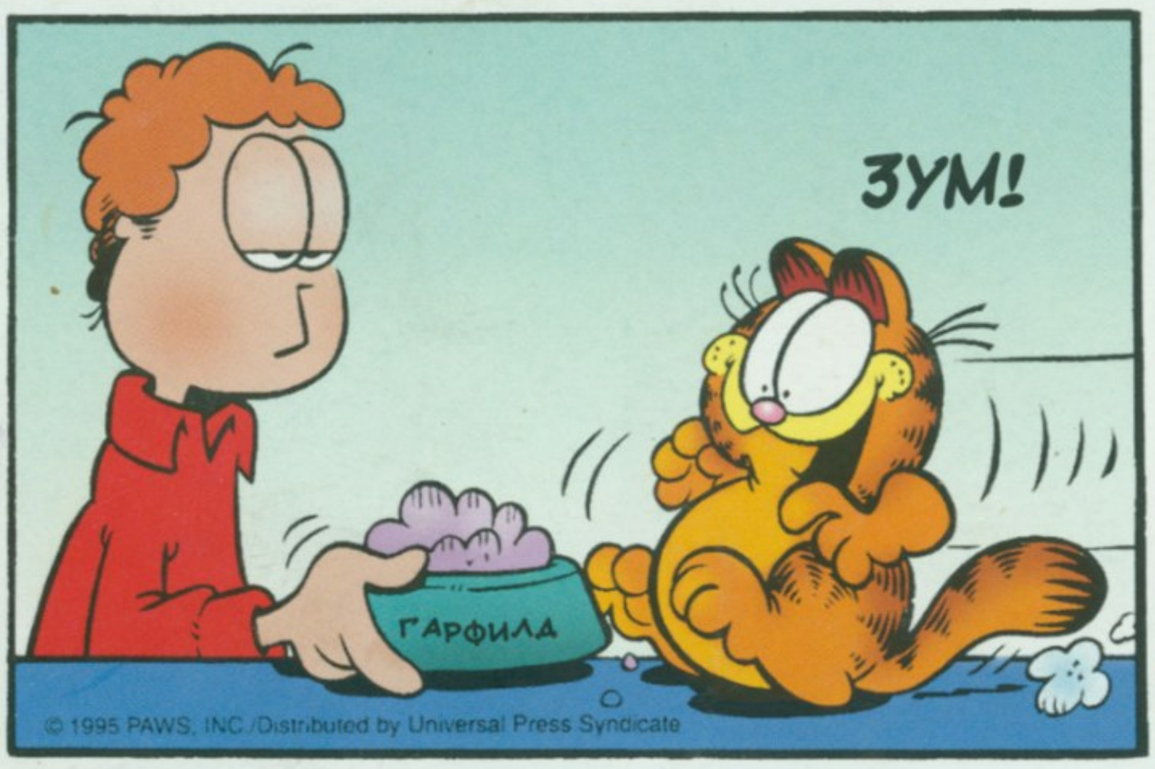
Хелга
(супруга Хогара Страшног)

ГАРФИЛД

GARFIELD GARFIELD GARFIELD

BY JIM DAVIS

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
9. 3. 2007.